

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti: Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN alezredes		Segédszerkesztő: BENEDEK MIHÁLY őrnagy	
Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, II. KERULET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.		Postatakarékpénztári osekkszáma: 25.342.	Megjelenik: minden hónap 1-én és 15-én Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A munka dicsérete.

Az a legfelsőbb rendelkezés, amelynek alapján nyugállományú legénységi bajtársaink ezentúl a részükre előírt egyenruhát bizonyos ünnepélyes alkalmakkor viselni jogosultak, mély hálát és nagy örömet fakasztott. Ez a rendelkezés a munka dicséretét zengi; azét a munkáét, amit a hivatásos katona élet-hivatásul vett vállaira. Ez a rendelkezés ennek a munkának az értékére mutat rá.

Mutat azonban ez mást is. Azt, hogy a hivatásos katona megbecsülése nem szűnhet meg azzal a ténnyel, amikor az egyenruhát leteszi és visszakerül a polgári társadalomba. A polgári társadalom tagjai közül most már az egyenruha kiemeli a volt katonát, mint olyat, aki nevelte és emberré faragta a polgárt két-három katonai év alatt. Azt, hogy a katonaévek valóban az emberré faragás évei voltak, senki sem tagadja.

Eppen ezért kárhozzatjuk, hogy a társadalom jelentős része ma is úgy emlékszik a hivatásos katonára, hogy „zupás“. E szónak sértő, lekicsinylő értelmében. Sajnos — egyik rádióelőadásban is ezt hallottuk.

Milyen szomorú, hogy a nemzet egy rétege a maga értékeit nem tudja meglátni, megbecsülni és megbecsülnetni!

Egyetlen percig sem kétséges, hogy a hivatásos katonák a nemzet legelső rétegét alkotják. Ezen nincs mit vitatkozni, komolytalan időpocsékolás volna valakit ennek igazságáról meggyőzni akarni. Ezt az igazságot hirdetni kellene, ha nem terem a megbecsülés magából a lélekből. Állítjuk, hogy addig nem is terem meg, amíg a nemzet minden egyes tagja nem érzi át tökéletesen a nemzeti közösség szükségességét és azt, hogy anélkül nincs élet, nincs haladás a nemzeti ideálok felé és kár minden erőfeszítésért.

Ebbe a nagy közösségi érzésbe tartozik tehát az is, hogy élete erejét a hadsereg s ezzel a nemzet érdekeiért feláldozó hivatásos bajtársat ne nevezzék zupásnak, hanem süvegeljék meg és adják meg annak azt a nagy megbecsülést polgári életben is, amit — íme — elismert és megadott most már mindenki előtt a legfelsőbb rendelkezés.

Mindenki előtt, mondjuk, mert mi, akik ebben a világban élünk, mi tökéletesen tudjuk, hogy a hivatásos katona munkája mit jelent. Az írás-olvasás tanításától kezdve az önérték felébresztésig és nagyra neveléséig, a nemzeti értékek megismeréséig és megvédéséig, a magyar hivatás feltárásáig és azoknak az erényeknek a neveléséig, amelyek megtartották a magyart ezen a földön, mindezt a hivatásos katona végzi. Ennek a munkának az eredménye volt, hogy az 1914-es világháborúban és a maiban is, a magyar katonát félve, tisztelettel emlegették. Azt, hogy a katonasorsból a polgári életbe visszatért ember mit jelent a maga becsületességével a falu és a család életében és összességében a nemzet erejére, azt kimutatni nem lehet, de nem is kell. A józan elme tudja.

Az erre tanító hivatásos katonát tehát meg kell becsülni. A tanítót becsülte meg a nagy német nemzet is egyik nagy fiában s ennek köszönhetette és ma is köszöni, hogy annyira a maga sorsára, erejére és hivatására eszméltette a német nemzetet. A japán katonák páratlan teljesítményei megint csak ilyen tanítók eredményei.

Bár tudná és érezné a nemzet minden tagja azt a rendkívüli értéket, amit a hivatásos katona jelent! Akkor a polgári életbe visszatérő bajtársat odaállítaná, ahol a dolgokat el kell igazítani, ahol emberek, magyar testvérek sorsa van emberek kezében. Akkor nem hangzana el többet ez a lekicsinylő elnevezés, az az ostoba kifejezés: zupás.

Köszöntjük bajtársainkat, akik most már ünnepeken a régi ruhákban jelennek meg közöttünk, abban a ruhában, amelyben évtizedeken át dolgoztak és amely csak dicsőséget, óriási fáradságokat, szakadatlan, áldozatos munkát jelent nem csak nekik személy szerint, hanem mindenkinek, aki számot tart arra, hogy munkáját becsüljék.

A ruha nem teszi az embert, de fordítva: az ember értéke tükrözik vissza a ruhán. Ott van az erdélyi és a többi területrészekben lejátszódott számos jelenet, amikor polgárok a csendőrruha láttán könyöztek és ott vannak a régi honvéd- és csendőr bajtársak, akik rejtegetett ruhájukat megőrizték és a húsz éven át várt ünnepen felvették, mert a ruhában látták értéküket és örömeiket. Ott vannak az öreg katonák, akik életük legszebb emlékeit az egyenruhához fűzik.

Öreg csendőr bajtársak és ma még fiatal bajtársak mély hálával és őszinte örömmel köszöntik a rendeletet, hűségesebb katona szívük legrégebbi vágya vált valóra abban és azzal.

A rehabilitációs törvényről.

Írta: dr. SOÓS KÁROLY hadbíró százados.

A magyar törvényhozás „A büntető ítélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények korlátozásáról és megszüntetéséről” szóló „1940. évi XXXVII. t. c.” megalkotásával (továbbiakban rövidítve: T.) igen sok ember jövőbeni elhelyezkedési lehetőségét és a társadalmi megbecsülését segítette elő. Ugyanis az egyszer megtevédt, de hibájukat jóvá tett, vagy jóvá tenni akaró egyénekre az elkövetett bűncselekményükért kiszabott büntetésen kívül a jogszabályok és a társadalom oly súlyos és hátrányos következményeket fűznek, hogy jóllehet cselekményükért méltóképpen megbűnhődtek a büntetés letöltése, illetve elszenvedése által, mégis egy életen át megbízhatatlanoknak minősítették őket és viselniük kellett a „büntetett előéletű” megbélyegző jelzőt. Különösen méltánytalan volt ez oly esetekben, midőn valakit gondatlanság által okozott bűncselekmény miatt ítélték el (pl.: gépkocsibaleset folytán gondatlanság által okozott emberölés vétsége, vagy súlyos testi sértés vétsége stb. miatt történt elítélés esetén), vagy pedig midőn valaki a különösen kedvező alkalom kínálkozása folytán vagy rendkívüli rászorultságában egy ízben lopást, sikkasztást, vagy más vagyoni elleni bűncselekményt követett el. Ezt a méltánytalanságot és egy életre szóló megbélyegzést hivatott megszüntetni az 1940. évi XXXVII. t. c.

A T.-t — mely a hátrányos jogkövetkezmények korlátozásáról és megszüntetéséről rendelkezik — röviden „rehabilitációs” törvénynek nevezik, mivel a T. alapján lefolytatott eljárás eredményeként az elítélt „visszahelyeztetik” előbbi jogaiba, illetve állapotába. (A rehabilitáció ennél fogva tehát tulajdonképpen annyit jelent, mint: a büntettség közjogi és magánjogi következményeinek megszüntetése azon a méltányossági

címen, hogy az elítélt, ha a büntetését kiállotta, bizonyos idő eltelte után a tisztességes társadalomba visszahelyezhesse.) Abból a célból, hogy ez elérhető legyen és hogy valaki a hátrányos jogkövetkezmények alól mentesüljön, az szükséges, hogy töröljék a büntetéseket azokat, amelyek miatt egyéb jogszabályok az egyszer elítéltet sújtják vagy sújtánák.

Az alábbiakban közlök néhány jogszabályt amelyek a büntetőtörvényeken kívül hátrányos jogkövetkezményeket fűznek az elítéléshez, illetőleg a büntetés kiállításához:

az 1869. évi IV. t. c., az 1871. évi XXXIII. t. c. és az 1871. évi LI. t. c. kimondja, hogy bírói, ügyészi és végrehajtói hivatalra csak „feddhetetlen” jellemű magyar állampolgár nevezhető ki,

az 1881. évi XIV. t. c. szerint kézizálogkölcson ügyletre engedélyt csak az kaphat, aki nyereségvágyból elkövetett büntetést vagy vétségért büntetve nem volt,

az 1909. évi II. t. c., a kivándorlási törvény nem adja meg a kivándorlók szállítására a jogot oly egyéneknek, akik büntetett vagy nyereségvágyból eredő vagy a kivándorlási törvénybe ütköző vétség, vagy kihágás miatt el voltak ítélve,

az 1908. évi XLVII. t. c. és az 1921. évi IV. t. c. értelmében italmérési engedély nem adható büntetett vagy nyereségvágyból elkövetett vétség, súlyosabb természetű árdragító kihágás miatt büntetett előéletű egyéneknek, végül újabban

az 1940. évi VI. t. c. szerint a magánbába működési engedélyt vissza kell vonni, ha a hivatalával összefüggő bűncselekmény miatt jogerősen szabadságvesztés-büntetésre ítélték stb., stb.

A hátrányos jogkövetkezmények alól, amelyeket a büntetőtörvényeken kívül fennálló jogszabályok a büntető ítélethez (elítéléshez), illetőleg a büntetés kiállá-

Kőrösi Csoma Sándor

Április 11-én száz éve lesz annak, hogy Kőrösi Csoma Sándor India és Tibet határán, Dardzsilingben meghalt.

Kőrösi Csoma Sándor az öntudatos, jellemes és önfeláldozó magyarnak a mintaképe. A háromszéki Nagyajtán született 1784-ben. (Íránta való tiszteletből a község nevét utóbb Csomakőröstre változtatták.) Tizenöt éves korában a nagyenyedi kollégium tanulója lett. Már itt elhatározta, hogy Ázsiába megy és megkeresi a magyarok őshazáját. A magyarság sohasem feledte el ázsiai származását és az emlékezés a múlt évszázadok folyamán egy-egy fiában olthatatlan lánggra lobbant. Ilyen volt Julián domonkosrendi barát szerzetes társaival 1235-ben. Kétszáz évvel később Mátyás királynak jutott eszébe, hogy az Ázsiában maradt magyarokat megkeresteti és hazahozatja. Azután 1710-ben Hatvani Turkolý Sámuel, később pedig Nagylaki Jakics Gergely és Orlai János indultak kereső útra és állítólag a Krimben, meg a Kaukázusban találtak is olyan magyarokat, akik a Fekete-tengermenti vándorlások alkalmával visszakanyarodott magyarok leszármazottainak mondták magukat. Az a tudat tehát, hogy Ázsiában még élnek őseink leszármazottai és talán még az őshaza is megvan, legalábbis a maradványaiban, szilárdan tartotta, sőt részben különböző módosításokkal, ma is tartja magát.

Ez a tudat gyújtotta Kőrösiben is lánggra azt a

vágyat, hogy vándorbotot vegyen a kezébe és megkeresse a kintmaradt magyarságot, vagy a rokonait. A lánggra lobbant vágyból kemény magyar elhatározás született. Kiment Németországba, ahol főképpen keleti tanulmányokkal és nyelvekkel foglalkozik. Megtanult angolul — mert ezt a nyelvet Indiában nem nélkülözhetette — arabul s azután még vagy tizenöt nyelvet.

Az út egyéb előkészületei különben nem nagyon foglalták le az idejét, mert az úti felszerelése, amit magával vihett, mindössze egy kis betyárbútor volt. Ezzel a „felszereléssel” a vállán és száz forinttal a zsebében indult útnak 1819 őszén csak úgy gyalogosan, hogy nagy tervét megvalósítsa.

Soha többé nem jött haza.

Kőrösi több ezer kilométeres út után Teheránba ér 1820 október közepén. Négy hónapig itt maradt, hogy megtanulja a perzsa nyelvet. 1822 januárban Afganisztán fővárosába, Kabulba érkezett. Innen India felé folytatta útját. Ezen az úton találkozott össze az angol kormánynak egy megbízottjával, aki döntően avatkozott be elhatározásába.

Ez az ember ugyanis felismerte Kőrösiben a nagytehetségű és nagy akaraterejű embert, aki kiválóan alkalmasnak látszott arra, hogy olyan feladatokat oldjon meg, amelyekre más igényesebb tudósok addig nem vállalkoztak. Ez a feladat a tibeti nyelv szótárának és nyelvtanának a megírása volt.

Az angolnak a legkevesébbé sem kellett erőlködni, hogy az őshazáról álmodó magyart megnyerje tervének.

sához fűznek, az elítélt tulajdonképpen három módon mentesülhet:

1. azonnal az ítélet meghozatalakor,
2. egy vagy három év elteltével külön eljárás vagy bírói végzés nélkül s végül
3. utólag, külön kérelemre, bírói végzés alapján:

(Kiemelem azt, hogy a rehabilitációs törvény, mint az az elnevezésében is benne van csak a „büntető ítélethez“ fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól mentesít. Tehát ha valakit pl.: fegyelmi úton megfenyítenek 20 nap szoba-fogsággal, az ezen törvény alapján nem kérheti a hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítését, mivel nem bírói ítéletben állapították meg a fenytését. De egyébként is a mentesítésre nincs is szüksége, mivel a fegyelmi fenytésekhez rendszerint nem fűződnek hátrányos jogkövetkezmények.

A fegyelmi fenytések csak az időközönként megjelenő kormányzói Legfelsőbb Elhatározás alapján törölhetők.

Ilyen volt például: a Kormányzó Úr Öfóméltóságának Budapesten, 1940. évi február 26-án kelt Legfelsőbb Elhatározása a kormányzói hatalom 20 éves évfordulójának emlékére, melyben törölni rendelte az 1940. évi március hó 1-e előtt kiszabott és még egyáltalán nem vagy nem egészen végrehajtott fegyelmi fenytések végrehajtását. Továbbá ugyanezen Legfelsőbb Elhatározás kegyelemből elrendelte, hogy az 1938. évi december 31-ig kiszabott fegyelmi fenytések — a lefokozás és elbocsátás kivételével — a büntetési jegyzőkönyvből töröltessenek.)

1-hez.

A hátrányos jogkövetkezmények alól mentesül az elítélt az ítélet meghozatalakor azonnal:

a) ha a bűncselekményt fiatal korban követte el. (Fiatalkorú az, aki a büntett vagy vétség elkövetésekor életének 12. évét meghaladta, de a 18. évét még be nem

töltötte, azonban ha a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettsége nem volt meg, büntetőjogi felelősségre nem vonható.) Azaz, ha például egy fiatalkorú lopás, csalás vagy más bűncselekmény miatt fogházra elítélnék, a T. 1. §-ának 1. pontja alapján a hátrányos jogkövetkezmények alól — minden külön eljárás vagy kérelem nélkül — azonnal mentesül. Tehát ily esetben a büntetést megállapító ítélet rendelkezése a következő mondattal lesz kiegészítve:

„Egyben a bíróság az 1940:XXXVII. t. c. 1. §-ának 1. pontja alapján kimondja, hogy vádlott ezen elítéléséhez — fiatalkorú voltára tekintettel — hátrányos jogkövetkezmények nem fűződnek.“

Kivételt képez ez alól, ha a fiatalkorú „katonai“ büntett, avagy hűtlenségnek a T.-ben meghatározott szakaszaiba ütköző büntette miatt ítélik el, amikor is a hátrányos jogkövetkezmények alól azonnal nem mentesül. Vagyis ha a fiatalkorú pl.: függelomsértés „büntette“ miatt, vagy az 1930. évi III. t. c. 60. §-ába ütköző hűtlenség „büntette“ miatt ítélik el, akkor annak ellenére, hogy a bűncselekményt mint fiatalkorú követte el, mégsem mentesül azonnal a hátrányos jogkövetkezmények alól, hanem mint más teljeskorú egyén, csak 5 év eltelte után és bizonyos feltételek fennforgása esetén kérheti a hátrányos jogkövetkezmények alól való mentesítését (lásd alább a 3-hoz-nál mondottakat).

b) ha a bíróság ítéletében azonnal kimondja, hogy az elítélés, illetőleg a büntetés kiállása nem vonja maga után az említett hátrányos jogkövetkezményeket.

Ez utóbbi esetben a bíróság olyankor, amidőn a cselekmény csekély súlyú, erkölcsileg menthető és ha az elítélt egyénisége alapján feltehető, hogy a jövőben nem fog bűncselekményt elkövetni, akár valamelyik fél (ügyész vagy az elítélt) indítványára, akár pedig hivatalból kimondhatja a mentesítést. Pl.: ilyen csekély súlyú bűncselekmény a közlekedési kihágás, vagy gon-

Kőrösi megértette a páratlan feladat jelentőségét s mert ennek révén elérhetőbbnek látta élete nagy célját is, elfogadta az ajánlatot. Ajánlólevelekkel és csekély anyagi segítséggel felszerelve, 1823 május elején egyik fejedelemség fővárosába ment, ahol újabb ajánlólevelet kapott egyik szerzetes kolostorba.

Kőrösi másfél éven át tanulmányozta a tibeti nyelvet és a szent iratokat egy sziklafalhoz tapasztott, kezdetlegesen berendezett, sötét, télen fűtetlen oduban. Búvárkodásait ezután más kolostorokban folytatta, ugyanolyan nehéz körülmények között. Hosszas nélkülözések után hozzáláthatott az összegyűlt óriási anyag feldolgozásához. Egészen 1830 októberéig tartott ez a munka, amikor az Ázsiai Társaság meghívására Kalkuttába utazott, ahol 1836 májusáig összeállította és nyomtatás alá rendezte 40.000 szót tartalmazó nagy tibeti-angol szótárát és tibeti nyelvtanát.

Ezzel az óriási jelentőségű munkával a világ tudósainak kezébe adta a tibeti szent könyvek kulcsát. Híre elterjedt az egész világon s a nevét tisztelettel emlegetik a tudósok. Közben a Magyar Tudományos Akadémia is tagjává választotta. Az angolok elhalmozzák őt ajándékokkal és kitüntetésekkel, de Kőrösi elhárít magától minden megtiszteltetést és kijelenti, hogy amit tett, azt a magyar haza iránti szeretetből és a tudományért tette. Nem fogadta el azt a segílyt sem, amelyet a magyar országgyűlés szavazott meg számára, hanem visszaküldte azzal a kéréssel, hogy adják azt részben a Tудо-

mányos Akadémiának és részben a nagyenyedi kollégiumnak. Kőrösi ekkor úgy látta, hogy most már egészen eredeti céljának szentelheti magát. 1842 tavaszán ismét útra kelt, hogy Tibet fővárosába, a titokzatos Lasszába menjen s ott a Dalai Láma könyvtárában keresse az ősmagyar nyomokat. Útjában mocsaras vidéken kellett áthaladnia, ahol mocsárlázban megbetegedett. A betegség Dardzsilingben, India északi határán tört ki rajta és április 11-én végzett vele. Holttestét az Ázsiai Társaság tette nagy tisztességgel örök nyugalomra az ottani temetőben. Az emlékművet a Magyar Tudományos Akadémia 1910-ben rendbehozatta és rávésette gróf Széchenyi Istvánnak, a Kőrösi halála alkalmából mondott emlékbeszédéből a következő sorokat:

„— Egy szegény árva magyar, pénz és taps nélkül, de elszánt, kitartó hazafiságtól lelkesítve, — Kőrösi Csoma Sándor — bölcsőjét kereste a Magyaroknak és végre összeroskadt fáradalma alatt. Távol a hazától alussza örök álmát; de él minden jobb magyaroknak lelkében.“

Japán testvéreink különleges megtiszteltetésben részesítették Kőrösi Csoma Sándort: 1933-ban bodhiszattvává avatták, ami a buddhista világban kb. a keresztény világ szentjeinek felel meg. Kőrösi ezt a megtiszteltetést önmegtágadó áldozatos tiszta életével érdemelte ki a japánoktól.

Tornay Károly.

datlanság által okozott szolgálati vétség stb. Ily esetben a büntetést megállapító ítélet rendelkező része a következő mondattal lesz kiegészítve:

„Egyben a bíróság az 1940:XXXVII. t. c. 1. §-ának 2. pontja alapján kimondja, hogy vádlott ezen elítéléséhez hátrányos jogkövetkezmények nem fűződnek.“

2-höz.

Ha a bíróság a büntetés végrehajtását felfüggesztette (a katonai büntetőtörvénykönyv 25. § 1. bekezdése kimondja, hogy: „A bíróság három hónapot meg nem haladó tartamban kiszabott fogház- vagy az egy hónapot meg nem haladó elzárásbüntetés és pénzbüntetés végrehajtását különös méltánylást érdemlő okokból felfüggesztheti, ha ezt katonai fegyelmi tekintetek nem gátolják és a felfüggesztéstől az elítélt magaviseletére, egyéniségének, életviszonyainak és az eset összes többi körülményeinek figyelembevételével kedvező hatást vár.“) és ítéletében nem mondotta ki, hogy az elítélés, illetőleg a büntetés kiállás nem vonja maga után az említett hátrányos jogkövetkezményeket, azok a próbaidő elteltével megszűnnek, ha a próbaidő alatt nem indítottak az elítélt ellen olyan bűnvádi eljárást, amelynek következtében a bíróság a felfüggesztett büntetés végrehajtását rendelte el. A próbaidő: „kihágás“ miatt kiszabott büntetés esetén egy év, „más esetben“ három év. Tehát a próbaidő sikeres (bűncselekménymentes) letelte után az elítélt a hátrányos jogkövetkezmények alól egy, illetve három év elteltével minden különleges eljárás, vagy bírói végzés nélkül mentesül.

Például: ha valakit gondatlanság által okozott súlyos testisértés vétsége miatt 2 havi fogházra elítélik, azonban a büntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztik, vagy ha valakit közlekedési kihágás miatt 10 napi elzárásra elítélik és a büntetés végrehajtását 1 évi próbaidőre felfüggesztik, úgy 3, illetve 1 bűncselekménymentes év eltelté után a hátrányos jogkövetkezmények külön eljárás vagy bírói végzés nélkül megszűnnek.

3-hoz.

A gyakorlatban legsűrűbben előforduló és az elítéltek szempontjából legfontosabb mentesítő mód az, hogy a bíróság az alább ismertetett feltételek „együttes“ fennforgása esetén végzéssel utólag megszüntetheti a büntető ítélethez fűződő hátrányos jogkövetkezményeket, kivéve, ha az ítélet halálbüntetést, életfogytig tartó fegyházbüntetést, vagy 10 évet meghaladó fegyház- vagy börtönbüntetést (a polgári büntetőbíráskodásban kivételt képez még a szigorított dologházi őrizet is) állapított meg.

A T. 4. §-ának első két bekezdése kimondja, hogy:

„A hátrányos jogkövetkezmények utólagos megszüntetésének csak akkor lehet helye, ha az alábbi 1—4. pontban meghatározott feltételek „együttesen“ fennállanak:

1. büntett miatt történt elítélés esetében öt év, más esetben három év már eltelt attól a naptól számítva, amelyen az elítélt a főbüntetést kiállotta, vagy amelyen a dolgházi őrizetből való szabadonbocsátása véglegessé vált, vagy amely naptól kezdve a büntetés végrehajtását kegyelem vagy elévülés kizárta,

2. az elítélt az elítélés óta tisztességes életmódot folytatott,

3. az elítélt a bűncselekményével okozott kárt tőle telhetően jóvá tette.

4. az elítélt a kedvezményre egyébként is érdemesnek bizonyul.

Ha a bíróság főbüntetésként pénzbüntetést szabott ki, a főbüntetés kiállása napjának a pénzbüntetés megfizetésének napját, a pénzbüntetésnek szabadságvesztésbüntetésre történt átváltoztatása esetében pedig az azt helyettesítő szabadságvesztésbüntetés kiállításának napját kell tekinteni.“

Például: ha valakit őrszolgálati vétség miatt 1935. évi november hó 15-én 4 havi fogházra ítélik, a büntetés kiállításától 1936. évi március hó 15-től számított 3 év elteltével, azaz 1939. évi március hó 15-e után kérheti a hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítettségét. (Büntett esetén 5 év múlva.)

A bíróság határozatának meghozatalánál figyelembe veszi az elkövetett bűncselekmény súlyát, indokát és erkölcsi jelentőségét, valamint a kérelmező egyéniségét, jövőben várható magatartását és azt, hogy a hátrányos jogkövetkezmények fenntartásának, vagy megszüntetésének az elítélt társadalmi helyzetére és létfenntartására minő jelentősége van.

A T. 6. §-a szerint:

„Nem lehet mentesíteni a hátrányos jogkövetkezmények alól azt:

1. aki hivatalvesztés vagy politikai jogai gyakorlásának felfüggesztését kimondó ítélet hatálya alatt áll,

2. aki ellen büntett vagy szándékos vétség miatt bírói eljárás van folyamatban.“

Azaz, az 1. pont azt mondja ki, hogyha valakit pl.: 3 évi börtönre és 7 évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésére ítélték el, a büntetés kiállás után 5 év múlva (lásd a T. 4. §. 1. pontját) hiába kéri a hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítettségét, mivel még 2 évig (5+2=7) a hivatalvesztést és politikai jogai gyakorlásának felfüggesztését kimondó ítélet hatálya alatt áll, tehát a bíróságnak a kérelmet törvényszabta előfeltételek hiánya okából el kell utasítania.

A hátrányos jogkövetkezmények megszüntetését az elítéltnek élőszóval, vagy írásban kell kérnie annál a bíróságnál, amelyik az elsőfokú ítéletet hozta.

Ha az ítéletet katonai büntetőbíróság hozta, de közönséges bűncselekmény miatt (azaz, ha lopás, sikasztás, testi sértés stb., nem pedig „katonai bűncselekmény“ miatt, mint pl.: függelemsértés, őrszolgálati büntett, szökés stb.) ítéltetett el a kérelmező, úgy a kérelmet a katonai büntetőbíróság székhelye szerint illetékes „kir. törvényszékhez“ kell benyújtani.

Ha azonban katonai büntett vagy vétség, hűtlenség vagy az 1940. évi XVIII. t.-c. 11. §-a első bekezdésének 2. pontjában meghatározott (az állam nemzetközi érdekeinek veszélyeztetésére irányuló büntett) bűncselekmény miatt ítéltetett el a kérelmező, úgy az elsőfokon eljáró katonai bíróság (honvéd törvényszék) hivatott az eljárásra. Ugyancsak a katonai büntetőbíróság hivatott az eljárásra, ha a katonai bíróság által bármily bűncselekmény miatt (tehát akár közönséges bűncselekmény miatt is) elítélt személy az elítéléstől a kérelem előterjesztéséig „megszakítás nélkül“ tényleges katonai szolgálatot teljesített.

A 16.545/eln. 13—1941. sz. H. M. rendelet értelmében abban az esetben, ha valakit „katonai“ és „közönséges“ bűncselekmény (azaz pl.: szökés és rablás) miatt „egy“ ítéletben ítélték el és az elítélt már nem áll tényleges szolgálatban, úgy a katonai bűncselekmény miatt a hátrányos jogkövetkezmények megszüntetését az ille-

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága adományozni méltóztatott: Szerb bandákkal folytatott harcban tanúsított vitéz magatartásukért a Magyar Ezüst Érdemérmét a hadiszalagon: Kisfalvy Bertalan tiszthelyettesnek (1); a Magyar Bronz Érdemérmét a hadiszalagon: Bárdos János tiszthelyettesnek (2), Palotás Ferenc II. őrmesternek (3) és Herczeg Vince csendőrnek (4). Egy államellenes szervezkedés felgyöngyöltése során teljesített kiváló szolgálataikért a Magyar Ezüst Érdemérmét: dr. Zádor Antal (5) és Kozma István alhadnagyoknak (6), a Magyar Bronz Érdemérmét: Gerendeli Pál tiszthelyettesnek (7) és Csizmadia József törzsőrmesternek (8).

tékes honvéd törvényszéknél, a közönséges bűncselekmény miatt pedig az illetékes polgári büntető bíróságnál kell kérnie. A gyakorlatban azonban ez úgy van megoldva, hogy a kérelmező a kétféle (katonai és közönséges) bűncselekmény miatt „egy” ítéletben történt elítéltetése esetén a hátrányos jogkövetkezmények alól való mentesítése végett csupán egy kérvényt ad be az illetékes honvéd törvényszékhez, amely a katonai bűncselekményhez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól mentesíti a kérelmezőt, majd az iratokat hivatalból átteszi az illetékes polgári büntetőbírósághoz, hogy a közönséges bűncselekmény miatti mentesítést az mondja ki.

Több elítéltetés esetén az elítéltnak együttesen kell kérnie valamennyi ítélet hátrányos jogkövetkezményeinek a megszüntetését, kivéve, ha — mint fentebb említettem — az egyik ítélet tekintetében a katonai, a másik ítélet tekintetében pedig a polgári büntetőbíróság hivatott az eljárásra.

Mind a honvéd törvényszék, mind pedig a kir. törvényszék minden egyes kérelem elbírálásánál tanácsban jár el.

A kérelem egész rövid lehet és csupán azt kell tartalmaznia, hogy melyik bíróság, mikor ítélte el, továbbá, hogy a 4. §-ban felsorolt előfeltételek fennforognak. Itt közlök egy egyszerű kérvénymintát:

„A m. kir. miskolci honvéd törvényszéknek

Miskolc.

Kérem, hogy a miskolci honvéd törvényszék, mint ítélőbíróság által ellenem 1932. évi november hó 2-án Hb. 34/32—IV.—16. szám alatt szolgálati büntett stb. miatt hozott ítélet tekintetében a büntető ítélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól az 1940. évi XXXVII. t.-c. 4. §-a alapján mentesítsem.

Kérelmem rövi indokai: a fent megjelölt ítélet által kiszabott szabadságvesztésbüntetés letöltése óta már 5 év (vétség esetén 3 év) eltelt, azóta magnősültem és tisztességes életmódot folytatok és a bűncselekményem által okozott kárt jóvátettem. Budapest, 1941. évi december hó 13-án, Kovács János tart. honvéd. Lakásom: Budapest, II. ker., Ugocsa-u. 1.“

Tényleges csendőregyének, mint kérelmezők ugyanezt a kérvénymintát szerkesszék meg (természetesen a katonai formák betartása mellett) és szolgálati úton terjesszék be az illetékes törvényszékhez. Előljáró parancsnokaik a kérvényt véleményezik és egyben nyilatkoznak arra nézve is, hogy a kérelmező a T. 4. §-ának 4. pontja értelmében a kérelem teljesítésére „érdemesnek” bizonyul-e.

A bíróság a hozzá benyújtott kérelmet felülbírálvá azt tárgyalás nélkül elutasíthatja, ha a törvényszabta előfeltételek (lásd a T. 4. §. és 6. §-át) nincsenek meg. Azaz, ha pl.: a kérelmezőt büntett miatt ítélték el és a büntetés letöltésétől számított 4 év múlva kéri a mentesítés kimondását, vagy ha például a kérelem benyújtásakor ellene bírói eljárás van folyamatban.

A bíróság egyébként hivatalból szerzi be a kérelem eldöntéséhez szükséges adatokat és bizonyítékokat oly módon, hogy az evégett rendelettel kijelölt szervezetek és személyek által kiállított „környezettanulmányokat” használja fel.

A „környezettanulmány” a bíróság tájékoztatására szolgáló „ürlap”, melyet a bíróság kitöltés végett megküld a kérelmező lakóhelyén, vagy annak közelében lakó s szegények ellátásával és gondozásával megbízott közhivatalnokoknak, védőnőknek, esetleg pártfogó tisztviselőknek stb., akik azután a kérelmező életviszonyainak gondos kivizsgálása után a „környezettanulmány”

című úrlapot kitöltik és a bíróságnak haladéktalanul visszaküldik. A környezettanulmányra felkért megbízott és a kirendelt pártfogó tisztviselő a bíróságtól nyert megbízását, illetőleg puhatolódzásának célját a folyamodó házanépe, illetőleg munkaadója előtt lehetőleg ne tárja fel. Az eljárásukban tudomásukra jutott körülményeket pedig hivatali titokként megőrizni kötelesek és azokról idegeneknek csak a bíróság utasítására adhatnak felvilágosítást. Ezeket a személyeket a bíróságtól kapott megbízás körében a *hatóság közegeinek* kell tekinteni.

A környezettanulmányon kívül a lehetőséghez képest mindig be kell szerezni azoknak az alsóosztály- és osztályparancsnokságoknak a szolgálati értesítését is, amelyeknek állományában a kérelmező az elítélés óta szolgálatot teljesített vagy teljesít.

Ténylegesen szolgáló csendőrök által beadott kérelmek elbírálása esetén „környezettanulmány” beszerzésére rendszerint nincs szükség — bár a törvény ezt nem zárja ki — mivel a szolgálati úton beadott kérvényt az összes előljáró parancsnokok véleményezik és egyben nyilatkoznak a T. 4. §-ában megjelölt feltételek megletéről (vagy meg nem letéről).

A bíróság a tárgyalásra — mely nem nyilvános — megidézi az elítéltet, illetve a kérelmezőt és az ügyészt (csendőr — honvéd — vagy kir. ügyészt) és meghallgatásuk után „végzéssel” határoz.

A bíróság, ha a jogkövetkezmények megszüntetésének törvényes előfeltételei fennállanak, a kérelemnek *helyt ad*, különben pedig *elutasítja* azt.

A bíróság a kérelem teljesítését belátása szerint *további határidőnek eltelteitől és a kérelmezőnek ez idő alatt tanúsított magatartásától teheti függővé*.

A kérelemnek *helyt adó végzés* ellen az ügyész, a kérelmet *elutasító végzés* ellen pedig a kérelmező „*felfolyamadással*” élhet. A felfolyamodás elintézésére a bűnvádi perrendtartás rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni. *További és más perorvoslatnak helye nincs.*

A bíróság a *helyt adó végzését* zárt borítékban megküldi az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalnak, továbbá annak a bíróságnak, amelyik az ítéletet hozta és azoknak a hatóságoknak, amelyeket a kérelmező „megokoltan” megjelölt.

Az elítélt előljáró parancsnoksága a megküldött végzés alapján az elítélés hátrányos jogkövetkezményeinek megszüntetését az elítélt anyakönyvi lapjába és a büntetési jegyzőkönyvébe a „Megjegyzés” rovatba bevezeti a következőképpen: „A miskolci honvéd törvényszék 1941. évi július hó 21-én kelt M. 13/41/8. számú végzésével a hátr. jogköv. megszüntette.”

*

Mint igen fontos §-t, idézem a T. 16. §-át, mely a következőket mondja ki:

„A minisztérium rendelettel megállapíthatja, hogy egyes jogkövetkezmények szempontjából a büntető ítéletet, illetőleg a büntetést — a 9. §-ban megjelölt bírói határozat nélkül is — figyelmen kívül kell hagyni, ha az elítélt a 3—6. §-okban foglalt feltételek fennállását igazolja.”

Tehát ez a §. egyszerűsíti az egész rehabilitációs eljárást, amennyiben a minisztérium rendeletében kimondhatja, hogy a fentebb említett feltételek (3, illetve 5 év eltelté az elítéléstől, tisztességes életmód stb.) fennállásának igazolása esetén a kiszabott büntetést,

illetve az elítéltetést *egyes* hátrányos jogkövetkezmények szempontjából *külön bírói végzés nélkül* figyelmen kívül *kell* hagyni. (Hogy melyek ezek az egyes hátrányos jogkövetkezmények, azt a miniszteri rendelet mindig pontosan felsorolja.)

Ilyen rendeletet adott ki a T. 16. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium 1942. évi január hó 10-én 210/1942. M. E. szám alatt, amely rendelet január hó 14-én lépett életbe.

Ennek a rendeletnek az 1. §-a kimondja, hogy:

„A középiskola vagy a középfokú iskola négy alsó osztályának elvégzésénél alacsonyabb képesítéshez kötött közszolgálati alkalmazotti állások betöltésénél az *illetékes miniszter* a büntetőítéletet, illetőleg a büntetést a T. 5. §-ában megjelölt körülmények gondos mérlegelése alapján figyelmen kívül hagyja mindazokban az esetekben, amidőn a pályázó a büntetőítélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények utólagos megszüntetése tekintetében a T. 3., 4. és 6. §-aiban meghatározott valamennyi előfeltétel együttes fennállását igazolja.”

(Itt megjegyzem, hogy a T. 5. §-a azt mondja ki, hogy figyelembe veendő az elítélt által elkövetett bűncselekmény súlya, annak indoka, erkölcsi jelentősége stb. a T. 3., 4. és 6. §-a pedig azt mondja ki — mint azt már a cikkem elején kifejtettem — hogy a cselekmény elkövetése óta 3, illetve 5 év eltelt, az elítélt azóta tisztességes életmódot folytat, a kárt jóvá tette stb.)

Ezek szerint tehát ezen miniszteri rendelet 1. §-a azt mondja ki, hogy az az egyén, aki bár korábban jogerősen bíróilag elítéltetett, de igazolja a T. 3—6. §-aiban foglalt előfeltételek fennállását, úgy a középiskola négy alsó osztályának elvégzésénél alacsonyabb képesítéshez kötött közszolgálati alkalmazotti állást elfoglalhat, anélkül, hogy őt külön bírói végzés alapján a hátrányos jogkövetkezmények alól mentesítették volna.

Ezen miniszteri rendelet a 2., 3. és 4. §-aiban további egyes eseteket sorol fel, hogy mely állások betöltéséhez, illetve jogok elnyeréséhez nem szükséges külön rehabilitációs végzés, hanem elegendő, ha korábban jogerősen elítélt egyén igazolja az illetékes miniszter előtt a T. 3—6. §-aiban felsorolt valamennyi előfeltétel együttes fennforgását.

Akit a hátrányos jogkövetkezmények alól mentesítettek, az:

1. nem köteles az elítéltetéséről a bíróság vagy más hatóság előtt számot adni (tehát arra a kérdésre, hogy volt-e már büntetve „nem”-mel válaszolhat.)

2. az elítélre vonatkozóan kiadott bizonyítványban nem szabad feltüntetni, hogy nevezett büntetett előéletű, sőt erre nézve még célozni sem szabad, tehát a rovt mult emléke eltűnik.

A hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesítésnek gyakorlati szempontból a legnagyobb jelentősége az, hogy a hatósági erkölcsi bizonyítvány kiállítása esetén a mentesített egyént úgy kell megjelölni, hogy „büntetlen előéletű”.

Tényleges csendőregyéneknél a mentesítés kimondásának főleg előléptetéseknel, dícséretnek és kitüntetések elnyerésénél, továbbá nősülési engedélyek megszerzésénél van igen nagy jelentősége, amennyiben például a korábban hivatali hatalommal való visszaélés vétsége,

vagy őrszolgálati vétség miatt elítélt csendőr a mentesítést kimondó végzés meghozatala után úgy szerepel, mint a többi büntetlen előéletű bajtárs.

Azonban itt kiemelem a T. 17. §-ának 1. és 2. pontját, mely szerint:

„A jelen törvény nem érinti:

1. a katonai közigazgatási jogszabályokban a bűntető ítélethez fűzött jogkövetkezményeket, különösképpen az előléptetésből való kizárást és lefokozást, valamint az elvesztett rendfokozat újból való elnyerését szabályozó rendelkezéseket,

2. a tartalékos tiszti kiképzésre jelentkezésből való kizárásról, valamint az ilyen kiképzésre való jelentkezés elfogadásának hatálytalanításáról szóló törvényi rendelkezéseket.“

Azaz, — mint cikkem elején is mondtam, — a T. nem rehabilitál (nem helyez vissza teljesen az előbbi jogállapotba) teljes mértékben minden esetben, így tehát ha valakit valamely bűncselekménye miatt az előléptetésből kizártak, vagy lefokoztak, vagy pedig a tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezésből kizártak, a hátrányos jogkövetkezmények megszűnését kimondó végzés folytán a kérelmező nem tekinthető olyanoknak, minthogyha az előléptetésből nem zárták volna ki, nem fokozták volna le stb.

A kormányzó „kegyelmi elhatározással“ a jelen törvényben megszabott hatállyal megszüntetheti a hátrányos jogkövetkezményeket tekintet nélkül arra, hogy az ítéletet mily bűncselekmény miatt hozták (tehát akár életfogytig tartó fegyház, vagy 10 évet meghaladó tartamban kiszabott fegyházbüntetés stb. esetén is), továbbá tekintet nélkül arra, hogy a szabadságvesztésbüntetés kiállása óta hány év telt el (tehát a T. 4. §. 1. pontjában előírt kötelező 5, illetve 3 év eltelte előtt is).

Az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal oly büntetésekről, amelyekhez hátrányos jogkövetkezmények nem fűződnek, vagy amelyeknek hátrányos jogkövetkezményei megszűntek, értesítést csak a következő esetekben adhat:

1. az illető személy ellen indított bűnvádi eljárásban a bíróság vagy az ügyészség megkeresésére, továbbá

2. az illető személynek közszolgálatban való alkalmazása esetén — az illetékes miniszter felhívására, illetőleg a bíróság megkeresésére.

Végül, mint a kérelmezők szempontjából igen fontos körülményt megemlítem, hogy a katonai bűnvádi perrendtartás 408. §-ának 1. bekezdése alapján a T. alapján a „honvéd bíróságokhoz“ benyújtott minden beadvány és tárgyalás illetékmentes, továbbá az 549.847/2. j.—1941. számú H. M. körrendelet értelmében a T. 9. §-ának 2. bekezdése alapján tartandó főtárgyalásokra, (azaz a rehabilitációs főtárgyalásra) megidézett — katonai kötelékhez nem tartozó — szegénysorsú kérelmezőnek az utiköltségét a honvéd törvényszékek megtérítik.

OLVASÓINKHOZ. Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozás bejelentésére használják a borítólaponk utolsó oldalán levő és kivágható nyomtatványt, amelyet 3 filléres bélyeggel küldhetnek be hozzánk. Csak az ilyen módon bejelentett címváltozást vesszük tudomásul.

Újabb ellenséges gyújtóanyagokról és az ellenük való védekezésről.

Napjaink légiháborújának újdonságai közé tartoznak azok az angolok és oroszok által alkalmazott gyújtogatóra szolgáló fegyverek, amelyek alakban az eddig használt és ismert gyújtóbombáktól, gyújtócsövektől és gyújtólapoktól (leírásukat és az ellenük való védekezést lapunk 1941. évi 11. számában közöltük) eltérnek. Ezek a foszforrudak, a foszfor gömbök és a foszforos kannák.

Leírásuk.

A foszforrudak legfeljebb 10 dek súlyú, sárga, kb. ujjnyi vastag és különböző (1—10 cm) hosszú rudacskák. Tulajdonságuk, hogy a repülőgépből leszórva földreérésük után önmaguktól meggyulladnak; 10—12 C° foknál hűvösebb időben azonban meggyulladásukkal számolni nem kell. A rudacskák égése rövid ideig tart.

Foszfor gömbök. A repülőgépből kb. 2 m hosszú és 40—50 cm átmérőjű bádogtartányokat dobhatnak le, amelyek a talajszint felett 150—200 m-nyire szétnyílnak és tartalmukat, a foszfor gömböket széjjel szórják. A szerterepülő vékony bádogfalú gömbök, amelyek súlya 1—2 kg, átmérőjük pedig 10—12 cm, a talajra érve feltörnek, a bennük lévő folyadék az ütdés következtében meggyullad és égő állapotban szétfolyik, szétfreccsen. Az égésidő tartama 10—15 perc.

A foszforos kannák alakja és mérete azonos az általánosan használt 20—25 lt-es olajos kannákkal. Tartalmuk benzinen oldott nyersgumi és foszfor. A repülőgépről többnyire hármassával dobott kannák földre érve szétrepednek, tartalmuk még hideg időben is meggyullad és 30—35 m-es körzetben égve szétfreccsen. Égés közben a folyadék mind sűrűbb lesz, míg végül kocsonyaszerű péppé válik és végül elalszik. Az égés időtartama kb. fél óra. Az elaludt pépes anyag rátaposás, vagy szerszámmal való ásás, forgatás következtében előálló dörzsölés folytán ismét lángalobbanhat.

Hatástalanítás, oltás.

A foszfordarabkák helyét, már meggyulladásuk előtt is, sötétben halvány-zöldes derengő fény, gyakran fehér, szúrós szagú füst árulja el. Az égő foszfort vakító fényű láng jellemzi.

A szabad területen (utcán, mezőn, erdőben) talált, még nem égő foszforos gyújtóanyagokat legbiztosabban úgy hatástalaníthatjuk, hogy lapáttal, kapával, vagy más alkalmas eszközzel (foszfordarabokat kézzel megfogni nem szabad, mert súlyos égési sebeket okoznak) 1 m mélyre elássuk. Nehogy a gödör elkészültéig a foszfor meggyulladhasson és tüzet okozzon, a füstölgő részeket arasznyi vastagon földdel takarjuk be és a földhányást, ha lehet, vízzel locsoljuk le.

Zárt helyen (padlás, szoba, raktár, stb.) még nem égő foszforos darabkákat alkalmas eszközzel (személapát, szeneslapát, hosszúnyelű fogó, stb.) helyezzük vizes edénybe, vigyük a szabadba és égessük, vagy ássuk el. A helyiség padlózatának azt a részét, ahol a

foszforos anyagot találtuk, homokkal (földdel) borítjuk be és a kupacot vízzel alaposan locsoljuk meg, hogy a padlózat repedései között visszamaradt kis részecskék tüzet ne okozhassanak. A gyujtóanyagok zárt helyiségből történő eltávolítását, hogy annak mérgező füstjéről meg ne betegedjünk, gázálarcban, vagy ennek híján orrunk és szájunk elé kötött nedves zsebkendővel (ronggyal) végezzük.

Ha foszforos anyag oldott állapotban falra vagy berendezési tárgyra freccsent, úgy a szennyezett területet vízzel bőségesen locsoljuk le, hogy így a foszfor meggyulladását megelőzzük.

Égő foszfórdarabkákat és foszfergömbök szétfreccsent részeit oltani könnyű, mert égésükkor sugárzó hő nem keletkezik (tehát veszély nélkül megközelíthető) és mi vízzel, mind homokkal letakarva, égésük azonnal megszűnik. Ezzel szemben nehezebb a munka a foszforos kannák égésekor, mert az oldóanyagul használt benzín nagy sugárzó hője az égő terület megközelítését és az oltóanyagul felhasználható homok alkalmazását nagyon megnehezíti.

Oltás utáni tennivalók.

A foszforos gyujtóanyagok hatástalanításához, vagy oltásához használt eszközöket (lapátot, fogót, tűzoltófelszerelést, stb.) nedves homokban (földben) kefével, vagy seprővel alaposan le kell dörzsölni, majd legalább egy napig éghető anyagoktól távol, szabadban kell elhelyezni.

Foszforos gyujtóanyaggal beszórt területet az anyag összegyűjtése, illetve annak elégetése után még legalább 2 órán keresztül felügyelet alatt kell tartani, hogy az utólag keletkező tüzek csírájában elolthatók legyenek, s az el nem égett részeket járókelők, vagy állatok szét ne hurcolják.

Sértetlen állapotban talált foszforos gyujtóanyagot óvatosan vízzel telt edénybe kell helyezni.

Foszforosérülés elleni védekezés.

A foszforos gyujtóanyagok füstje mérgező, ezért ellene gázálarccal, ennek hiányában orrunk és szájunk elé kötött nedves vászon (szövet) darabbal védekezhetünk. Foszforoldattal szennyezett ruhadarabokat azonnal le kell vetni. A bőrt ért foszfort bőséges vízzel kell leöblíteni. Foszforral érintett testrész fájdalmát klórmészhintőporból képzett péppel való bekenéssel lehet csillapítani. A pépet 5—10 perc után vizes öblítéssel, vagy fapálcikával kell eltávolítani s utána a sebet — az orvosi segítség megérkezéséig — erősen nedves ruhával kell letakarni. Ha klórmészhintőpor nincsen kéznél, a sebet azonnal jól nedvesített ruhával kell letakarni. A sérültet mielőbb orvoshoz kell vinni!

Foszforanyaggal szennyezett kerti és mezőgazdasági terményeket csak főzött állapotban szabad evésre, vagy takarmányozásra felhasználni. Felfőzéssel a mérgező hatás megszűnik.

Konyhakertünk művelése.

Írta: KOVÁCS IGNÁC százados.

A március 16-i számunkban Oláh Sándor tiszt-helyettes „Konyhakertünk megművelése“ c. cikkében felhívja a figyelmet azokra a teendőkre, amelyek a közgazdálkodásokra várnak az őrskert megművelésénél. Ennek a kiegészítésére az alábbiakban részletesen foglalkozom a mai viszonyok között annyira fontos tervszerű munkával, amelynek elhanyagolása nemcsak az egyén és az egész közgazdálkodás, de az összesség érdekében is feltétlenül elkerülendő!

Az őrsökön általában: 1. szántóföldi, 2, kerti és 3. állattartási termelés folyik.

A szántóföldi termeléssel nem foglalkozom külön, mert az őrsök nem rendelkeznek jelentősebb szántóföldi területtel, ezért csak a kerti termeléssel foglalkozom.

Általában kétféle kertről beszélünk:

Az egyik a dísz- vagy virágos kert, amely a gazdájának közvetlen hasznát nem igen hajt, sőt inkább a karbantartása munkát és költséget okoz, de széppé és kellemessé teszi a környezetet. A másik, amelyik a gazdájának közvetlenül hasznát is hajt, a zöldséges és gyümölcsös kert. Sok őrsön van zöldséges és gyümölcsös kert, azonban a legtöbb helyen csak zöldséges kert van. Így én is ezzel foglalkozom behatóbban.

Ahol a saját célra termelést üzik, mint az őrsökön is, ott igen sokféle növényt kell termelni, hogy lehetőleg egész éven át a saját terményét fogyasztassa az őrs. Ezenkívül súlyt kell helyezni a korai veteményekre, hogy a tél megszűnte után a csendőr asztalára mielőbb juthasson zöld terményből készített étel.

Kertet bárhol lehet létesíteni, bármilyen talajon. Azonban a megfelelő munkák nélkül a legkitűnőbb talaj sem hoz még kielégítő termést sem.

Szükségesnek tartom, hogy röviden ismertessem a talajneveket azon szempontból, milyenek azok tulajdonságai, milyen gondozást igényelnek, hogy a talaj jó tulajdonságait megtartassuk, sőt fokozzuk, a rosszakat pedig csökkentjük, s ha lehet, kiküszöböljük. Milyen trágyázást igényelnek az egyes talajnevek, hogy a termőerejét fenntarthatassuk, illetve fokozzuk.

Talajnevek: 1. **Agyagtalaj:** Nehezen veszi magába a vizet, száraz állapotban összeáll, kemény, megrepedezik, ilyenkor a benne levő növények gyökereit szét-szaggatja. Ha azután átnedvesedik, akkor a vizet sokáig magában tartja, ilyenkor a talajművelő eszközökhöz tapad és emiatt nem lehet rendesen megmunkálni.

Az ilyen talajt tehát csak nyirkosan lehet jól munkálni.

A trágya nehezen bomlik benne és emiatt lassan használdik fel, éppen ezért ritkábban kell trágyázni, de nagyobb mennyiséggel.

A legjobb bele a félérett szalmás trágya. Az ilyen talajt ősszel feltétlenül fel kell ásni, mégpedig nagy darabosan, rögsen (hantosan), hogy a tél fagyja szét-porlaszthassa, mert így tavasszal korábban lehet a veteményezést megkezdeni benne.

Az agyagtalaj a hidegtalajok közé tartozik, mert a nap melegét nehezen veszi magába, ezért a belevetett magok nehezen csíráznak, úgyszintén a gyökérgépződés is lassú benne.

2. **Homoktalaj:** Az agyagtalaj ellentéte. A vizet igen könnyen magába veszi, de igen könnyen ki is enged. Száraz állapotában porszerű, laza, nedves álla-

pótában is kevésbé tapad. A megmunkálása könnyű. A trágya könnyen bomlik benne, hamar felhasználódik, azért gyakrabban kell trágyázni, egy-egy alkalommal kevesebb mennyiségű érett szarvasmarha- vagy sertés-trágyával.

A homoktalaj a hideget és meleget egyaránt könnyen magába veszi, de olyan könnyen ki is engedi. A gyökerek könnyen elfagynak benne. A magvak gyorsan csírásznak, a gyökérképződésre igen előnyös.

A homokföldben terem a legjobb ízű rozs és burgonya. Igen jól díszlik benne igen sok gyümölcsfa és szőlő.

3. *Homokos-agyagtalaj:* Az előbbi kettő keveréke. A legtöbb növénynek jó termőföldje. Az előbbi kettő jó tulajdonságait egyesíti magában, míg a rossz tulajdonságukat a szerencsés keveredés teljesen kiküszöböli.

4. *Mésztalaj:* Amint a neve is mutatja, igen nagy mennyiségű meszet tartalmaz, a színe is rendszeresen fehéres. Nedves és száraz állapotban hasonlít az agyagtalajhoz. Ennél is fontos ősszel a nagy darabokban való felásás. A trágyázása attól eltér, mert ezt gyakori érett trágyával kell ellátni.

5. *Televény talaj:* Jórészen szerves korhadó növényi részekből áll, rendszeren fekete színű. Rendszerint más talajokkal keverten fordul elő. Az agyagot lazábbá, a homokot kötöttebbé teszi. Sötét színénél fogva a talaj melegedését elősegíti, így a magnak csírászását, a gyökerek fejlődését biztosítja. A legjobb talajok közé tartozik, úgyszólván mindent lehet benne termelni.

6. *Szikes talaj:* Az alföldön elég sok helyen van, amikor sok szóda, másszóval szikós tör elő a talaj felszínére. Száraz, meleg nyáron a növényzet kiég benne, de esős nyáron jól díszlik. Az ilyen talajú kertekben igen bő öntözéssel szépen lehet termelni mindent.

Azt mondja a közmondás, hogy: „A jó talajmunka féltrágyázás“, valamint: „Jó szerszám, fele munka“. Ez így is van, mert a kellő időben elvégzett jó talajelőkészítés és talajmunka az alapja az eredményes termelésnek.

A talajmunkák.

1. *Ásás.* Ősszel, a termények betakarítása után, a fagyás előtt, igen fontos, hogy a kertet jó mélyen felássuk, lehetőleg jó nagy hantosan. A nagy hantokat a tél fagyának kitesszük, miáltal a talajunk porhanyóssá lesz. A fagy korhasztóan, illetve mállasztóan hat, segít visszapótolni a talaj termőerejét. A téli esőt, hólevet mélyre vezet. sok nedvesség raktározódhatik el a talajban, melyre, azután tavasszal és nyáron lesz szüksége a növénynek. Az ilyen ősszel felásott föld teteje tavasszal hamar szárad, miáltal korábban kezdetjük meg a veteményezést.

2. *Kapálás.* Nyáron a talajt minél gyakrabban kapáljuk meg, miáltal részben a gyómot irtjuk, részben a talaj kiszáradását akadályozzuk meg. Ugyanis a talaj mélyebb rétegében elraktározódott nedvesség a felső talajrétegbe kerül s ha a talaj teteje kemény, tömődött, akkor a nedvesség teljesen a talajszíniére jut és elpárolog. Míg ha a talaj felszínét megkapáltuk, akkor a nedvesség csak a felporhanyított részig jut, de azon keresztül már nem kerül a talaj felszínére, így a növények gyökerénél maradva, azok használják föl.

Minden olyan esetben, amikor a kertünk talaja kemény lesz, cserepesedik, (esők után) célszerű azonnal megkapálni, mert ezáltal a levegő, melegség, nedvesség könnyebben bejut és a növényzet fejlődését elősegíti. Az olyan kertben, ahol a föld kemény, nincs kapálva,

a növények nem fejlődnek rendszeren, sokszor teljesen satnyák maradnak.

3. Ismerjük a „*földforgatás*“ kifejezést. Ennek a talajmunkának az a lényege, hogy a föld termékeny felső rétegét leforgatjuk olyan mélységbe, ahol növényeink gyökérzete van. Tehát a forgatás mélységét, a termelendő növényeink gyökérmélysége szabja meg. Így szőlő alá 70—80 cm-nyire, gyümölcsfák alá 80—100 cm-nyire, míg zöldségfélék alá 30—50 cm-nyire kell a forgatást eszközölni. Ezen munkát is legcélszerűbb ősszel készíttetni, hogy a fagy jól átjárhassa, széjjelporlassza a földet.

4. *Töltögetés.* Olyan növényeknél, amelyeknél fontos, hogy nagy gyökérzet fejlődjön, vagy amelyeknél a szárnak mintegy támaszréteket kell adni, hogy a szél ki ne dönthesse, a töveikhez földet húzunk össze, azt nevezzük töltögetésnek.

Töltögetést — a bab, borsó, burgonya, tengeri, káposzta — megkívánják.

5. *Gyomlálás.* A legfontosabb kerti munkák közé tartozik, lényege abban áll, hogy kézzel szedjük ki a gyenge fejlődésben levő növények közül a gyomokat.

Ha ezt elmulasztjuk, a gyomok hatalmasabban növekedve, elnyomják a növényeinket.

A gyomlálást akkor kell végezni, amikor a talaj nyirkos, mert a száraz talajnál a gyomok gyökerei bentszakadnak s később újra kihajtanak. Esős időben, amikor nagy sár van, azért nem lehet gyomlálni, mert a taposással összenyomódik, keménnyé lesz a talaj.

A gyomlálással a ritkítást is végezhetjük, különösen a sűrűn kikelt petrezselyem és sárgarépanál, mert csak annyi növényt célszerű hagyni, hogy elegendő helyük legyen a fejlődéshez.

6. *Trágyázás.* A növények a talajból tápanyagokat használnak fel, amely tápanyagokat a további eredményes termelés miatt pótolni kell. Ezen pótlást a trágyázással eszközöljük.

Trágyának az olyan anyagokat nevezzük, amelyek növényi tápanyagokat tartalmaznak és a talajba jutva, annak termőképességét fokozzák.

Ezeket jól ismerik bajtársaim, részletesen nem foglalkozom azokkal.

7. *Öntözés.* A konyhakertészkedésnél az eddig ismertettekhez hasonló fontosságú az öntözés.

Öntözésre a legalkalmasabb az esővíz, azután a folyó, patak, ró vize, általában véve a lágú víz.

A legtöbb őrnek azonban ez nem áll rendelkezésre, azért a kútvizet kell lággyá és öntözésre alkalmassá tenni. Ezt a következőképpen lehet elérni: a kútból a vizet ne a növényre öntözzük közvetlenül, hanem előbb egy kádba tegyük, azután legalább egy napig hagyjuk állni, miáltal a levegő hőmérsékletét veszi fel, tegyünk bele fahamut, vagy keverjük bele hl-kint 1—2 l trágyalevet. Ezzel bármilyen keményvízű kútvizet is lággyá és öntözésre alkalmassá teszünk. A növények sokkal jobban fejlődnek az ilyen víztől, mint a közönséges és frissen merített kútvíztől.

Milyen időpontban kell végezni az öntözést? Tavasszal és ősszel a reggeli órákban, nyáron pedig az esti órákban kell öntözni. Ha reggel öntözünk, akkor napfeljötté előtt, ha este, akkor naplemente után végezzük.

Ha erős lesz a nappali napsütés, akkor reggel csak azon növények talaját öntözzük, amelyeknek különben is a töveit öntözzük (paradicsom, paprika, tök).

Az öntözés számát az időjárás és a talaj határozza meg, öntözzünk inkább ritkábban, de alaposan úgy,

hogy a föld mélyen átázzék. Felületes, gyér öntözésnek nincs eredménye. Különösen azokat a növényeket kell öntözni, amelyeket nyersen vagy a leszedés után azonnal fogyasztunk. Így a retket, salátát, káposztát, paprikát, tököt, karfiolt stb.

A zöldségfélék termelése.

A zöldségfélék szaporítása magvetés, ültetés, dugványozás, bujtás és tősarjakról történik. Az őrösknél a magvetés és palántáról való ültetés jön tekintetbe. Az ültetés és magvetés a legfontosabb munkák közé tartozik. Legyen a legkitünőbb előkészített, megtrágyázott talaj, ha az ültetést és magvetést nem végezzük a legnagyobb gonddal, akkor eredményt keveset érünk el. Igen nagy kárunk származhat a növényeink elpusztulásával.

A növényeknek akkora helyet kell adnunk, hogy a fejlődésük zavartalan lehessen. Nem szabad összezsorítani őket, mert nem tudnak rendesen kifejlődni, ha túl ritkán ültetnénk, akkor pedig a rendelkezésre álló terület nem lenne célszerűen felhasználva. Vannak olyan zöldségfélékhez tartozó növények, amelyek magját az állandó helyükre vetjük, ahol azok a kikeléstől a betakarításig egy helyben maradnak és vannak olyanok, amelyeknél először palántákat kell a magból nevelni, azután a palántákat kiszedve, újraültetve kerülnek az állandó helyükre.

A palántaültetést legcélszerűbb borult időben végezni, amikor esőt kaphatunk. Ha esőre nincs kilátás, akkor délutáni órákban palántázzunk, amikor a napnak nincs ereje, ezután a palántákat megöntözzük.

A palántázás után 2—3 nap múlva azokat átvizsgáljuk, ha lenne olyan, amelyik nem eredt volna meg, akkor annak a helyébe másikat ültetünk, hogy hiány ne legyen.

Ezután a palántákat gondozni kell, ami öntözésből, gyomlálásból, kapálásból áll.

Azoknak a zöldségféléknek a gondozása, amelyeket az állandó helyükre magról vetünk, amikor azok kikelve, palánta nagyságúak lesznek, a palántáknál megírtak szerint történik.

A mag elvetése történhet napsütéses időben is, csak a vetés után a földet állott vízzel meg kell locsolni, hogy a mag nedvességet kapjon és csirázásnak induljon.

Igen fontos, hogy csak megbízható helyről származó magvakat és palántákat vessünk és ültessünk, mert csak azokból nyerünk jó növényeket. Inkább valamivel drágább árat fizessünk a magvakért és palántáért, de azok faj- és nemesített növényekből származók legyenek.

Különösen kerüljük azt, hogy a falusi öregasszonyok által termelt, gyenge minőségű palántákkal és magvakkal vessük és ültessük be a kertünket, mert satnya, silány és csenevész növényeink lesznek.

Nagyobb és jóhírű magtermelőktől származó, csiraképes magvakat vásároljunk. Ezeket a falusi szatócüzletekben is lehet kapni, azonban ügyelni kell arra, hogy az ne legyen régi, azután a magtermesztő cég által jelzett és lezárt papirborítékokban (zacskókban) legyenek.

Igen fontos a magvak csirázóképesége. Legjobbak a legutóbbi években termelték, de vannak magvak, amelyek 1—2 évig (hagyma), mások 3—5 évig (gyökérfélék, káposztafélék), sőt 8—10 évig (ugorka, tök, dinnye) csirázóképesek.

Az őröskön is lehet palántákat nevelni, melegágy sem kell hozzá. Kisebb faládákba vagy más edénybe, jó kevert földbe vessük a magvakat, az edényt meleg és világos helyen (konyhában) tartjuk. A kikelt kis

növényeket lassan azután hozzá kell szoktatni a külső levegőhöz. Jó, napos időben, mindig hosszabb időre, ki-helyezzük, eleinte üveggel lefedve. Amikor azután a kiültetés ideje elérkezik, akkor a gyökérzetten lehetőleg kevés földet hagyva — kiültetjük.

Palántákat legcélszerűbb, ha az őrök megbízható kertésztől vásárolják, mert azok szakszerűen nevelik a palántákat. Ezen palántákból rendszerint szebb növények nevelődnek.

Néhány táblázatban áttekinthetővé teszem az őrökön a leggyakrabban természetű kerti növényeink térszükségletét, mag-, palántaszükségletét, a vetés, palántázás idejét, a talaj iránti igényét, a betakarítás idejét.

Ezekből a táblázatokból a kerti termeléssel foglalkozó őrök támpontokat nyerhetnek.

I.

Palánta nevelést igénylő zöldségfélék, amelyeknek magvait palántagyba vetjük, azután mint palánták kertünk állandó helyükre

A növény megnevezése	Térszükséglete (Növény-távolság)	10 □ öl		Csirázó-képessége években
		palánta szükséglete	vetés esetén a mag szükséglete	
Paprika*	50x50 cm	3125 drb	25 gr	4
Paradicsom	100x80 "	500 "	4 "	8
Kelkáposzta korai	30x30 "	4700 "	10 "	5
Kelkáposzta téli	50x50 "	2000 "	5 "	5
Fejes káposzta korai	40x40 "	2820 "	13 "	5
Fejes káposzta téli	60x60 "	1350 "	7 "	5
Vasútkáposzta	50x50 "	2000 "	10 "	5
Karalábé korai	25x25 "	6250 "	22 "	5
Karalábé téli	40x40 "	2820 "	10 "	5
Karfiol korai	50x50 "	2000 "	6 "	4—5
Karfiol késői	80x80 "	650 "	3 "	4—5
Gumós zeller	50x40 "	1875 "	3 "	4
Téli saláta	30x40 "	4700 "	13 "	7

* A paprikát előszerű kottoséval ültetni.

II.

Magról termelt növények, melyek az átültetést nem tűrik, így mindig állandó helyükre kell vetni őket.

növény megnevezése	Térszükséglete	Mag-szükséglet 100 □ öltre	Csirázóképesége években
Hónapos retek	20 cm sortáv	50 gr	3—5
Nyári retek	30 " "	22 "	3—5
Téli retek	30 " "	20 "	3—5
Petrozselyem	30 " "	13 "	3
Sárgarépa	20 " "	10 "	4
Karotta	25 " "	15 "	4
Spenót (kerti)	20 " "	75 "	4
Spenót (ujzeelandi)	50 " "	200 "	3—4
Velőborsó (törpe)	30 " "	400 "	3
Velőborsó (futó)	50 " "	285 "	3
Bokorbab	50x50 fészek	250 "	4
Futóbab	60x60 fészek	200 "	4
Savanyítani való répa	40 cm. sortáv	13 "	legfeljebb 1/3
Köménymag	30 " "	13 "	3

III.

Állandó helyre vethetők, de palántákkal is ültethetők.

A növény megnevezése	Térzsükséglete	100 □-l területre		Hány évig osztrázóképes
		palánta neveléséhez magzsükséglet	állandó helyre vetés magzsükséglete	
Fejessaláta	30×30 cm	15 dkg	13 dkg	5
Cékla	30×35 cm	13 dkg	28 dkg	4
Ugorka fészekbe vetve	150×150 cm	20 dkg	47 dkg	8
Ugorka sorba vetve	200 cm	—	16 dkg	8
Tök (bokor)	150×150 cm	5 dkg	8 dkg	8
Tök indás (rúfó)	400×300 cm	8 dkg	26 dkg	8
Dinnye fészekbe	200×200 cm	10 dkg	8 dkg	10
Dinnye sorba	300 cm	—	15 dkg	10

IV.

Magról, gumóról, dugványról termesztendő növények.

A növény megnevezése	Térzsükséglete	100 □-l területre		Hány évig osztrázóképes
		magzsükséglet, gumózsükséglet	palánta- zsükséglet	
Tengeri csomó	50×50 cm	minden kapavágás alá 3—4 szem	—	4
Mák	40 cm sortáv	—	—	3
Burgonya (korai rózsza)	60×40 cm	minden kapavágás után 2—3 darabot	—	a gumó 1
Vöröshagyma	10×20 cm	2—3 kg dughagyma	—	a dughagyma 1
Fokhagyma	15×25 cm	2—3 kg dughagyma	—	—
Torma	50×40 cm	160 db 10 cm hosszúságú tormadugvány gyökér	—	—
Sóska	15 cm	15 dkg (évelő növény)	ugyanazon a helyen vetve több évig terem	3
Szamóca	40×25 cm	—	—	—

A zöldséges kert berendezése, illetve beállítása.

A zöldséges kert területét kisebb részekre, úgynevezett ágyakra osztjuk. Ezek az ágyak általánosságban 120 cm szélességűek legyenek. A hosszúságuk a kert alakjától, nagyságától függ. A szélességnél azért célszerű a 120 cm, mert úgy a palántázást, magvetést, gyomlálást, ritkítást, kapálást, öntözést stb. könnyen végezhetjük, anélkül, hogy az ágyba kellene taposnunk.

Az ágyak között tetszésszerűen szélességű utakat hagyunk. Ha széles főutakat hagyunk, amellyel a kertet nagyjából több részre tagoljuk, akkor ezen széles utak szélét ú. n. szegélyágyakká alakítjuk, mely szegélyágyakba ültetni lehet — sőt kell! — ribiszke, köszméte (egres) fácskákat vagy bokrokat, sőt törpe törzsű gyümölcsfákat, az árnyékosabb kerítések mellé pedig málnát.

A zöldségféléket és kerti növényeinket nem lehet mindig ugyanazon a helyen termelni, mert hosszabb-

rövidebb idő múlva a jó talajelőkészítés, jó talajművelés és trágyázás ellenére is csenevésznek lesznek, terméshozamuk gyenge lesz. Megújítják az állandó egy helyen való tenyésztést, úgynevezett talajunottá lesznek. Valamely növény egyhelyen való termelésénél egy másik veszély is van, ugyanis ugyanazon növénynek különböző rovar- és növénykártevői igen elszaporodnának, így a talajunottságon kívül ezen kártevők elszaporodása is veszélyeztetné a termelésünket.

Vannak növények, amelyek szeretik a bő és a frissen trágyázást, vannak növények, amelyek nem szeretik a frissen trágyázott talajt, csak az olyant, amelyik talaj csak az előző évben, vagy években volt trágyázva. Eből következik, hogy a kertünkben a növények helyét célszerű úgyszólván évenként változtatni. Pl. amelyik ágyban, vagy területrészen az idén paradicsomot termeltünk, ugyanazon a területrészen, vagy ágyban a következő évben már ne paradicsomot termeljünk újra, hanem pl. hagymát, petrezselymet, burgonyát stb.

A növények helyének a kertünkben végrehajtott tervszerű változtatását *vetésforgónak* nevezzük.

Az okszerű vetésforgó beállítása igen fontos, mert így a termés mennyisége jóval felette fog állni az okszerű vetésforgó nélküli termelésnek.

A különböző zöldségfélék, különböző mennyiségű és minőségű trágyázást igényelnek, ezért ezen körülmény figyelembevételével, legcélszerűbb a területet négy részre osztani.

A fentieket figyelembe véve, az összes zöldségféléket, amint azok egyenlő minőségű talajt, öntözést, talajmunkát, trágyázást igényelnek, négy csoportba oszthatjuk be.

I. csoport. Ide soroljuk azokat a zöldségféléket, amelyeket gyümölcsök vagy levelek végett termesztünk. Ilyenek pl. a paradicsom, paprika, dinnye, tök, ugorka, zeller, karaláb, saláta, káposzta, karfiol, kerti spenót.

II. csoportba soroljuk azon zöldségféléket, amelyeket gumóik, hagymáik, gyökereik végett termesztünk. Pl. burgonya, vöröshagyma, fokhagyma, sárgarépa, karotta, petrezselyem, retek, savanyítani való répa, cékla. Ezen csoporttal termeljük a mákot is.

III. csoportba soroljuk a hüvelyes növényeket. Ide tartozik a borsó, bab. Ezen csoporttal termelhetjük a mákot is.

IV. csoportba soroljuk az évelő zöldségféléket. Évelőknek azért nevezzük ezeket, mert az elvetés, elültetés után nemcsak abban az évben adnak termést, hanem külön további vetés vagy ültetés nélkül, több éven át (ugyanazon a helyen). Ilyenek: a metélő hagyma, torma, évelő spenót, sóska, szamóca, málna. Az évelő zöldségfélék alá mindig mélyen munkált, bőven trágyázott legyen a talaj, mert 4—5 évig trágyázni és mélyen munkálni az egyhelyben levő növények miatt nem lehet.

A fentieket figyelembe véve, a kertünket az alábbi táblázat szerint oszthatjuk be; ez a táblázat egyúttal a *hármast* vetésforgót mutatja. Azért hármast vetésforgó, mert csak három részben változnak a növények, míg a negyedikben az évelők több éven át maradnak egy helyben, azok csak 4—5 évenként cserélnek helyet.

Idő	I. területrészen	II. területrészen	III. területrészen	IV. területrészen
Első évben	Frissen trágyázva. Általában az I. csoport alatt felsorolt növényeket termesztjük ezen területrészen. Esetleg a búvelyeseket.	Általában a II. csoportban felsorolt növényeket termesztjük ezen területrészen.	Általában a III. csoportban felsorolt növényeket termesztjük. Továbbá azokat melyeket gumóik, gyökereik, vagy hagymáik miatt termesztünk.	Évelő zöldszelvényeket termesztünk ezen a részen. Az ültetés alkalmával jól megtrágyázzuk, mert 3-5 évig ezen növények ugyanazon területreszen maradnak.
Második évben	Mint az első évben a III. területrészen.	Frissen trágyázva. Mint az első évben az I. területrészen.	Mint az első évben a II. területrészen.	
Harmadik évben	Mint az első évben a II., a második évben a III. területrészen.	Mint az első évben a III., második évben az I. területrészen.	Frissen trágyázva. Mint az első évben az I., a 2. évben II. területrészen.	

A 4. évben a fenti forgó újra kezdődik előlről.

A táblázatból is láthatjuk, hogy a kertünkben minden évben csak egy területrészt kell megtrágyázni. Minden következő évben másik rész kap trágyát. Ezzel a kertünk állandóan megtartja a tápanyagmennyiségét, a talaja nem soványodik el, azután a leggazdagosabban tudjuk a növényeket benne termesztetni.

Hiba volna minden évben az egész kertet trágyázni, mert ez felesleges kiadást eredményezne, azután, ha pl. frissen trágyázott talajba borsót, vagy babot vetnénk, az sok levelet, szárat nevelne és áránlag sokkal kevesebb magot, mintha előző években trágyázott talajba vetnénk.

A kerti növényeink vetési, ültetési, továbbá leszedési és betakarítási ideje különböző. Ezért ezeket figyelembevéve, tavasztól őszig ugyanazon táblában, vagy ágyban sokszor többfajta növényt is termelhetünk. A területünk gazdaságos kihasználása és jövedelmeztetése megkívánja, hogy a legrövidebb ideig se hagyjunk üresen egy talpalatnyi földet sem!

A későn kiültethető növények előtt előzőleg olyan növényt termeljük, amely korán bekerül. Pl. paradicsom előtt, amelyet elég későn lehet palántázni, általában májusban, amikor az utófagyok sem jelentkezhettek, téli spenótot termelhetünk, vagy telető salátát, amelyet már le is szedünk, mire a paradicsom ültetésre kerül. Itt a paradicsom a főtermény, amit előtte termelünk, azt előterménynek hívjuk.

Vannak utótermények is. Pl. ha korai káposztát termelünk valamelyik ágyban, mint főterményt, azt július első felében leszedjük, utána még ugyanabban az ágyban termelhetünk téli retket, spenótot, savanyítani való répát, ezeket nevezzük utóterményeknek.

Hogy területünket tökéletesen kihasználhassuk, még ezzel sem elégszünk meg, hanem a jövedelmünk fokozására az olyan növények között, amelyeket nagyobb tő- és sortávolságra kell ültetnünk, vagy vetnünk, kisebb növésű és rövidebb fejlődésű növényeket ültetünk. Pl. a paradicsom közé ültethetünk hagymát, salátát a káposzta közé ültethetünk salátát, retket stb. Ez esetben a paradicsom, káposzta a főtermény, a salátát, hagymát, karalábét köztes terménynek nevezzük.

A kerti növények közül sokat nem lehet azonnal az állandó helyre vetni, hanem először melegebb és job-

ban gondozott, védetebb helyre vetjük, ahol kikelve, egy bizonyos ideig növeljük, úgynevezett palántává neveljük és mint palántát ültetjük az állandó helyére, a megfelelő időben.

A palántanevelés egyes növényeknél melegágyban, egyes növényeknél szabadföldi ágyban történik. A melegágyi és szabadföldi ágyi palántaneveléssel nem foglalkozom, mert azzal rendszerint csak a kertészek foglalkoznak behatóbban. Az örsökön rendszerint a palántát célszerű már készen beszerezni. A palántanevelésről fentebb már említést tettem. Ezeket csupán az egyes növények vetési, palántázási idejéről összeállított alábbi táblázat megérthetése végett ismerttettem.

A kerti termelés munkaterve.

A munkaterv összeállításánál bármelyik évszakot vehetjük kiinduló pontul, azonban célszerűnek mutatkozik az ős végén kezdeni. Amikor a termények lekerültek a talajról, akkor a fagyok beállta előtt az egész kertet jó mélyen ássuk fel, az évelő növények helyének kivételével. Ezen ásást elgereblyézni, a rögöket szétörni nem kell. Azon területrészt, amelyiket trágyázzuk, azt az őszi mély ással együtt végezhetjük. A kertben ezután nem sok tennivaló akad, legfeljebb, ha trágyázni való területrészünk van, azon a fagyok után is széttergethetjük a trágyát, amelyet azután csak tavasszal lehet aláadni. A téli hónapok vége felé a kerti szerszámokat kell rendbehozni, hogy azok használható állapotban legyenek.

A tavaszi munkák megkezdése előtt azután el kell határozni, hogy melyik területrésze milyen növényt vetünk, vagy ültetünk, milyen elő-, köztes- és utóterményt termeszthetünk. Beállítjuk a vetésforgót.

Ha az ős a palántát saját maga neveli, akkor február hónapban már megkezdheti az elkészített edényekbe a magvetést.

Amikor a hó eltűnt, a tél fagya felengedett, a talaj megszikkadt, akkor az ősszel mélyen felásott és trágyázásra nem kerülő területrészt ismét felássuk, de sekélyen és jó porhanyósan elgereblyézzük. Ha a talajunk homokos, vagy egyébként laza, akkor ismét felásni felesleges, hanem csak gereblyézzük el. Ezután kijelöljük az ágyakat (120 cm) és azokat egymástól a főutak kivételével, 30 cm-nyi széles utakkal választjuk el. A kellő időben (L. a vetési áttekintést) a szabadföldi ágyakba a vetést, majd a palántázást végezzük. A vetés kikélése után, ha a talaj közben megfagyott volna, megkapáljuk, ha sűrű, ritkítjuk, ha gyomos, gyomláljuk. A palánta kiültetése után kapálás, majd öntözés, gyomlálás, kártevők pusztítása a fontos munka végzendő.

A szeretet, a gond, amelyet a földbe adunk, kamatostól fizet.

Ma — ez rendkívül fontos: a csendőr járjon elől jó példával ebben is!

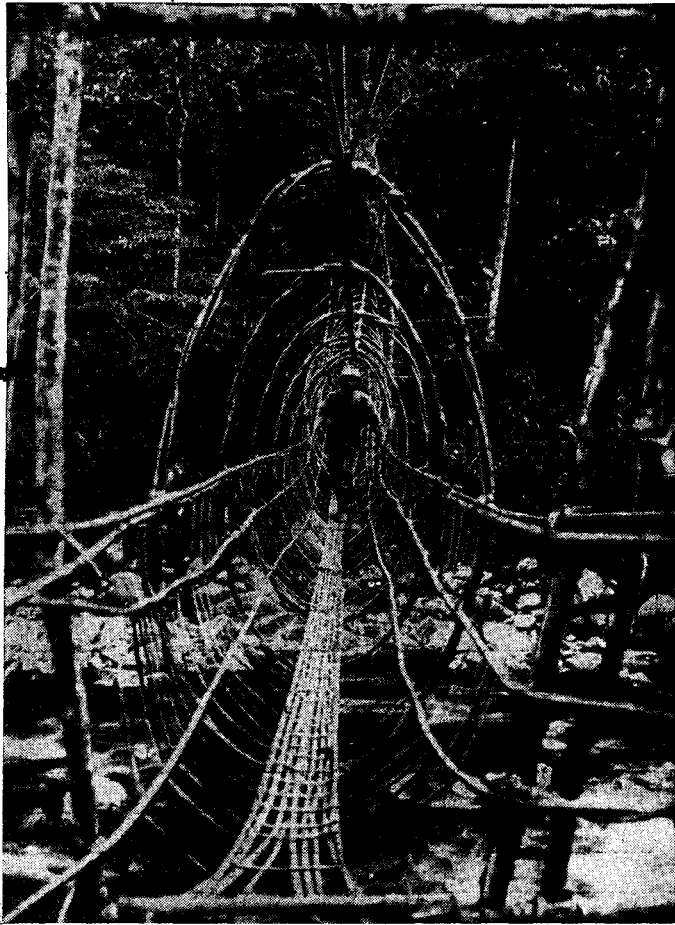
Másoló írókkal törölt írás olvashatóvá tétele. Sokszor előfordul, hogy főleg tintaírást tintairóonnal vastagon áthúgnak. Az így olvashatatlanná tett írást a következő eljárással lehet olvashatóvá javítani:

A kérdéses iratot üveg- vagy porcellántálba tesszük és hígított szeszből annyit öntünk a tálkába, hogy az a papírlapot éppen elfedje. Azután lassan mozgatjuk a tányért. A hígított szesz leoldja a tintaceruzában lévő festéket s így rövid időn belül a tintaírás olvashatóvá válik.

Áttekintés a konyhakerti növények vetési idejéről, talajigényéről

Folyó- szám	Termény neve	Vetési ideje	Hová kell vetni (m. á. = meleg- ágy, sz. á. = sza- badtéli ágy, á. h. = állandó helyére)	Palántázási ideje	Milyen talajt igényel
1.	Paprika	febr. 2 márc. 7.	m. á.	máj. 20—31.	meleg fekvésű trágyás talaj, mélyen ásva
2.	Paradicsom	"	"	"	meleg, napos fekvés, mélyen ásott, erősen trágyázott talaj
3.	Kolkáposzta korai	márc. 1—15.	"	ápr. 5—15.	mélyen felásott frissen trágyázott talaj
4.	Kolkáposzta téli	máj. 1—10	sz. á.	jún. 1—15.	"
5.	Fejes káposzta korai	márc. 1—15.	m. á.	ápr. 5—15.	"
6.	Fejes káposzta téli	ápr. 20—30.	sz. á.	máj. 20—31.	"
7.	Vörös káposzta	ápr. 1—10.	"	máj. 5—15.	"
8.	Kalarábé korai	márc. 1—15.	m. á.	ápr. 5—15.	mélyen felásott, frissen trágyázott talaj, télárnyékos helyen
9.	Kalarábé téli	máj. 1—15.	sz. á.	jún. 10—20.	"
10.	Karfiol korai	okt. — márc.-ig	m. á.	ápr. 1—15.	mélyen felásott, frissen trágyázott, nedves kerítőtálcán, télárnyékos hely
11.	Karfiol késői	máj. 1—15.	sz. á.	jún. 10—15.	"
12.	Gumós zeller	márc. 5—15.	m. á.	máj. 10—20	mélyen ásott meleg fekvésű, erős trágyával trágyázott nedves talaj
13.	Endivia saláta	jún. 20—30.	sz. á.	júl. 25—31.	mélyen ásott jól porhanyított talaj
14.	Hónapos retek	márc. 15-től 2 hetenként	á. h.	—	nedves, nem frissen trágyázott talaj
15.	Nyári retek	ápr. 20—30.	"	—	"
16.	Téli retek	jún. vége	"	—	"
17.	Petrezselyem	okt. vagy ápr.	"	—	mélyen ásott, nem frissen trágyázott meleg talaj
18.	Sárga répa	márc. — jún.-ig	"	—	"
19.	Karotta		"	—	"
20.	Spenót (kerít)	szepet.-ben és márc. 1—máj. 1.	"	—	gyengébb talajba is lehet, mert nem igényes
21.	Spenót (Uiseelandi)	ápr. (vetés előtt a magot áztatni kell)	"	—	télárnyékos hely, nem igényes
22.	Velőborsó (törpe)	márc. elejétől máj. végéig 2 hetenként	"	—	meleg fekvésű, nem frissen trágyázott talaj
23.	Velőborsó (futó)	"	"	—	"
24.	Bokorbab	ápr. 15—máj. 31.	"	—	"
25.	Futóbab (karósbab)	"	"	—	"
26.	Savanyítani való répa	aug. 1—15.	"	—	nem trágyázott talaj
27.	Fejes saláta	február	m. á.	márc. 15—20.	jól munkált tápanyagban bővelkedő, nyirkos talaj. Bőséges öntözést igényel
		márc. — sept.-ig	sz. á.	ápr. — okt.-ig	
28.	Cékla	ápr. 20—30.	á. h.	—	mélyen ásott meleg fekvésű, nedves talaj
29.	Ugorka (sorba vagy fészekbe)	ápr. 10—30.	"	—	meleg fekvésű trágyás talaj
30.	Tök	"	á. h. fészekbe	—	"
31.	Dinnye	"	"	—	"
32.	Tengeri	"	á. h.	—	ősszel, mélyen felásott frissen trágyázott talaj
33.	Mák	febr. 15—28.	"	—	mélyen felásott jól megmunkált, jó erőben levő, de nem frissen trágyázott talaj
34.	Burgonya	ápr. 1—15.	"	—	mélyen felásott, előző évben trágyázott laza talaj
35.	Vöröshagyma (dughagymáról)	márc.	"	—	előző évben trágyázott meleg fekvésű talaj
36.	Fokhagyma (gerezdekről)	nov.	"	—	"
		márc.	"	—	
37.	Torma (gyökérdarabokról)	márc.	"	—	mélyfekvésű, nyirkos trágyázott talaj
38.	Sóska	"	"	—	nincs különös talajigénye
39.	Szamóca (indákról)	aug.	"	júl.—aug.	mélyen megmunkált, mész-tartalmú, meleg, napos fekvésű talaj

KÉPEK A NAGYVILÁGBÓL

Távolkeleten, az őserdők, a „dzsungelék“ világában harcolnak most a japánok, kiknek hősi küzdelméről nap-nap után olvashatunk az ujságokban. Nemcsak az ellenséges fegyverek és harcieszközök, hanem a természet is nagy és nehéz akadályokat állítanak itt a harcosok elé. Állandóan páradús levegő, félhomály, sűrű aljásodás, tengernyi kúszó növény, ág, karvasagságnyi inda gátolja az előremozgást. Mérgező csípős rovarok, kígyók, vadállatok leselkednek arra, aki a dzsungelbe lép! A legtöbb betegség csírahordozója a tengernyi szunyog, melyek különösen az ingoványos, lápos részeken tartózkodnak előszeretettel. Támadásuk ellen védőhálával védekeznek, csípésükkel veszedelmes járványokat terjeszthetnek. Az előremozgást megkönnyítendő: minden harcos felszerelését különleges eszközökkel egészítik ki. Kézifejsze, hatalmas vágófelületű ollók, kötelek csakúgy kellene mint a rögtön kéznél lévő, csípés elleni olajok és egyéb egészségügyi felszerelések.

A dzsungelben motorizált-, vagy lovas-kötelek nem közlekedhetnek, ide válogatott gyalogság kell. Ezeknek harceljárása rendszerint a halált megvető közelharc, mert a dzsungel őserdeiben a lassú, tervszerű hadműveletekre nem lehet gondolni. Az győz, aki hamarabb találja meg a szívet és elsőnek vezényli a rohamot. A japán csapatok közel ezer kilométeres dzsungelben való gyaloglás után érték el a Maláji-félszigeten lévő támadási céljaikat. Érthető volt az angolok meglepetése, akik leghatalmasabb támaszpontjuk: Singapur ellen is a tenger felől várták a támadást, mert arra nem

gondoltak, hogy a hős japán csapatoknak nem akadály a dzsungel! A képünkön látható függőhíd a dzsungel folyókon keresztül, háncsból és indákból fonják a japánok és azokon egyenként átszaladva törnek előre...

*

A dán önkéntes hadtest egyik újabb alakulata napjainkban indult a szovjet arcvonalra. Egyenruhájuk és felszerelésük majdnem teljesen ugyanaz, mint a németeké. A felségjelvényt — karmaiban horogkeresztet tartó sást — a karjukon viselik, hajtókéjükön a dán hadseregben rendszeresített csillagok vannak, egyébként ugyanolyan a felszerelésük, mint a németeké. A dán önkéntesek újabb csatlakozása beszédes bizonyítéka annak, hogy a bolsevizmus ellen folytatott kereszties hadjáratban Európa csaknem minden népe résztvesz. Ez a harc valóban Európáért folyik és még azok a népek is csatlakoztak hozzá, akik a nemrégiben lezajlott háborúban a németek ellen harcoltak. Napjainkban adták át a német hadikitüntetést: a vaskeresztet a francia önkéntes légió vitéz katonáinak is, akik belátták azt, hogy a keresztény világ közös ellensége: a bolsevizmus elleni harcban nekik is ott a helyük a németek oldalán. A dánok önként engedték be a német csapatokat országukba, mert ez biztosíték volt arra, hogy a kis ország függetlenségét a német csapatok valóban megvédelmezik az angolszász mesterkedések ellen...

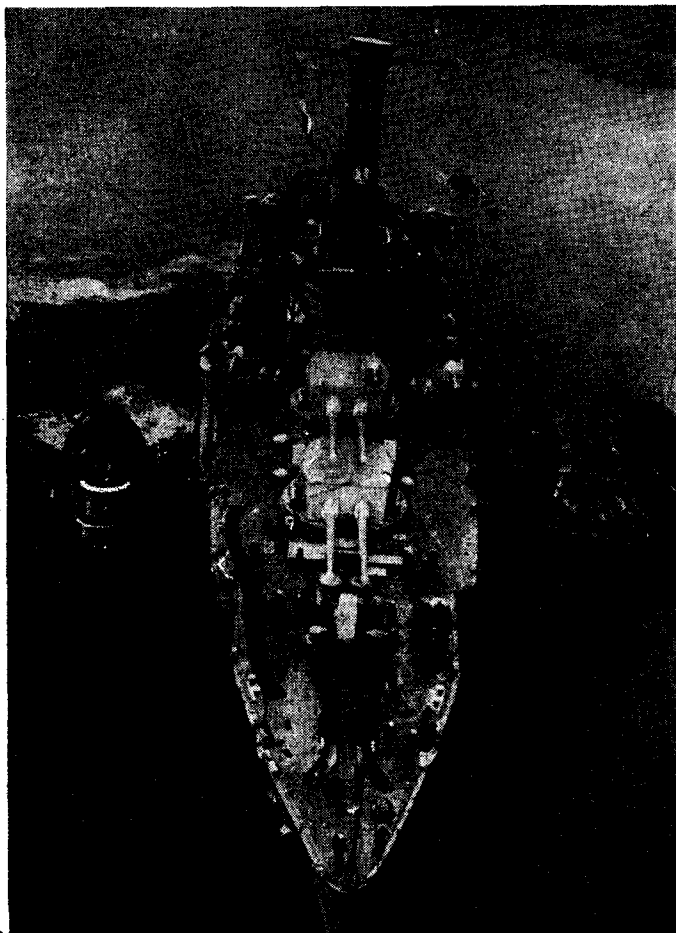

Tengeri acélvár egy-egy hatalmas hadihajó, mely biztosítja a tengeri útvonalak biztonságát, hogy messzi gyarmatokról az annyira fontos nyersanyag eljusson a rendeltetési helyére. A páncélozott csatahajó 45.000—50.000 tonna súlyú hatalmas alkotmány, melynek méreteiről képet alkothatunk magunknak akkor, ha meggondoljuk, hogy egy-egy ilyen csatahajó körülbelül tizenötezer, nagy tehergépkocsi rakományával, egyenlő súlyú! Ezek a hatalmas tengeri egységek körülbelül 250—300 méter hosszúak, szélességük 50—60 méter, magasságuk ugyanannyi. A hajó parancsnoka a parancsnoki toronyból irányítja a hajó mozgását és tűzharcát.

A csatahajók páncélzata a fedélzeten és oldalakon közel félméter vastagságú, hogy a repülő bombái, illetőleg a torpedók ellen védett legyen. Ez az egész összsúly majdnem kétharmad részét teszi! A hajótest „rekeszes építésű“, találat esetén lezárható a sérült rész.

A páncélos csatahajó igazi ereje lövegeiben van. Ezek két-három emelet magasságnyi tornyokban vannak, rendszerint iker-lövegek. Űrméterük szerint a nehéz lövegek csoportjába tartozik a legtöbb, itt a töltés, ürítés és a lövegmozgatás is elektromos úton történik. Tűzgyorsaságuk meglepően nagy, kb. percenként egy lövés. Hatótávolságuk 40—50 kilométer. A nehézlövegeken kívül közepes- és légvédelmi lövegek nagyszámú csoportja is van még minden ilyen nagy csatahajón, melyet rendszerint 120.000—150.000 lóerős Diesel-motor mozgat. Sebességük óránként 40—60 kilométer, személyzetük meghaladja az 1000 főt.

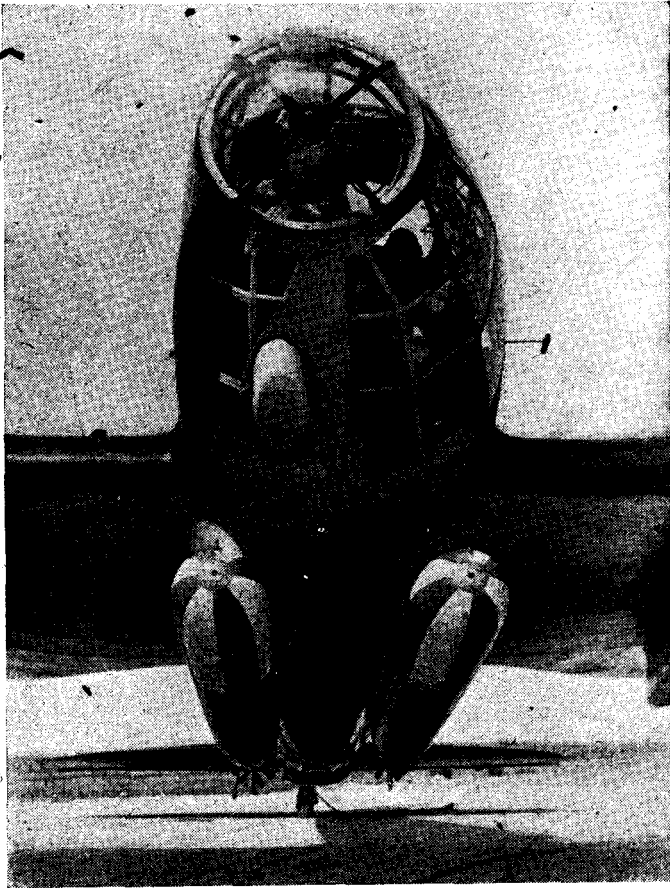
*

Szovjetország „katonák“ ezek a serdületlen suhancok, akik nemrégén kerültek fogságba a keleti arcvonalon. Jellemző a szovjet hadviselési rendszerére, hogy nem ártall már ilyen „harcosokkal“ kísérletezni. Ezek a gyerekek 14—16 évesek, katonai előképzettségük mindössze három hétig tartott. „Ágyutöltelékek“ használja őket a bolsevista hadvezetés, mert harcos értékük valóban a nullával egyenlő. Értelmi színvonaluk alacsonyabb, mint nálunk az első elemistáé, nem tudják miért harcolnak, nem tudják, mit akarnak? De nemcsak ők nem tudják, hanem a szovjet katonák zöme sem tudja. Nem a hősiesség önfeláldozás, hanem a vak gyűlölet, az elállatiasodott ösztön hajtja őket rohamra. Nem szabadelhatározásukból szolgálják nemzetüket, hanem, mert önző célú, túlnyomórészen *zsidó* vezetők ezt parancsolják: „Áldozatok életeteket értünk!...“ Most, mikor Hitler Adolf, a Német Birodalom Vezére szerint bekövetkezik a támadás folytatása: elkövetkezik a bolsevista államrendszer végleges összeroppanása és eltűnik Európa testéből ez a fekély, mely fenyegetően állott keleten, többek között magyar Hazánk határán is...

*

Torpedóvető repülőgépek lettek a napjainkban dúló tengericsaták egyik legfélelmetesebb hírvárcsökei. A torpedót ma már nemcsak a tengeri egységek, hanem a repülőgépek is előnyösen alkalmazzák. A repülőgépekről vetett torpedó alig különbözik a vízi egységek által használatos torpedótól, valamivel erősebb szerkezetűek, hogy elbírják a vízbeesés pillanatában fellépő megrázkódtatást. A közel két méteres „acél-szivar“ kb. 300 kilogramm robbanóanyagot tartalmaz

és a vízben a mintegy 80—90 kilométeres óránkénti sebességgel halad. A célbaérve felrobban és ha érzékeny helyen találja a hajót: percek alatt elsüllyeszti azt. A torpedókat rendszerint a repülőgépek törzse alá függesztik föl, a kioldás egyszerű emelőszerkezet segítségével történik. A nagy magasságból lecsapó torpedóvető-gép körülbelül 15—20 méterrel a vízszíne fölött oldja ki torpedóját, a céltől mintegy 1000 méter távolságra. Általában több torpedóvető repülőgép támad meg egy célt egyszerre, hogy valamelyiknek torpedója biztosan elérje az ellenséges célt. Az angolszászok flottáinak leghatalmasabb hajóit torpedóvetéssel így pusztították el a japánok. Nem egy esetben előfordult, hogy az önfeláldozó japán pilóta torpedórakományával együtt zuhant rá a kiszemelt célra, hogy azt magával vigye a hullámsírhoz...

*

A tevés csapatokról emlékezett meg egyik nemrégiben kiadott Afrika-hadszíntéri jelentés. Ezek a tengelyhatalmakkal együttműködő, benszülöttekből álló csapatok igen vitéz, bátor, elszánt emberekből állanak, akik a repülőgép és páncéljárművek korában is megállják helyüket ott, amikor nem kell azok tömeges bevetésével számolni. Különösen a felderítésben és közelbiztosításban tesznek jó szolgálatokat. Ruházatukban megtartották az ősi jelleget, csizmát nem hordanak, legfeljebb bőrpapucsot, de a tevehátán szívesebben vannak mezitláb, mert így jobban tudják „kormányozni” a sivatag „hajóit.” Bár csak félkézszel kezelik a puskát, de bámulatos pontossággal lönek. Főharc módjuk a

tevéháton végrehajtott tűzharc után a gyalogos támadás. Félelmetes hírű közelharcosok! A tevék nagyon igénytelen állatok, különösen a szomjuságot jól bírják, könnyen és jól idomíthatók.

A haditudósítók élete a mai háborúban alig különbözik az elsővonalakban harcolókéétól. Történelmi értékű képeiket az élcsapatok soraiban fotografálják, beszámolóik valóban a csapatok körletéből származnak. Éppúgy felszereltek a közelharc fegyvereivel, mint a rohamcsapatok emberei, hiszen ők is ott vannak elől, ahol az ellenség nem kérdezi, hogy ki a haditudósító és ki a sorkatona?! Értékes munkájuk, hősiességük magatartásuk elismeréseképpen már nem egy haditudósító szerzett magas hadikitüntetést. Képünk az egyik haditudósítót mutatja be munkaközben. Filmre veszi a helység-harcot a „helyszínen“, bal vállán ott a géppisztoly, hogy „elősegítse“ az értékes felvétel elkészültét...

—y.

Szervezeti és szolgálati utasítás (Szut.) 2 P 20 fillér.
Csendőrségi Zsebkönyv 1942. évről. 2.50 P.
Próbacsendőrök tankönyve 4 P.
Csendőrségi Lapok könyvtára 8. kötete (Illetmények és gazdaságkezelés) 3 P, 11. kötete 3 P.
Csendőrségi asztali naptár 1942. évre 70 fillér.
Csendőrség elhelyezési térképe 30 fillér.
Kaphatók — kizárólag — a szerkesztőségben.
A megrendelés csak a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. csekkszámjára történő befizetéssel eszközölhető, postautalványra rendelést nem fogadunk el.

Időjóslás természeti jelenségek alapján.

Írta: Dr. AUJESZKY LÁSZLÓ egyetemi m. tanár,
m. kir. főmeteorológus.

(Befejező közlemény.)

Az első tavaszi hónapokra érvényes időjárás szabályok.

A tavasz az évnek legszeszélyesebb időszaka. Kivált a tavasz eleje tele van időjárás meglepetésekkel és elképesztő fordulatokkal. Azért a koratavaszi hónapokban minden embernek sokat ér, ha az időváltozásokat ügyesen megfigyelt előjelekből előre sejtetheti.

Az első két tavaszi hónapban, márciusban és áprilisban főképp a következőkre tanácsos ügyelni:

A télies időjárás visszatérésének legfontosabb előjelei a következők:

1. Gyorsan rohanó felhőfoslányok észak felől:
Ha a felhőcskék lassan úsznak az égbolton, az még nem jelent rosszat. De az észak felől sebesen érkező felhőfoslányok ebben az évszakban a télies időjárás visszatérését szokták jelenteni.

2. Borult nappal után derült este. Ez először is fagyos éjszakát jelent és ha még északi szél is jön, akkor hosszabb ideig tartó éjjel-nappali hideg időt kell várunk.

3. Reggel vagy délelőtt kezdődő északi szélvihar. Ha a reggeli órákban vagy a délelőtt folyamán hirtelen északi szélvihar tör ki, akkor súlyos rosszabbodásra kell számítani és a télies időjárás jelenségek visszatérésétől tarthatunk.

4. Márciusi zivatarok. A túlkorai évszakban fellépő zivatarokat erős lehülés szokta követni. Különösen súlyos jel, ha a zivatar észak felől közeledik. Valamivel kedvezőbb eset az, ha a zivatar délről vagy nyugatról jön, kivált, amikor utána lecsendesedik a szél.

5. A csillagok fényének nagyfokú nyugtalansága. Ha a csillagok fénye nem szép egyenletes, hanem nyugtalanul pislog, az általában rossz előjel, ebben az évszakban pedig hideg szélnek, havazásnak és fagynak az előfutára szokott lenni. De vigyázzunk: ez a szabály csak a fejünk felett levő csillagokra érvényes! Viszont a látóhatárhoz közeli csillagoknak a pislogása még nem időjárás előjel, az egészen szép időben is megvan.

Az erős tavaszi hóolvadásnak (és hegyi patakok kiáradásának) jellemző időjárás előjelei a következők:

1. A langyos szél nagyobb olvasztó erő, mint a napsütés, mert a szél a hórétnek még a belsejét is fel tudja melegíteni. A napsütés viszont csak a hó felszínét olvasztja és estétől reggelig ez is szünetel. Ezért mondja a nép, hogy az enyhe szél valósággal „eszti“ a havat, ellenben a napsütés csak kicsit „nyaldossa“.

2. A déli szél olvasztja a havat, az északi szél elpárologatja. A száraz északi szélben a hó és a víz gyorsan párolog és nagy árvíz nehezen keletkezik. A meleg és nedves déli szél azonban a veszedelem igazi forrása.

3. Az eső még gyorsabban olvaszt, mint a szél. A langyos eső befolyik a hórét legalsó részeibe is és belülről kezdi meg a hórét rohamos elpusztítását. Ez a szabály csak akkor nem érvényes, ha a hó felszínére ólmos eső hullott és ez még nem olvadt el. Mert az ólmos eső jégrétegen az esővíz nem tud áthatolni és ilyenkor nem juthat be a hőtömeg belsejébe.

4. A nappali olvadás nem veszedelmes, de az éjszakák sok vizet termelnek. Nagy különbség az, hogy az olvadás éjjelen át szünetel-e, vagy nem. Akármilyen erős is volt az olvadás nappal, a vize könnyen eloszlik, ha éjjel szünet áll be. (Ilyenkor a víz egy része jéggé fagy és a hóréteg maga is jeges felszínűvé válik, aminek az a haszna is megvan, hogy másnap nehezebben kezd újra olvadni.) Ellenben nagy baj az, ha az erős olvadás éjjel-nappal, megszakítás nélkül tart.

A bőjti és húsvétkörüli nagy szélviharok előjelei:

1. A barométer rohamos zuhanása. A barométer (légsúlymérő) mutatója aránylag gyorsan mozog a kisebb számok felé; félnap alatt 2—3 vonallal is „lefelé” megy.

2. Átlatok szokatlan viselkedése, ideges emberek nyugtalansága. Feltűnően tapasztaljuk mindazokat a jelenségeket, amiket már megelőző közleményeinkben felsoroltunk, mint a közeledő nagy időváltásnak az előjelét.

Az első tavaszi zivatarok előjeleiről a következőket érdemes tudnunk: Az első zivatarok némely évben már februárban, legtöbbször azonban csak március második felében, vagy áprilisban köszöntenek be. Tavaly az a ritka eset fordult elő, hogy az ország nagy részében csak május vége felé keletkeztek az első zivatarok. A naptár tehát nem sokat ér annak az előrelátásához, hogy van-e már kilátás zivatarra, vagy nincsen. Annál értékesebbek azonban a következő figyelmeztető jeltek:

1. Fehér fátlyofelhők gyorsan elborítják nyugat felől az égboltot. Akármilyen vékonyak és akármilyen átlátszóak (hiszen még a nap is szépen átsüt rajtuk és árnyékot sem vetnek!), azért mégis előhírnökei az időváltásnak és sokszor a zivatarnak, kívánt, ha ugyanakkor az alább említendő többi gyanús jelenséget is tapasztaljuk.

2. Fülledt levegő. A tavaszi évszakhoz képest szokatlanul meleg van és emellett a levegőben sok vízpára is van. A sok vízpára miatt könnyen izzadunk, a lehűtött tárgyakon (pl. hideg vízzel telt ivópoháron) erős pára-bevonat mutatkozik.

3. Az éjszakai lehülés elmarad. Hajnalban alig van hűvösebb, mint este volt. (De ez a jelenség csak akkor nyugtalanító, ha az idő különben csendes és derült. Mert, ha az éjjeli lehülés elmaradását csak az okozta, hogy már borult volt az égbolt, vagy szeles volt az éjszaka, akkor ez még nem zivataros előjel.)

4. Oszlopalakú, fényes felhőtömegek a látóhatár közelében. A zivatarfelhő, messziről nézve, mindig oszlophoz, vagy bástyatornyokhoz hasonló alakú.

5. A levegő napközben homályos és nyugtalan rezgéseket végez. Ha kopár talaj felett, vagy vasúti vágányok mentén nézünk a távolba, akkor a gyanús légrezgések jól megláthatók.

6. Tűző ereje van a napnak. Nemcsak melegít, hanem valósággal égeti is a bőrünket, sőt még a ruhán keresztül is csiklandós érzést kelt.

Napokig eltartó csendes esők az évnek ebben a szakában nem gyakoriak. Amikor mégis bekövetkeznek, akkor a következő tünetekből láthatjuk őket előre:

1. Lassú borulás délkeleti szélben. Ez tavasszal is éppen úgy rossz jel, mint az évnek bármely más szakában.

2. Rendkívül jó hallási viszonyok. Máskor meg sem hallható távoli hangok is eljutnak a fülünkhöz.

A koratavaszi szép idő előjelei:

1. Deres hajnal. Ha reggel erős dér borítja a vidéket, akkor a szép idő megmaradása remélhető.

2. Bőséges harmat. Ha reggel nem deret, hanem harmatot látunk, az is jó jel és még az idő további melegedését is kilátásba helyezi.

3. A szél szabályos napi járása. Reggel szélcsend van, délelőtt lassan élénkülő légmozgás keletkezik, délután a levegő ismét megnyugszik, napnyugta után teljes nyugalom köszönt be.

4. Ezüstös alkonyati fény a nyugati égbolton. Mikor a nap már lebukott a látóhatár alá és a napnyugtát követő piros fény gyorsan kialszik, akkor hosszú ideig tartó ezüstoffény jön utána. (Ellenben rossz jel az, ha a vörös fény sokáig tart és utána hosszabb ideig haragossárga színeződést látunk az ég nyugati szegélyén.)

5. Délelőtt jellegzetes kis gomolyfelhők képződnek. Reggel alig van felhő; délelőtt szép, kis gömbalakú, vagy kupolaalakú fehér felhőcskék jelennek meg; napnyugta felé azonban gyorsan szétoszlanak.

6. Fejünk felett nyugodtan, pislogás nélkül ragyognak a csillagok. Ha ellenben pislognak, rezegnek, az rossz jel.

A felsorolt időjárás előjelek, persze, nem adnak olyan részletes képet az időjárás jövőjéről, mint a Meteorológiai Intézet sok-sok hazai és külföldi táviratjelentésből készülő hivatalos időjelzése. De a háború alatt ezeket a hivatalos időjelzéseket nem hozzák nyilvánosságra; ezért most rá vagyunk utalva arra, hogy a saját szemünkel látott tünetekből mi magunk következtessünk az időjárás küszöbön álló változásaira. Ez pedig sokkal érdekesebb dolog, mint a kész időjelzést elolvasni!

EMCÉKEZZÜNK!

Szüics Antal maglói őrbeli tiszthelyettes vasút-biztosító szolgálat alkalmával a maglói vasútállomás közelében 1937 április 2-án egy vonat elütötte.

Császár Sándor bócsai őrbeli csendőr címz. őrmester, az orosz harctéren szerzett betegségben 1915 április 5-én Soltvadkerten meghalt.

Demeter István nagyzeréni őrbeli népfelkelőt 1917 április 5-én, kóborcigányok járőrszolgálat közben agyonlőtték.

Préda György maroshévízi őrbeli csendőr az oroszokkal vívott harcban, 1916 április 6-án, Osztrovecznél elesett.

Tóth József dusnoki őrbeli tartalékos címz. őrmester, 1918 április 7-én, katonaszökevény kísérése közben, hajókatasztrófa következtében a Dunába fulladt.

Ábrahám Mihály felsőtörcsvári őrbeli alőr-mester, román hadifogságból hazatérőben, a sipotei táborban szerzett betegségében 1918 április 8-án, Aradon meghalt.

Berta József tiszthelyettes, a móri őr parancsnoka, 1914-ben a harctéren szerzett sérülése következtében 1930 április 8-án, Budapesten meghalt.

Broczkó Gyula remetevasgyári őrbeli alőr-mester, a szerb harctéren szerzett betegségében 1919 április 12-én, Remetevasgyáron meghalt.

Sztrezenyiczky János zselizi őrbeli alőr-mester, a harctéren szerzett betegségében, 1919 április 13-án, Esztergomban meghalt.

Az időjárásat megsüvegeld!

Írta: Rovás Róvó.

*Télen nagyon hideg van,
Nyáron nagyon meleg van;
Ősszel esik az eső:
Soha nincs ránk jó idő!*

*Szekéroidal, vendégrúd:
Jó az út, vagy rossz az út,
Aki legény a talpán,
Az időnek fittyet hány!*

Szálló ige.

Egy harmadosztályú vasuti kocsiban két atyafi hálálkodik egymásnak, hogy hála Istennek jó idő van. A szomszédos rekeszben pesti zsidók ülnek és regényeket olvasnak, amelyeknek a tábláján lévő képeken idegen légionáriusok hosszú szuronyokat döfködnek kétségbeesetten ugrádozó vademberekbe, amit szemlátomást meg is érdemelnek, mert látni lehet a képen azt is, hogy egy fához fiatal kisasszony van odakötözve, akit biztos, hogy a vadak megettek volna, ha a légionáriusok idejében ott nincsenek. De ott voltak. És úgy látszik nagyon a zsidók kedvére csinálták a dolgukat, mert szinte látszik, hogy a hamiskás ormányukat csak azért vakarják meg egy-egy kicsit, mert az olvasmány nagyon a köldökükhöz szolgál. A zsidók, amikor hallják, hogy a két atyafi milyen tisztelettel beszél az időjárásról, gúnyosan pislognak és hunyorognak egymásra, mert szerintük úgy látszik van min gúnyolódni: egy művelt embert, — már tudniillik akit ők annak tartanak, — mit érdekelhet a mai világban az időjárás.

A következő rekeszben csendőrök ülnek, akik valami összpontosításról utaznak haza, így igen jó hangulatban vannak. Az egyik, látva, hogy a takaratlan fogú urak mint rángatják a szájuk szélét gúnyolódva, mondja a többieknek:

— Ezek a vigécek úgy látszik csak a flaszteron vagy a szobában tapasztalták az időjárásat. Ha annyiszor összekerülne vele mindegyik, mint én, egyik se rángatná olyan gúnyosan a szája szélét. Az időjárásból én már nem tudnék gúnyt űzni. Az időjárás a legnagyobb huncut a világon. Reggel süt a nap, kimentünk kaszálni, kapálni az egész falu, s pár óra múlva úgy jött az ezernyi ember a mezőről bőrig átázva, mint a moslékba esett csirke. Volt úgy, hogy ezt naponta kétszer is megtette. Tehát megvan annak az oka, ha a földműves ember tisztelettel beszél az időjárásról. Pedig annak nem is muszáj mindenkor kimenni, csak ha akar. De mit mondjon a csendőr?

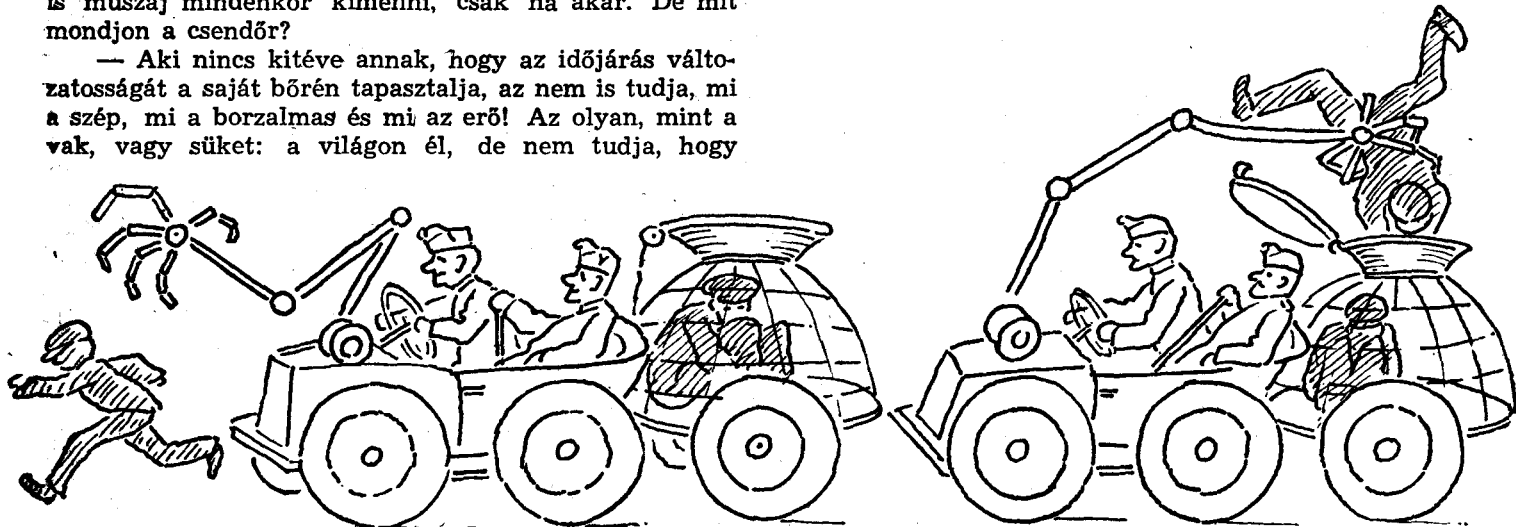
— Aki nincs kitéve annak, hogy az időjárás változatosságát a saját bőrén tapasztalja, az nem is tudja, mi a szép, mi a borzalmas és mi az erő! Az olyan, mint a vak, vagy süket: a világon él, de nem tudja, hogy

milyen a világ. A legvadabb hóvihár is egészen kellemes dolog, ha az ember az ablakon át nézi egy jól befűtött szobából. Ezt lehetne mondani a záporosóról is. De egészen más véleménye van erről annak az embernek, aki a legközelebbi lakott tereptárgytól tíz-tizenöt kilométerre találkozik, akár a hóviharral, akár a záporosóval, — tódította meg a beszédet egy törzsőrmester, aki hosszú meggyfa szipkából fújta a füstöt nagy lelkiismeretességgel és látható élvezettel.

— Nekem már volt módom lakott tereptárgy mellett is kitapasztalni, mit tehet egy takaros zápor a járőrrel, — tódította a szót egy másik törzsőrmester, aki megfontoltan beszélt, mert a pocakja észrevehetőleg ereszkedni kezdett, ez pedig tekintélyt követel, mert reményeket kelt tulajdonosában, hogy a legjobb úton van ahhoz, hogy alhadnagy legyen belőle. Szivarra gyújtott tehát, amit tajték szipkába dugott és beszélt:

— Az első világháború alatt a margitai őrsön szolgáltam. Valami románt kellett elővezetni Lükiből, egy Isten hátamögötti román faluból, aki nem nagyon tolokodott a váradi ügyészség börtönébe, hogy leülje azt a fél-esztendőt, amit az enyhítő körülmények gondos és bölcs mérlegelése után szabott ki rá a váradi törvényszék, a miatt, mert a másik románnak a beliből egy félrófót kivágott és a kuttyájának lökte. Mondom a királyi törvényszék igen gondosan mérlegelte azt a körülményt, hogy a jó frátye, akit elő kellett vezetnünk, a másik frátyét azért rövidítette meg az emésztő szerveiben, mert egy véletlen folytán olyankor találta benyitni a lakása ajtaját, amikor a megsérelmezett frátye a tulajdon feleségével csókolózott. Ez azonban most már nem tartozik ide, és nem is erről van szó, hanem arról, hogy mikor a románt megleltük, a lüki szőlőkben az új borháza padlását tapasztotta. Közben megeredt az eső. Akkor még divatban voltak a viharágyuk, s mert a szomszédban, a margitai papok szőlőjében, a vincellér úgy látta, hogy a felleg nagyon fekete és nagyon alacsonyan jön, hogy a gondjaira bízott szőlőt a kártól megóvja, késedelem nélkül lövetni kezdte húsz viharágyúval. Volt tehát ágyudörgés, de mi volt az ahhoz képest, amilyeneket az ég dördült.

— Na, ez a nap is jól kezdődik, — mondom magamban, mint a cigány, mikor akasztani vitték. — Isteni szerencse, hogy legalább fedél alatt vagyunk! — Többet aztán nem is mondtam, mert a záporból — talán a nagy ágyzás következtében, talán, mert úgy is annak ké-

A közlekedési járőrök elől most már nincs menekvés; új rendszerű felszerelésük kiválóan beválik... (Férfi rajza.)
(vitéz Dobó g. örgy. rajza.)

szült, — felhőszakadás lett, s a papok szőlőjéből lero-
hanó víztömeg keresztültépte a mélyút oldalát, s épen
a román borháza mellett rohant le a mély völgybe, köz-
ben a menedékes talajra épült borháznak az egyik szeg-
lete alól a földet pillanatok alatt kihordta, épen azon
a szegleten, ahol mi álltunk, úgy, hogy a szó szoros
értelmében én is, járőrtársam is, a román is, kiestünk a
borház fenekén. Hogy tulajdonképen mi is történt ve-
lünk, hirtelenében nem is tudtuk, csak akkor eszméltünk
rá, mikor a völgyben összeszedtük magunkat. Hogy a
leomló borházsarok egyikőnket sem nyomott agyon, se
a szuronyainkkal egymást fel nem nyársaltuk, mondom,
hogy ez mint eshetett meg, ma sem értem. A felhősza-
kadás olyan erősen adta a vizet, hogy az hirtelen árkot
vajt magának és patakka dagadt, s minket, akárhogy
evickéltünk, legörgetett vagy 300 méteren át a völgybe.
Hiába kapaszkodtunk meg bokrokban, szőlőtőkékben,
amit megfogtunk, jött az is velünk mindenestől. Isteni
szerencse volt, hogy a románnak a görgetés nem ártott
meg annyira, mint nekünk, az huzgált ki azután a
völgybe bennünket az iszapból, közben hálálkodott,
hogy hála Istennek, mi vagyunk a legszerencsésebb em-
berek a világon, mert se a borház ránk nem dőlt, se
fel nem nyársaltuk egymást, se kezünk, lábunk, nya-
kunk nem törött, — amiben, meg kell adni, tiszta igaza
volt. Nem telt bele egy óra, olyan szépen süttött a nap,
mintha a világon soha zivatar nem lett volna. A vége
az lett a dolognak, hogy a román ahelyett, hogy elszőkött
volna, szekérbe fogott, és mert a magunk erejéből nem
igen tudtunk volna egy pár óráig nekiindulni, ő szállí-
tott be bennünket a laktanyába. Meg is bocsájtottuk
neki, hogy vétkezett annakidején a törvény ellen. Ezt
annál könnyebben megtehettük, mert megtudtuk, hogy
a megsérlemezett frátyét egy fiatal margitai orvos, aki-
nek sehoggy sem akartak beteget lenni, annakidején ápo-
lás alá vette és valami, már nem is hazárdirozás, hanem
istenkísértésszerű operációval olyan szerencsésen össze-
sűnyölte a beleit, hogy meggyógyult, ő pedig messze föl-
dön híres orvos lett. (Nincs olyan kár, amiben valami
haszon ne legyen!) Meg is ígértük a frátyének, hogyha
kitöltötte a büntetését, egy liter szilvóriumot kap aján-
dékba, amit azután meg is kapott. Addig is két kuba-
szivart ajándékoztunk neki. — Hiába! — a bajban ta-
nulja az ember meg, hogy kell egymást megbecsülni.
Járőrtársam meg is mondta, hogy akkor is becsületes és
derék embernek tartotta volna a románt, ha a megkur-
tított béli meghalt volna.

— Karcag! — kiáltott kint harsányan a kalauz.

— Ilyenforma esetem nekem is volt, — kezdett be-
szélni egy másik törzsörmester. — Ez is az első világ-
háború előtt volt, amikor a bikszádi őrsre voltam vezé-
nyelve egy hónapra. Bikszádra ki volt szállva a szat-
mári törvényszék, mert az avasi galiciánerek a többek
közt egy „Tartolci Népbank“ nevű uzsoraintézményt ál-
lítottak fel, amelyik olyan virágzóan működött, hogy ha
a törvényszék néhány féléves, éves börtön ítélettel nem
mérsekeli a virágzást, pár év múlva az avasi járásban
minden ingatlan a Tartolci Népbanké lett volna, a vasá-
nyok pedig egyik a másik után mehetett volna koldulni.
Az Izsákok, Lébiek, Gavallérok ugyanis úgy működtek,
hogy mikor kinézték valamelyik oláhnak a házat, vagy
földjét, megszólították, hogy miért nem veszen szeke-
ret, vagy jobb járó jószágot, vagy miért nem alakíttatja
át a házat cserepesre, vagy miért nem járattja a család-
ját jobb ruhában, stb., amikor ők olyan jól ismerik,
hogy milyen becsületes ember és adnának a bankból
pénzt, amennyi csak kell. Az egyszerű eszű ember ka-

pott a dolgon és örült, amikor egy kitöltetlen váltó elle-
nében zsebrevághatott öt-hatszáz koronát. Nem is kérte
tőle senki a pénzt addig, míg valami kár nem érte, vagy
betegség, stb. miatt meg nem szorult. Ha soká nem akart
az a bizonyos kár elérkezni, értettek ahhoz Gavallér és
társai, hogy kell azt egy kicsikét megsietetni. Utoljára
is, amióta a világ fennáll, mindig volt is, lesz is, hogy
valakinek a szalmafedeles háza ismeretlen okból leégett.
Ekkor azután kérték a pénzt, az ember pedig fizetni
nem tudott. Ilyenkor adott egy nagyobb kitöltetlen vál-
tót és ez így ment addig, amíg az öt-hatszáz korona fe-
jében mindene a zsidóké lett. Volt olyan eset, hogy öt
év alatt 300 korona ellenében 20.000 korona értékű va-
gyont szereztek meg így a zsidók. Ezeket az uzsoraügye-
ket tárgyalta a bíróság, ami különben nem tartozna
ahhoz, amit az időjárásról akarok elmondani, de el-
mondtam, hogy érthető legyen, mit kerestem én Bikszá-
don. Egyik délután ki voltam vezényelve egy Kocsis
nevű csendőrrel, hogy a holnapi tárgyalásra megidézett
tanukat figyelmeztessük, hogy a tárgyaláson pontosan
jelenjenek meg. A bíróság ugyanis megtudta, hogy a zsi-
dók megvesztegették a tanukat, s ezért azok különféle
ürügyek alatt a tárgyalásokon nem akarnak megjelenni.
A bikszádi fürdőt és a laktanyát a falutól a Reu patak
választja el, ami a Tur egyik ága. Mikor a laktanyából
elindultunk, akkor kezdett beborulni, mikor a hídra
értünk, zuhogott. A híd a laktanyától nincs több, mint
4—500 méterre. Olyan tömegű víz szakadt le, hogy való-
sággal ömlött. A patakmeder percek alatt tele lett s a
víz a híd lapját kezdte surolni. A híd közepén jártunk,
amikor a híd nagy recsegéssel, ropogással emelkedni
kezdett a lábunk alatt. Az ömlő záporban azt se tudtuk
mi történik, rohantunk tehát a hídról lefelé. Nekem még
volt annyi időm, hogy a hídról leugorhattam, de a járő-
társam, Kocsis csendőr, már a hidon maradt, s a híd
megindult vele, lefelé a réten. A víz nekivitte egy fű-
fának és széjjelhullott, mint a kártyavár. Kocsis csendőr
megkapaszkodott a fűfa ágában és felevickélte magát
a fára. Ott gubbasztott másnap reggel a fán, akár a
leveli békák, s kiabált segítségért hozzám. Énbennem
megvolt minden jóakarát, hogy segítsek rajta, de segí-
teni nem tudtam semmit, mert ahogy a hídról leléptem,
az ár előttem is eltépte a gátat kb. ötven lépésre, így
se előre, se hátra nem tudtam menni. Közben ránksöté-
tedett, így a sötétben nem mertem semerre megindulni,
hanem felültem az út karfájára és onnan kiáltoztam
Kocsis csendőrnek, az meg nekem, közölgetvén egymás-
sal, hogy egyikőnknek sem fenéki tejfel. Hajnal felé a
víz annyira lepadt, hogy derékig érő vízben a fű-
fához lábaltam. Ott Kocsis csendőr is lejött a fáról, az-
után ámentünk a gátszakadáson Bikszádra. A szélső
házban egy Szalai nevű suszter lakott, akinek a víz a
házában az ajtón, ablakon szabadon járt ki-be, az ágy
pedig szabadon uszkált a szobában. Mikor odaértünk, ő
az asztal tetejére rakott párnákon ült, a lámpa égett, s
ennek a világánál egy félliteres cseréppipából pőfékelve
olvasott.

— Olvasták-e már az urak a Monte Christó grófját?
— kérdezte, amikor meglátta, hogy a derékig érő vízben
állva bámuljuk a nyitott ablakon keresztül a nagy lelki
nyugalmat.

(— Kisujszállás! — harsogott künn a kalauz.)

— Mert igazán mondom az uraknak, hogy bár vilá-
got látott, nagy olvasottságú, nagytudományú, civilizált
ember vagyok, de merem állítani, ilyen könyv még nem
volt a kezemben!

— De ember! Hát nem látja, hogy a ház minden pillanatban rárogyhat?

— Most már nem teheti meg, uram! Most két éve megtette, mert sárból volt a fala, de ma már fából van. Ész van itt! — mutatta kérkedve a homlokát. Így most nyugodtan tanyáztatok itt, míg a víz leszalad. Ne felejtsek el, urak: ésszel élék a világot! De mondom, remek egy könyv. A halottat zsákba varrják és tüzes vasat szúrnak az oldalába! Pedig szúrhatnák a farába is, úgy sem érezné már az! Egy ember meg bebujik a halott helyett a zsákba, oszt a tengerbe hajtják! Remek könyv! Ha érdekl az urakat, fennhangon is olvashatom!...

(— Törökszentmiklós! — zajongott a kalauz.)

— Mire a nap feljött, a víz leszaladt. Mi pedig összeszedtük a tanuként megidézetteket, s azoknak és a baktereknek a segítségével szükséghidat rögtönöztünk a megvadult patakra, olyanformán, hogy Szalai mestertől két gerendát kölcsönöztünk és átfektettük a patakon. A tanukat pedig mindjárt magunkkal „hívtuk“. Ami biztos, az biztos. Olyan szép csendes, napfényes nap jött, hogy magunk sem hittük volna, mi történt velünk elővezetés közben, ha tönkreázott ruháink és az elsodort híd nem bizonyította volna.

Kintről behallott a kalauz kiáltása:

— Szajol! — De benn annyira belemelegedtek az időjárással való vesződésekről szóló történetekbe, hogy ezt nem igen hallotta senki. Ehelyett a pipákat megtömték, a szipkába új szivarokat dugtak, cigarettatárcák fedele kattogott fel és általános rágyújtás következett, melynek eredményeképpen a fülkében alig lehetett látni, s páran rosszullettek. Ezeknek egy kövér kofa hidegvízet locsolt a halántékára és kiküldte őket a folyósóra.

— Miért is élnek az ilyen krumplicsira természetű emberek a világon! — mondta a kofa, a sajnálkozás legkisebb jele nélkül. — Mi lenne ezekből, ha magukra volnának hagyva. — Ezután figyelte, ki szédül el legközelebb.

— Na, még én is elmondok egy ilyen esetet, ami a világháború kitörésekor történt velem, amikor Erdélyben, Kisküküllő megyében szolgáltam. — Ezt egy harmadik törzsörmester mondta, akinek a feje bubja kopasz volt, mint a franciskánus barátoknak és a bajusza gyanusan feketé. — Kisküküllőnek a két Küküllő által bezárt szöge valami hordalékból való föld, amit a víz úgy hord, mint a homokot, épen azért a víz hihetetlen hamar óriási árkokat váj bele, azután az árok két partja rendszeren megcsúszik, s olyan hamar keletkezik egy új völgy, hogy szinte szemlátomást. A hordalék lecsúszását nagyon elősegíti az is, hogy a talaj mélyebben kék agyag. Ezért van, hogy a két Küküllő vize a hordaléktól örökké zavaros, s hogy örökké változtatja a medrét, mert a régi meder egy-kettőre megtelik. Mikor a háború kitört, öt főből álló járőrökkel portyáztatták a falukat, nehogy a román hadköteleseknek eszébe jusson be nem vonulni. Később kitűnt, hogy ez felesleges volt, mert a román katonakötelesek ép úgy bevonultak, mint a magyarok és szászok. Tehát én is ötödmagammal indultam el a hosszúaszói őrsről, hogy a bevonulásokat Hosszúpatakon, Lodormányban és Lunkán ellenőrizzük. A járőrvezető egy Krapcsuk András nevű rutén nemzetiségű csendőr volt, aki a fejébe vette, hogy két hét alatt megtanul románul. Ezenkívül jómagamból, továbbá három pótcsendőrből, névszerint Frecilla Nikefor román tanítóból, Perszekán János hiyatásos subafoltozóból és Krisán Vaszil nevű románból állott a járőr, aki nem tudott magyarul egy kukkot sem.

Ment minden, mint a karikacsapás. Először Lunkán és Lodormányon át mentünk Hosszúpatakra, azután ugyanezen az úton onnan vissza. Hosszúpatakon ránk esteledett, s míg valami két órát pihentünk, egy felhőszakadásszerű zápor is volt. Hosszúpatak más völgyben fekszik, mint Lodormány és Lunka, s a két völgy közt egy vízvásztó van, ami mintegy 300 méter magas. Mikor elindultunk, az eső elállott, de felleges volt s mert ezenkívül újhoid is volt, a sötétség semmi kívánnivalót sem hagyott hátra. Így a sötétben ereszkedtünk le a vízvásztóról a lodormányi völgybe. Ez a völgy egy óriási vízmosásban végződött, amelybe mindég omlott be a föld, s ahonnan pedig a víz mindig hordta kifelé és töltötte fel vele a völgyet. Egy gyalogút vezetett át Hosszúpatakról a lodormányi völgybe, amely egy legelőn kanyargott lefelé. Krapcsuk csendőr ment elől, román nótát diktáltatott magának a subafoltozóval, s azt duettben dalolták. Közben ha a nóta nem jól ment, nagyokat kacagtak. Magam akkor még románul alig értettem valamit, s csak annyit tudtam, hogy a nóta annak a tréfás nótának a román változata volt, hogy:

Akinek a feje lapos,
Abból lesz a jó kalapos!
Akinek a feje hegyes,
Abból lesz a jó cserepes!

Ebbe azután belekevert a subafoltozó mindenféle trágárságot is, és ezen nagyokat kacagtak.

— Szolnok! — harsogta kötelességszerűen a kalauz, azután bujt be minél előbb, mert künn hideg szél fujt.

— A síkos talajon hol egyikünk, hol másikunk le-le ült a sárba. Ilyenkor Krapcsuk csendőr rászólt, hogy ő akart odaülni. Nevetés. Nem láttunk semmit. A tájékozódást rábiztuk a lábunkra. A csendőr lába tud tájékozódni és ha akármilyen kis csapás van, arról a csendőr lába le nem tér, ha a csendőr szeme soha nem látja is. Mivel elég gyakran elcsúsztunk, hol egyikünk, hol másikunk, Krapcsuk csendőr elrendelte, hogy a szuronyokat a puskáról vegyük le, nehogy felnyársaljuk egymást. Mint később kitűnt, ez nagyon helyes intézkedés volt, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a három népfelkelő Werndl-féle puskákkal volt ellátva, amelyeken olyan hosszú szurony volt, mint a sás levele. — Rá akartam gyujtani, ezért kissé elmaradtam társaimtól s amikor már égett a pipám, feltűnt nekem, hogy úgy érzem magamat, mintha egyedül volnék. Se nesz, se hang sehol. Kérdem: „merre vagytok hé!“ Senki nem felel. Csak nem az ördög kapkodta itt fel mellőlem ezt a semmirevaló, zajongó társaságot, — gondoltam magamban, — bár egy cseppet sem lenne kár érettük, se a magyar állam kárt nem vallana, ha így történt volna. Kezdtém magamat kényelmetlenül érezni, s a hajam szálai kezdtek kiegyenesedni, s emelgetni a kalapomat. Szerencsémre a villanylámpában jó elem volt, s mikor felkattantottam, még kényelmetlenebbül éreztem magamat, mert láttam, hogy előttem nincs tovább a föld s a gyalogút éppen ott tűnt el a semmibe, ahol állottam. Ha még egyet lépek, én is leléptem volna, ki tudja hova, talán a pokolba egyenesen, vagy a semmibe, ami még talán annál is rosszabb lehet. Úglátszik a föld kétfelé váltott éppen előttem, hordom hát magam visszafelé, hátha még egy darab leszakad és én is a semmibe esek. Ahogy a lámpa fénye felcsillant, valahonnan nagyon messziről és nagyon alulról magyar, román és rutén nyelven kiabálás hallatszott, hozzá igen kétségbeesett kiabálás, mintha elkárhozottak jajveszékeltek volna valahol az alvilágból. Mindazonáltal én meg-

Molnár Sándor prb. csendőr a makói járőrtársi tanfolyamot elsőnek végezte.

ismertem, hogy a hangok bajtársaimtól származnak, mert domnu Frecilla Nikefor tanító és dászkal úrnak igen vastag hangja volt és a nagy veszedelemhez képest meg is eresztette, hogy borzalom volt hallani is, nemhiába öt féldéci tengeripálinkát nyakalt be Hosszúpatakon, mielőtt megindultunk. (Az akkori szolgálati utasítás nem tiltotta a szolgálatban való ivást, csak a lerészegedést.) Ebben a pillanatban éreztem, hogy én is lebegek, megyek lefelé, a lábam alatt lévő talajjal együtt, ki tudja hová! Nem soká kellett rá várnom, hogy megtudjam: egy körülbelül 10—15 méteres mély vízmosásnak a fenekén lévő iszapos tócsába igyekeztem, ugyanoda, ahová bajtársaim már előbb megérkeztek, akaraton kívül. Az történt ugyanis, hogy a nagy eső folytán a hegyről leszaladó vízár alámosta a gyalogutat, s a hordalékos talaj éppen akkor süllyedt le a vízmosás fenekére, amikor társaim ránehezedtek, s ez történt velem is. A villanylámpát erősen szorítottam a kezemben, s láttam, hogy bajtársaim már kikecmeregtek az iszaptól, térdig érő sáros vízben állanak, különösebb baja egyiknek sincs, mint hogy az ijedtségtől a dászkalon kívül majdnem megnémultak. Egyébként valamennyien nyakig sárosak voltak.

— Vajjon, hol vagyunk mi most, édes jó Istenem! — kérdezősködött Krapcsuk csendőr. — Na mindegy, akárhol vagyunk is, — folytatta, — a járőrvezető én vagyok még a pokolban is, így nekem kell felelni értektek! — Mindönket a nevéen szólított, ezután megragadta a kezemet a subafoltozóval, kihúztak az iszaptól, elvette tőlem a villanylámpát, s kiadta a parancsot:

— Irány utánam! Járőr indulj! Gyerünk! Frecilla ne ordítson már! Puskája, kalapja mindenkinek meglegyen!

Kitűnt, hogy Krapcsuk csendőr nagyon helyesen intézkedett, mert újabb részek omlottak le ott, ahol mi is lepotyogtunk. Térdig érő sáros vízben vonszoltuk magunkat lefelé. Közben az eső újból megeredt, s a víz egyre nőtt. Utoljára már szinte görgetett bennünket. Ha hamarosan ki nem értünk volna a szakadékból a völgyre, nem tudom, nem maradtunk volna-e ott. Mikor hajnalban hazavánszorogtunk az őrre, úgy néztünk ki, mint egy csapat kísértet. Kezünk, lábunk ficamodott volt, szemünk, szánk tele volt sárral. Két napig mostuk, keféltük magunkat, mire újra csendőri alakot nyertünk.

— Cegléd! — harsogott a kalauz.

— Mit mondott ez? — kérdezte a pocakos törzsermester.

— Ez Ceglédet mondott! — felelte rá a másik, — mivel pedig nekünk Szolnokon kellett volna átszállani, nem is jöttünk túl Szolnokon, csak félannyit, mintha még egyszer annyit jöttünk volna!

S leeresztett orral, mérgelődve szedelőzködtek kifelé a fülkéből. Káromkodni azonban nem káromkodtak, csak mikor már a vonat elment. Minek kell azt másnak is megtudni, ha az ember valami ostobaságot csinál.

Bűnügyi apróságok

Írta: **OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA** alezredes.

(6. közlemény.)

Harry Vanhagen egyike volt Amerika legötletesebb, legszellemesebb és egyben legtöbb sikert aratott szélhámosainak. Az alábbi két esetet róla Robin chicagói detektívfelügyelő örökítette meg emlékirataiban.

Akkoriban, midőn az alább leírt eset történt a New-Yorktól vasúton néhány órányira levő Atlantic-City volt az Északamerikai Egyesült Államok legelőkelőbb, legdivatosabb, tengeri fürdőhelye. A földényben pazar szállodái megteltek a felső tízezer színe-javával. Egy szép nyáron is így volt ez. Mindenki ott üdült Atlantic-Cityben, aki csak valamennyire is számított az amerikai előkelő társaságban. Napközben a fiatalság a sportok legkülönbözőbb ágazatait üzte, este és éjjel pedig egyik fényes mulatság követte a másikat. Egy-egy estély vagyonokat emésztett fel. Egy ott nyaraló new-yorki ékszerész egy alkalommal megbecsülte, hogy egy ilyen estélyen mit érhetnek azok az ékszerek, amelyeket a jelenlevők, ott a mulatságon, viseltek. Kb. egymillió dollára becsülte ezeknek az ékszereknek az értékét. A jóból is megárt a sok, mondja a bölcs közmondás. Így volt ez akkor Atlantic-Cityben is. Midőn a társaság túlesett a „rózsaestélyen“, a „velencei éjszakán“, az „ezeregyéjszakán“, a különböző éjjeli kerti mulatságokon stb. megcsömörlöttek a sok jótól, megunták. Azon a ponton voltak, hogy nem tudták többé mivel agyonütni az estéket és éjszakákat. Ekkor a társaság egyik tagjának — egy Harry Smythe nevű fiatal bankárnak — támadt mentőötlete. Harry Smythe, akit régebbről nem ismert ugyan senki, de akit, mint vigkedélyű, kellemes társaságbeli és kitűnő sportembert a nyaralás alatt mindenki megszeretett, azzal az ötlettel állott elő, hogy rendezzenek koldusbált. Ha addig a fényesebbnél-fényesebb ruhák megválasztásában versenyeztek egymással, most versenyezzenek abban, hogy ki lesz rongyosabb, tehát ki jelenik meg, mint koldus. Tökéletesebb, azaz rongyosabb ruhában a koldusbálon. Az ötlet roppant módon tetszett a társaságnak. A fiatalság a következő hetet azzal töltötte, hogy minél több ringyet-rongyot össze tudjon szedni a környéken. Elérkezett a koldusbált estéje is. A fényes szálló nagytermében a kristálycsillárok itt még soha nem látott képet világitottak meg. A teremben hemzsegett a csavargónak, koldusnak, vadnyugati útonállónak, szegény favágónak, utcai leánynak, kültelki virágáruslányoknak stb. öltözött jókedvű fiatalság. Nagyszerűen mulattak. Az ötletes Harry Smythet agyba-főbe dicsérték, aki szerény ember lehetett, mert a késő éj folyamán eltűnt a teremből.

A jó mulatságnak nem várt rossz vége lett. Midőn a mulatság résztvevői felkeresték a szállodában lakosztályaikat, hogy kipihenjék a fényesen sikerült koldusbált fáradoimat, szobáikban feltört szerényeket, íróasztalokat, ékszerdobozokat és bőröndöket találtak, ékszereiknek pedig nyoma veszett. Az ékszereit ugyanis senki sem vitte magával a koldusbálba, hisz ezek nem is illettek volna egy olyan jelmezbálhoz, ahol mindenkinek az volt a törekvése, hogy külseje minél elhanyagoltabb, toprongyosabb, rongyosabb legyen.

Eltűnt azonban a koldusbált ötletét adó Harry Smythe is, aki nem volt más, mint Harry Vanhagen. Nem kell mondani, hogy az ékszereket is ő vitte magával és hogy a koldusbált ötletét azzal a kizárólagos céllal vetette fel a társaságban, hogy a gazdag emberek ékszereit megkaparintassa.

Csak évek múltán került hurokra, amikor egy másik, kevésbé jól sikerült szélhámossága miatt letartóztatták. Ekkor az Atlantic City esetet is rábizonyították. Vanhagen elmondta, hogy az ékszerekért 200.000 dollárt kapott az orgazdától. A pénzt egy esztendő leforgása alatt eltékozolta.

A leírt eset Vanhagennek csupán ifjúkori esetei közé tartozott. Később még nagyobb stilben és még eredményesebben dolgozott. Ennek megvilágítására álljon legutolsó szélhámos munkája, amelyet 1915. évben, röviddel a becsület útjára való végleges áttérése előtt, hajtott Washingtonban végre. Vanhagen ugyanis életét, mint hazáját híven szolgáló kém, végezte Európában az 1914—18. évi világháborúban, amikor is az amerikai expedíciós hadsereg kémvizsgálatánál igen előkelő vezető állást töltött be.

1915. évben Wilson-nak — az Amerikai Egyesült Államok elnökének orvosai azt ajánlották, hogy egészségi állapotára tekintettel, reggelenkint tegyen sétalovaglást. Az utakat, nyilvános parkokat, ahol az elnök reggelenkint lovagolt, a közönség előtt nem lehetett elzárni, ezért a rendőrség úgy gondoskodott az elnök biztonságáról, hogy őt jó néhány detektív kísérte útján, természetesen szintén lóháton. Feltűnt a detektíveknek, hogy egy ismeretlen, előkelő külsejű, igen értékes lovat lovagoló középkorú úr, az ilyen reggeli lovaglásuk alkalmával, majdnem minden reggel ott van az elnök közelében. Az idegen úr hol az egyik, hol a másik oldalról jövő mellékúton tűnt fel, tiszteletteljesen köszöntötte az elnököt, majd tovább lovagolt. Az is megtörtént, hogy hátulról érte őket utol, ilyenkor egy darabig a kíséret körében folytatta sétalovaglását. A rendőrség bizalmasan érdeklődött az illető kiléte iránt. Kiderült, hogy Willy Gayen-nek hívják. New-Yorkban, a híres Wall-Streeten, van irodája, kifogástalan hírvéleményező. A rendőrségi nyilvántartásban nem fordul elő. Már ez az eredmény is tökéletesen megnyugtató volt, minden kétsége eloszlott azonban végleg a rendőrségnek, midőn egy alkalommal azt látták, hogy Willy Gayen hosszú időn keresztül bizalmasan tárgyalt Amerika egyik legbefolyásosabb és legismertebb pénzügyosával. A reggeli sétalovaglások időközben tovább folytak, amelyeknél Willy Gayen úgyszólván már mindennapos vendég volt. Egy szép napon az elnök — mögötte a kísérete, amelynek sorai között Willy Gayen is ott lovagolt, hazatérőben volt. Az elnök szokásos lovaglása a városban már közismertté vált és így visszatérése alkalmával a Fehér Ház-nál rendszerint egész tömeg fogadta. A rendfenntartásra ilyenkor mindig gyalogos és lovas rendőrség is kivonult. A kérdéses napon a Fehér Ház kapujának közvetlen közelébe ért már a lovas csoport, élén az elnökkel, a kíséret sorai között pedig Willy Gayen-nel, midőn Gayen hirtelen kivált a kíséret közül, előrerugtatott és háttal a bábázkodóknak, közvetlenül a kerti kapu előtt foglalt állást úgy, hogy az elnöknek közvetlenül ő előtte kellett a kapun át beléptetnie. Mindez pillanatok alatt játszódott le. Az elnök már oda is ért Gayen elé és megpillantva azt az ismerős arcot, amelyet sétalovaglásai közben hetek óta minden reggel látott, barátságosan odaintett neki és „jó reggelt“ kívánt. Gayen erre előreléptette lovát, barátságos fejbólintással „jó reggelt elnök úr“ köszöntéssel köszönt és jobbkezét az elnök felé nyújtotta. Az elnök — a demokratikus Amerikában történt ez — nem tehetett mást, mint azt, hogy a feléje nyújtott kezét barátságosan megrázta. Ebben a pillanatban az elnök, se a jelenet többi tanui nem gondolták, hogy

az elnöki kézszorítás — Vanhagennek (mert ő húzódott meg a Gayen álnév alatt) — egy félmillió dollár hasznát, két amerikai pénzügyosnak pedig fejenként egy negyedmillió dollár kárt jelentett. Pillanatnyilag az elnök és a jelenlevők mást nem láttak a dologban, mint a tipikus amerikai demokrácia külső megnyilvánulását. (Az amerikai elnökválasztás szertartásához tartozik pl., hogy a választás után minden amerikai polgárnak jogában áll az elnökkel kezét fogni. Az újonnan megválasztott elnökök így néha ezekkel kénytelenek kezét szorítani, ami meglehetősen kimerítő testi teljesítmény.)

Néhány nap múlva azonban jelentkeztek a megkárosítottak. A nyomozás során, a következő tényállás derült ki. A magát Willy Gayennek mondó Vanhagen összeköttetést keresett egy vagyonos pénzügyosval, akinek a következő üzleti tervet adta nagy titkolódzások közepette, elő:

Neki érdekeltégei vannak Chinában vasútépítési és bányakutatási engedélyekben. Ezek kiaknázására olyan tőkére volna szükség, amellyel ő maga nem rendelkezik. A kínai üzletek abban az időben nem voltak az üzletemberek előtt rokonszenvesek, mert a Chinában dúló folytonos forradalmak, polgárháborúk miatt a tőkebefektetés jövője bizonytalannak látszott. Ezt jól tudta Vanhagen is. És ezért hozakodott elő a nagy titokkal. Elmondotta ugyanis, hogy Amerika és China között titkos szerződés van készülöben, amelyet néhány héten belül meg is kötnek. A szerződés értelmében China kizárólag amerikai tőkének juttat vasút-, útépítési-, folyamszabályozási- és bányakutatási engedélyeket és ezeket Amerika azután minden hatalmi eszközével garantálja is. A szerződést titokban tartják, mert óriási előnyökre tesz szert az, aki kínai érdekeltégekbe már most belemegy, amikor ezekhez — a jelenlegi sívár és bizonytalan kínai viszonyok miatt, olcsó pénzen lehet hozzájutni. Elmondotta Vanhagen, hogy neki az elnök személyes jóismerőse és legbizalmasabb környezetében is vannak jó emberek. Így jutott ő a gondosan őrzött államtitkok birtokába. A pénzügyos keresett egy másik társat is — éppen azt a közismert pénzügyost, akivel a detektívek az ál Gayent egy alkalommal tárgyalni látták. Vanhagen a két pénzügyosnak hihetetlen szakszerűséggel és tájékozottsággal magyarázta el az ő kínai érdekeltégének mibenlétét. Terveket, rajzokat, kalkulációkat mutatott be és meggyőzte őket arról, hogy a szerződés életbeléptetése esetén ezek a vállalatok a legfényesebb jövőnek néznek elébe. A pénzügyosok csak abban a tekintetben akartak biztonságban lenni, hogy Gayen (Vanhagen) valóban olyan jólétesült-e, mint állítja. Vanhagen mutatott ugyan különböző hamisított leveleket, amelyeket állítólag részben magától az elnöktől, részben annak környezetében működő magasállású személyektől kapott, de biztosra akart menni. Ezért rendezte a reggeli sétalovaglásait és végül ezért rendezte meg az elnökkel történt kézfogása hatáson jelenetét. Vanhagen természetesen gondoskodott arról, hogy a Fehér Ház előtt várakozó tömegben, két üzlettársa is ott legyen.

A társai bizalmatlansága meg is szűnt egy csapásra és még aznap délelőtt átadtak neki fejenként egy-egy negyedmillió dollárról szóló csekket. Ezek, a tervek szerint ugyanis ezzel a pénzügyosszeggel, míg Vanhagen a kínai érdekeltégeivel vettek volna részt a tovább folytatandó üzletben. Vanhagen a pénzt azonnal felvette és eltűnt. Ezért az utolsó nagy szélhámosságáért már sohasem bűnhődött meg.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Rablógyilkosság isiderítése.

Beküldte: **PESTI ISTVÁN** tisztthelgyettes (Pécs).

— Barna* úr! Barna úr!!! ... Segítség, meggyilkolták Rézikét és Pali bácsit! Barna úr!!! ... Ez a kiáltás verte fel 1940 szeptember 8-án hajnalban Siklós község egyik utcájának lakóit. Az álmos kíváncsiak a kiáltozóban Grimm Rebekát, Vári Teréz bejárónőjét ismerték fel.

Grimm Rebeka elpanaszolta, hogy gazdáját és Máté Pál kocsis meggyilkolták az éjjel és kérte, hogy jöjjenek, segítsenek. Barna lakatos és Grimm Rebeka a szomszédban lakó orvost ébresztették fel. Az orvos azonnal elkészült és gépkocsijával a siklói őrsre hajtott. A rövid idő alatt felkészült járőrrel 6 óra tájban érkezett a bűncselekmény színhelyére.

A ház kapuját, ablakait az utcára zárva találták. Az igen erős, boltozott kapu zárját Barna lakatos feszítette fel.

A benyomult járőr és orvos már csak hullákat talált. Az őrsparancsnok áttekintette a bűncselekmény helyszínét. A kiszórt ruhák, fehérneműek és könyvek, valamint az istállóban a lovak és a kocsiszínben a szekér hiült helye, világosan mutatták, hogy rablógyilkosság történt.

Az őrsparancsnok a helyszínt lezárta, a kíváncsiskodók felszaporodott tömegét eltávolította és bevonult az őrsre.

Az ismeretlen tettesek feltételezett menekülési útjaira kerékpáros járőröket vezényelt ki. A községi előjáróság közbejöttével intézkedett, hogy mindazok, akik a gyilkossággal kapcsolatban bármilyen adatot tudnak szolgáltatni, a község házában jelentkezzenek. Később, a távbeszélő forgalom kezdete után, 8 órakor, a pécsi rendőrkapitánysághoz fordult és kérte a tettesek utáni nyomozást, elfogásukat és a szekér és lovak őrizetbe vételét. A rendőrség ügyeleti közege közölte, hogy 8-án 3 óra 30 perckor a pécsi köztemető mellett ismeretlen tettesek felgyújtottak 4 szalmakazlat. A lángoló szalmából a tűzoltók egy hosszú parasztszekeret húztak ki, a kazlak közelében pedig 2 kimerült, sárga lovat találtak. Ezután az őrs a nyomozó alosztálynak jelentette be a bűncselekményt. A nyomozó alosztály helyszínelőt és nyomozókat rendelt ki.

Siklóra érkezve, a nyomozók tájékoztak a bűncselekmény felől, a helyszínelő pedig hozzákezdett a fényképezéshez.

Az alosztály gépkocsiját egy siklói járőrrel, valamint egy önként jelentkező olyan siklói polgárral, aki ismerte Vári Teréz szekerét és lovait, Pécsre indította útbá. Feladata volt: a kocsi felismerése, az útvonal bejárása, tanuk keresése a siklós—pécsi műút mentén.

A lovakat és szekeret a siklói polgár kétségtelenül felismerte és ez bizonyította, hogy a tettesek azzal legalább is Pécsig menekültek.

Turonyban az éjjeliőr látott egy Pécs felé vágató kétlovas szekeret, kb. 1 órakor (8-án).

Szalántán pedig egy gazda látta 2 órakor, hogy két kimerült és csapzott ló húz lassan egy szekeret Pécs felé. Mindketten csak azt látták, hogy hosszú szekér volt és ketten lehettek rajta, mert beszélgettek.

A tűz Pécsen 3 óra 30 perckor lobbant lángra; 3 óra 40 perckor a városi vámház közelében láttak két

embert a „Pécsi-víz“ (szennyecatorna) mentén keleti irányba (Üszög felé) igyekezni. Az egyik 180 cm. magas, vékonyabb, a másik 170 cm. magas erősebb férfi volt.

Innen nyomuk veszett.

Nézzük meg, mi történt ezalatt Siklóson.

A helyszínen az alábbiak voltak megauapíthatók:

A sértett háza Siklós község középső részén, egy ÉNY—DK. irányban húzódó forgalmas utcában van. A csinos, jókarban tartott épülethez rendesen kezelt belsőség, udvar és konyhakert tartozik.

A konyhakert 2 méter magas, erős dróthálóval van bekerítve. A kerítés hátsó részén a kerítést ollóval elvagdosták. Az ajtókon, kapun erőszak nyoma nem látszik.

Vári Teréz hullája a folyósóról nyíló konyha padlózatán, fejjel a szoba közepe felé, az asztal alatt feküdt. Fején két vágástól eredő nagyobb sérülés volt. Nyakára egy összecsavart ruha volt kötve, egyszer meghurkolva. Meglátszott, hogy evvel a ruhával fojtogatták az áldozatot. A hulla fejénél nagyobb mennyiségű vértócsa volt.

Máté Pál kocsis a lakás nyitott folyosóján, ugyancsak nagyobb mennyiségű vértócsában, alsó-radrágosan feküdt. Máténak a fején és hátán volt több éles tárgytól származó sérülés. Kezét könyök fölé ruhával összekötötték. Mindkét hulla szája be volt tömve. Ezenfelül Máté hullájának a szájrésze is át volt kötve oly módon, hogy a hurok a tarkójára került.

A lakást a tettesek feldúlták és a ruhaneműeket a szekrényekből a padlóra kiszórták.

A kiszórt könyvek és ruhák között a helyszínelő egy kopott papírba burkolva, 4 db 100 pengős bankjegyet talált.

Sok okmány (adóslevél, részvény stb.), valamint egy balta feje és egy ásó a kútból került elő.

A lakás állapotából megállapítható volt, hogy pénz és egyéb értékek, esetleg iratok utáni kutathattak a tettesek. Az is megállapítást nyert, hogy a tettesek a cselekményük elkövetése után Vári Teréz lovait kocsiába fogták és azzal menekültek el Pécs irányába, majd a sértett kocsiját a pécsi köztemető mögötti részen két szalmakazal közé húzták, a lovakat a kocsiából kifogták és a szalmakazlakat felgyújtották.

A helyszíni szemle megejtésekor nem sikerült semmi közelebbi támpontot találni a bűncselekmény elkövetőire. Azonosításra alkalmas ujj-, vagy lábnyom nem maradt, mert mint később kiderült, a tettesek mindazokat az okmányokat, amiket megfogtak, a kútba dobták, nehogy rajtuk ujjnyomuk visszamaradjon! De letöröltették a bútorokat is, sőt óvatosságból a hulláknak ama részét is lemosták, ahol a testüket kezükkel megfogták.

A gyilkosság elkövetésének idején Grimm Rebeka siklói lakos, 72 éves napszámosasszony, Vári Teréz lakásán, vele egy szobában, feküdt. Mint a cselekmény egyetlen tanuja, kikérdezett. Az alábbiakat adta elő:

1940 szeptember 7-én egész nap az elhaltnál foglaltoskodott. Már évtizedek óta dolgozott Vári Teréz nagybátyjánál, Szép Józsefnél. Szép József 1939 októberében halt meg s azóta özvegye — Szép Józsefné — Vári Terézt, unokahugát, mindig magánál tartotta. Özvegy Szép Józsefné folyó év szeptember 3-án elhunyt és a vagyonát Vári Terézre hagyta. Minthogy Vári Teréz félt egyedül aludni, hálótársul őt, Grimm Rebekát vette magához. Grimm Rebeka elmondta, hogy szeptember 7-én is Vári Teréznél aludt. Körülbelül 22 óra tájban

* A neveket megváltoztattuk (Szerk.).

elálmosodott és lefeküdt, de Vári Teréz még fennmaradt. Azt mondta neki, hogy megmosakszik. 22 óra tájban Vári Teréz is lefekvéshez készülődött és levetkőzött. Mielőtt a villanyt eloltotta volna, hallották, hogy valaki kint zörgeti az ajtót. Grimm Rebeka figyelmeztette munkaadóját, hogy ne nyisson ajtót, mert már késő van. Vári Teréz azonban, arra való hivatkozással, hogy valószínűleg a kocsisa zörög, azt mondta neki, hogy kinyitja. Ezután a szobából a konyhába ment és hallotta, hogy kiszólt a kint zörgetőnek „maga az, Pista bácsi“, majd azt is hallotta, hogy az ajtóban a kulcsot megfordította és kinyitotta. Erre az ajtó kivágódott és Vári Teréz kétszer egymásután sikoltott. Kevés idő múlva azt is hallotta, hogy kint a kocsis erősen kiabált, majd azután már csak azt hallotta, hogy a baldoklók hörögtek. Ettől annyira megijedt, hogy nem tudott az ágyból kikelni, sőt még segítségért sem tudott kiabálni. Az áldozatok hörögését kb. egynegyed óráig hallotta, majd elcsendesedett minden.

A tettesek kilétére nem tudott a járőrnek semmiféle felvilágosítást adni, mert állítása szerint, fejére az egyik tettes a dunnát teljesen ráhúzta és megfenyegette, hogy ha meg mer mozdulni, vagy ha kiabál, akkor vele is végeznek. Még annyit mondott a járőrnek, hogy hallotta, hogy a tettesek iratokat és a lovak járlatait keresték, valamint, hogy az egyik tettesnek csikorgós cipője volt. Több mint egy órai keresgélés után az egyik hozzá lépett és egy zsebkendőt szorított az orra alá, amitől elaludt és csak reggel 5 órakor kelt fel s akkor látta, hogy Vári Teréz a konyhában, Máté Pál pedig a folyosón fekszik vérbefagyva. Ezután fellármázta a szomszédokat.

A hozzátartozók kikérdezéséből a járőr megtudta, hogy mikor Szép József 1939. évben elhalt, vagyonának zömét feleségére hagyta. Özvegy Szépné, néhány nappal halála előtt, 1940 augusztus végén, akként végrendelezett, hogy az értékesebb holmikát és a férje után reá maradt házat, valamint a földeknek nagyrészét Vári Teréz örökli, azért, mert betegsége alatt a gondozója volt.

A többi érdekelt rokon a birtoknak ilyenén elosztásába nem nyugodott bele s elhangzottak olyan kijelentések is, hogy akármilyen úton-módon, de megváltoztatják Szépné végrendeletét.

A nyomozás fentiek alapján először abból a feltevésből indult ki, hogy a bűncselekményt Vári Teréz valamelyik hozzátartozójának felbujtására követték el ismeretlen tettesek. Gyanus volt azonban Grimm Rebeka is azért, mert a tettesekről még csak személyleírást sem tudott adni, továbbá, mert reggel, amikor a bűncselekmény lefolyásáról a szomszédokat ment értesíteni, egy drótkerítésen mászott át és a drótkerítésen ugyanolyan kivágott rész volt, mint ahol a tettesek hátul behatoltak. Sőt úgy látszott, hogy ugyanazzal az ollóval vágták át ezt a drótkerítést is.

Akadtak szemtanuk, akik a bűncselekmény elkövetése előtt két idegen férfit láttak ólálkodni Vári Teréz lakása körül. Ezek a szemtanuk azonban az idegenekről felhasználható személyleírást nem tudtak adni. Legtöbb közülük azt hangoztatta, hogy alacsony, zömök és egy magas szikárabb természetű férfi járka a bűncselekmény elkövetése előtti este a községben az utcákon.

A hozzátartozók többszöri és ismételt kikérdezése révén igyekeztek a nyomozók megállapítani, hogy a tettesek a gyilkosság elkövetése után milyen tárgyakat és értékeket vittek el.

Ez azonban igen nehezen, csak a rokonok és ismerősök ismételt kikérdezésével és a családtagok jelenlétében végzett leltározással jutott a nyomozók tudomására. A tettesek férfi és női aranyórákat, különböző női aranygyűrűket és fülbevalókat, valamint az elhalt Szép Józsefnek egy öltöny ruháját és egy télikabátját vitték el. Az elvitt pénz összegét nem lehetett megállapítani.

A bűnjelek eredményes körözését hátrányosan befolyásolta, hogy azokról senki sem tudott pontos tárgyleírást adni. A találékony nyomozó azonban elment az órasokhoz és így megállapította, hogy melyik javította Vári Teréz és nagybátyja óráit és ettől pontos tárgyleírást kapott.

A hozzátartozókkal szemben folytatott nyomozással egyidőben megindult az ismeretlen tettesek utáni puhatólás is. Elsősorban Szépék haragosai, volt kocsisai és adószai, valamint a siklői (helybeli) közártalmúak ellen folyt a nyomozás. Szépék előéletét kutatva, megállapítást nyert, hogy Szép nagy szoknyabolond hírében állt és nem kizárt dolog, hogy törvénytelen gyermeke is van. A falu szája csakhamar felkapta e kőszá hírt és a tanuk egyike oda nyilatkozott, hogy folyó év augusztus közepén, tehát a cselekményt megelőzően 2 héttel Pécsen, a piacon, a cséplőgépe mellé munkásokat keresett és a munkások közül az egyik azt kérdezte, hogy mi van Szép Józsefekkel, mert ő a Szép-család vagyonából örökölni fog. A rokonság nem tudott a törvénytelen gyermekéről felvilágosítást adni.

Ezután az alosztályparancsnokság 3 nyomozót vezényelt ki Mecsekszabolcra, azzal a feladattal, hogy Szépék mecsekszabolcsi rokonainak alibijét igazoltassák, eredménytelenség esetén menjenek ki a pécsi piacokra, azzal a feladattal, hogy az ott összegyülekező munkanélkülieket figyeljék meg és hallgassák ki a beszélgetéseket. Érdeklődjenek olyanok után, akiknek Siklóson Szép nevű rokonaik vannak. Ezek a nyomozók álruhában mentek és miután Mecsekszabolcon nem értek el eredményt, visszatértek Pécsre, ahol belevegültek a piacon álldogáló emberek tömegébe. A munkanélküliek beszélgettek a siklői rablógyilkosságról és megemlítették azt is, hogy a csendőrség 150 pengő jutalmat ad annak a nyomravezetőnek, aki elősegíti a nyomozást. A tömegből egy férfi erre a beszélgetésre kívált és elpirult arcával eltávozott. Az egyik nyomozó szeme intésével jelezte, hogy dolga akadt, míg a másik nyomozó továbbra is a munkanélkülieket figyelte. Az előbbi nyomozó az ismeretlen nyomon követte és ennek során megállapította, hogy az illető látszólag minden cél nélkül bolyong a városban. Így mindketten egy nagyobb út megtétele után újból visszakerültek a piacra. A nyomozó itt tovább figyelte emberét s mikor az 13 óra tájban lakására ment, igazoltatta. Az igazoltatás során kiderült, hogy az illetőt Kalóz Imrének hívják, 13 esetben volt különböző szabású bűncselekmények miatt büntetve és legutoljára többszörös betérés miatt 3 évi szigorított dologházat kapott, melyet Sopronköhidán töltött le. 1940 április 29-én szabadult és rendőri felügyelet alá volt helyezve. A cselekmény elkövetési idejére alibijét kétségtelenül igazolni nem tudta, mert azt adta elő, hogy egészen 20 óráig sétálgatott a városban, az éjszakát pedig előtte ismeretlen nővel töltötte a szabadban. A nőtől másnap (8-án) hajnali 3 óra tájban tért haza.

A nyomozó ezzel megelégedett és — helytelenül — eltávozott. Elment vissza a piacra a másik nyomozóhoz.

A piacról mindkét nyomozó visszatért Kalóz lakására, de őt már nem találták otthon, miért is lakásadójának kikérdezéséhez fogtak. Ez érdekes eredményt hozott. Valaki emlékezett, hogy Kalózért taxi jött. Ez fejtűnt, mert Kalóz szegény ember és még soha nem ment el hazuról taxival. A pécsi bérgepkocsik ellenőrzése során az egyik gépkocsivezető jelentkezett, hogy szombaton (7-én) ő volt a kérdéses háznál és egy barátjának, Szakács Gyulának kívánságára onnan 1 óra 30 perccor egy magas, fekete ruhás férfit vitt ki a pécsi pályaudvarra. A fentírt gyanus körülmények miatt a nyomozók Kalózt őrizetbe vették. A lakásán házkutatást tartottak, de az nem járt eredménnyel.

A nyomozók ezután Szakácsot keresték a munkahelyén, ahol azonban nem találták. Ezért néhány óra várakozás után innen elmentek. A munkahelyen előzőleg Szakács előletről igyekeztek adatokat szerezni, sőt átnézték ruháját, hogy nincs-e vér a nadrágján.

Itt hiba történt! Amikor Szakács munkahelyére visszaérkezett, munkástársai azzal fogadták, hogy a rendőrség kereste és ha nem véres a nadrágja, jelentkezzék a kapitányságnál.

Nem kell hangsúlyozni, hogy ez a hiba végzettsé válhatott volna. Szakács megtudta, hogy gyanúsítják. Ha nem bízott volna alibi tanuiból, bizonyára kerekét is old. Egyik nyomozónak meg kellett volna várnia Szakácsot!

Kézrekerítése után Szakács Gyula alibijét így igazolta:

1940 szeptember 7-én délután Pécsen a városban járkált és az egyik diákokotthonban volt. Este pedig elment a Fazekas-féle vendéglőbe és ott egy társaságban szórakozott 21 óráig, majd barátjánője, Nyerges Ervinné pécsi lakos, elvált nő lakására ment és ott aludt reggelig.

Részletes kikérdezésénél a gépkocsivezető előadásának közlése után Szakács Gyula beismerte, hogy szeptember 7-én 1/2 14 óra tájban Szívós György gépkocsivezetővel gépkocsin a Fazekas-féle vendéglőből azzal távozott el, hogy Harkányba megy kirándulni. Kérte a gépkocsivezetőt, hogy vigye le az állomásra. Útközben felvették Kalóz Józsefet is. Onnan elmentek a vasútállomásra, de a Harkányba induló vonatot már lekészték, így nem utaztak el. Délután a városban járkált, majd este elment Fazekas József vendéglőjébe és ott szórakozott 1/2 21 óráig.

Megjegyzendő, hogy ezt az állítását (alibijét) igazolták Fazekas Józsefné, a vendéglős felesége, Incze Edit, a vendéglős sógornője, Maros János szabósegéd és ennek felesége, pécsi lakosok. Nyergesné pedig azt igazolta, hogy nála aludt. A fentírt tanúk vallomása szerint Szakács alibijét egyelőre elfogadhatónak kellett tekinteni.

Az is megállapítást nyert a kikérdezés során, hogy nevezett is többször volt büntetve és legutoljára 3 évi szigorított dologházra volt ítélve. A gyanus körülmények miatt a nyomozók Szakács Gyulát is őrizetbe vették és Siklósrá kísérték. Ugyanakkor azonban ellenük továbbra is folyt Pécsen az adatgyűjtés. A fent írt alibi tanukat a nyomozók többször kikérdezték, de fenntartották ama állításukat, hogy Szakács szeptember 7-én este 1/2 21 óráig a Fazekas-féle vendéglőben volt.

A nyomozás tehát úgy Siklóson, mint Pécsen változatlan erővel és kietartással folyt. Számptalan bejelentés érkezett az őrsre, hogy hol itt, hol ott láttak gya-

nus személyeket. Az őrs legénysége lelkiismeretes munkával ellenőrizte az adatokat, aminek folytán s más kisebb bűncselekmény derült ki.

A pécsi nyomozók legidősebbjének azonban az volt az érzése, hogy az alibi tanúk nem mondanak igazat. Vagy jóhiszeműen tévednek, vagy a nyomozást félre akarják vezetni és hazudnak, noha tisztességes emberek hírében állottak.

Az utóbbi feltevésből kiindulva, a nyomozók az alibi tanukat is őrizetbe vették és ismételtelen kikérdezték őket a kérdéses idő részleteire vonatkozólag. Erre valamennyi alibi tanu — Nyerges Ervinnét hívve — visszavonta előbbi vallomását és azt oda módosította, hogy a kérdéses időben Szakács nem volt a vendéglőben és nem tudja, hogy hol tartózkodott. Az ismételt kérdezősködés után Fazekas Józsefné a nyomozónak átadott 2 női melltűt és 2 darab női díszszekendőt azzal, hogy a tárgyakat Szakács Györgytől kapta. E tárgyakat, valamint a Nyerges Ervinné munkaadójánál végzett házkutatás során a tyúkólban megtalált 2 darab manikűr ollót, Vári Tivadar — Vári Teréz öccse — határozottan testvéérének ismerte fel. Azokat részben ő vásárolta hűgának.

Ezeknek a gyanukörülményeknek az alapján már most őrizetbe vették a nyomozók Nyerges Ervinnét is és Siklósrá kísérték. Siklóson most megkezdtek a nyomozók a gyanúsítottak részletes kikérdezését. Eleinte mindketten tagadták a rablógylkosság és a gyújtogatás elkövetését. Majd többszöri kikérdezés után gyalázatos tettüket beismerték. A cselekmény lefolyását Szakács Gyula az alábbiak szerint adta elő:

Kalóz Imrével a pécsi piacon ismerkedett meg. Együtt dolgoztak Pécsen a már említett diákokotthon kertjében, hol Kalóz napszámos munkát végzett mellette. Többszöri beszélgetés után elhatározták, hogy betörés révén szereznek pénzt maguknak. Elhatározásukat tett követte s rövid pár hónap alatt a pécsi kir. törvénytársak épületébe, a pécsi kultúrmérnöki hivatalba, a pécsi Szent Mór Kollégiumba és Pécsen két üzletbe törtek be. Ezek a betörések azonban haszonnal nem jártak. Ilyen előzmények után elhatározták Kalózzal, hogy komolyabb munkához látnak és ha kell, gyilkosság révén is pénzt szereznek. Kalóz adta neki azt a gondolatot, hogy menjenek le Mohácsra, ahol ő (Kalóz) ismer egy Kárász nevű idősebb embert feleségével és tudja róluk, hogy gazdagok. Ezt az idősebb házaspárt meggyilkolják és el is utaztak Mohácsra. Kalóz vitt magával egy baltát, amellyel a cselekményt végre akarták hajtani. Ez a tervük azonban nem sikerült, mert mikor Kalóz este bemászott a kapu tetején Kárászné udvarába, Kárászné a városból hazafelé menet ott tetten érte és felelősségre vonta. Olyan lármát csapott, hogy a szomszédasszony is odament és mindketten felismerték Kalózt. Így elállottak a tervezett gyilkosság keresztülvitelétől. Akkor Kalóz azt ajánlotta neki, hogy menjenek el Dunaszekcsőre, ott ismer egy gazdag hentes és mészáros, akinek kocsmája is van és azt rabolják ki oly módon, hogy éjszakai szállást kérnek tőle és az éj leple alatt, ha kell, gyilkosság árán is megszerzik a pénzt. El is mentek gyalog Dunaszekcsőre. A mészáros azonban nem engedte be őket a lakásába, sőt mészárossegédeit is felkeltette és így onnan is eredmény nélkül kellett visszatérniük. A baltát oda is magukkal vitték.

Ezek után az eredménytelen kísérletezések után Kalóz azt ajánlotta, hogy menjenek le Siklósrá, ott ő ismer egy

'gazdag, zsugori, idősebb házaspárt. Ezek után most már elhatározták, hogy Siklóson özvegy Szépnét meggyilkolják és kirabolják. A cselekmény elkövetésének idejét szeptember 7-ében határozták meg.

Pécsről vonattal utaztak Harkányig s onnan az est beálltával gyalog mentek Siklóstra. A helyszínen terepszemlélet tartottak és megállapították, hogy melyik házban laknak Szépék. $\frac{1}{2}$ 21 óra tájban aztán, mikor a községben a forgalom már szünetelt, bementek a kertek alá s onnan közelítették meg Szépék (Vári Teréz) házáat. Három háznál is tapogatóztak, mire rátaláltak a sötétben Szépék házára. A kertbe úgy jutottak be, hogy Kalóz a magával vitt harapófogóval átvágta a kerítés dróthuzalát és az így támadt résen másztak be. Bementek az udvarba s ott újból tájékozódtak. Ekkor Kalóz már határozottan tudta, hogy jó helyen járnak. 21 óra tájban — amikor ők az udvarban lesekedtek — zörgették a külső kaput és egy fiatalabb nő — Vári Teréz kijött a lakásból és beengedte kocsisát, aki néhány szó váltása után az istállóban lefeküdt.

Minthogy Pécsről való eltávozásuk előtt abban állapodtak meg, hogy ütő, vágó eszközöket nem visznek magukkal, mert az kényelmetlen és feltűnő, így a helyszínen szerezték be azokat az eszközöket, amelyekkel a gyilkosságot elkövezték. Kalóz a meggyilkolt Vári Teréz kertjében talált egy ásót, ezt magához vette. Őt pedig utasította, hogy ugyancsak nézzen valami ütésre alkalmas tárgy után. A folyosón talált is egy baltát, melyet kézbe vett.

22 óra tájban ő (Szakács) bezörgött a lakás ajtaján, Kalóz pedig Máté kocsis hangját utánozva, azt mondta; hogy a „lovak az istállóban összekeveredtek.“ A fiatal nő kiszólt és kérdezte, hogy „nagyon összekeveredtek-e?“ mire Kalóz azt felelte, hogy „nagyon“. Erre a fiatal nő kinyitotta az ajtót.

Amint az ajtó kinyílt, Kalóz azonnal benyomult rajta és mihelyt annyira tere nyílt, hogy ásóját felemelhette, a bent lévő fiatal nő fejére az ásó élével kétszer lesújtott. A nő az ütések következtében a földre rogyott és hörgött, elveszítette az eszméletét. Eközben a kocsis meghallotta a sikoltást, kijött az istállóból és azt kérdezte „mi van itt?“ Kalóz erre odaszólt neki, hogy „nagy baj van, jöjjön gyorsan“. A kocsis a hívásra odament, de amint fellépett a folyosóra, Kalóz kétszer az ásóval őt is fejbe sújtotta. A kocsis erre eszméletét veszítette, összerogyott és erősen vérzett. Míg Kalóz a kocsisat harcképtelenné tette, a konyhában már előzőleg leüjtött Vári Teréz magához tért és felállott. Ezt észre vette Kalóz, otthagya a kocsis s bement újból a konyhába. Vári Terézzel birokra kelt, azt leteperte, kezével fojtogatta, majd egy ruhadarabot vett fel és Vári Teréz nyakára csavarta. Ezzel aztán addig fojtogatta, míg kiszervenedett. Eddig ő (Szakács) a már leüjtött kocsisat a kezében levő baltával többször fejbesújtotta, majd pedig rugdosta, mindaddig, míg az is kiszervenedett. Ekkor Kalózzal együtt nekiálltak a pénzkéréshez.

A lakásban (konyhában, a hálószobában és az ebédlőben), valamint a mellékhelyiségekben kutattak pénz után, azonban mindössze csak 78 pengőt találtak. Ebből Szakács 70 pengőt a zsebébe rejtett, amit társa előtt eltitkolt. Elvittek ezenkívül még két arany órát, három arany gyűrűt, három fülbevalót, két díszzsebkendőt, két melltűt, egy öltöny férfiruhát és egy férfi téli kabátot. Kutatás közben fedezték fel a hálószobában az öreg, 72 éves Grimm Rebekát, de nem bántották. Megfenyegették, hogy ne merjen kiabálni, mert őt

is kivégzik. Grimm Rebeka így nem szólt egy szót sem. Kutatás közben többször hangoztatták előtte, hogy iratokat keresnek és beszéltek a birtok mikénti elosztásáról. Ezzel az volt a céljuk, hogy a gyanút áthárítsák a hozzátartozókra. A kutatás befejezése után azt mondták Grimm Rebekának, hogy reggelig ott marad egyikük. Ezért ne merjen kimozdulni.

A cselekmény elkövetése után mindazokat a papirokat és tárgyakat, amelyeket kutatás közben megfogtak, egy vesszőkosárba összegyűjtötték és az ásóval, valamint a baltával együtt bedobták az udvaron levő kútba, mert tisztában voltak az ujjnyom jelentőségével. Óvatosságukkal annyira mentek, hogy Kalóz Vári Teréz hulláját is lemosta, Szakács pedig Máté hulláját öntötte le vízzel.

Mikor a pénzkutatást befejezték, a kamrából sonkát és befőttet vettek ki, azt megették, majd a pincéből bort ittak. Azután befogták a lovakat a kocsiba és azal ulgetésben és vágásban menekültek Pécs felé. Pécsre nem merték bevinni a kocsit és a lovakat, hanem a városon kívül két szalmakazal közé álltak a kocsival. A lovakat itt kifogták abban a hiszemben, hogy azok vissza mennek Siklóstra maguktól, majd a kocsi megsemmisítése céljából a szalmakazlakat felgyújtották.

Ezután mindketten elmentek Nyergesné lakására, ott a véres, sáros ruháikat levetették és Nyergesnével kimosatták. Ott osztozkodtak meg a 8 pengőn. A 70 pengőt Szakács Kalóz előtt eltagadta. Eltagadott ugyan csak 4 drb régi 10 koronás aranyut is, melyet ugyancsak Siklósról rabolt el. A rablógyilkosságból származó ruhaneműeket Nyergesné rejtette el, az ékszereket pedig Szakács. Kalózzal abban állapodtak meg, hogy a rabolt holmikát egyelőre nem értékesítik, mert tartottak attól, hogy az értékesítés révén hurokra kerülnek. Megbeszélték azt is, hogy mindketten gondoskodni fognak elfogadható alibi tanukról, akik szükség esetén bementéjük, hogy ők a cselekmény elkövetése idején Pécsen tartózkodtak. Neki ez nem is került nehézségbe, mert 5 olyan jóhiszemű tanuja akadt, akik határozottan állították, hogy a kérdéses időben nem tartózkodott vidéken.

Kalóz és Nyergesné a kikérdezések során mindketten beismerő vallomást tettek és az esetet a reájuk vonatkozó részben Szakáccsal egybehangzóan adták elő.

A nyomozás során az elrabolt tárgyak — a 78 pengő kivételével — megkerültek. Előkerült Szakács csikorgós cipője is.

Nyergesné cselekménye abban merült ki, hogy Szakácsnak segítséget nyújtott ahhoz, hogy a hatóság üldözése elől meneküljön.

A nyomozás befejezése után Szakács és Kalóz gyilkosság büntetéseért, Nyergesné pedig bűnpártolásért a pécsi kir. ügyészségnek adatott át.

A pécsi kir. törvényszék Szakácsot és Kalózt gyilkosság büntetéseben mondogta ki bűnösnek és ezért őket kötélt általi halálra ítélte. Az ítéletet 1941. december hóban végrehajtották. Nyergesné bűnpártolásért 5 hónapi fogházbüntetést kapott.

A nyomozásban a siklósi őrs járőrei és a pécsi nyomozó alosztály nyomozói vettek részt.

*

Súlyosabb bűncselekmények esetén, akkor is, ha a tettesek kilétére nézve még semmit sem tudunk — riasztuk fel az egész környéket. Értesítsük az elkövetés helye körül fekvő összes közbiztonsági szerveket és kérjük a támogatásukat. Tegyük meg üldözési intézkedé-

seinket, még pedig azonnal. Mindezt itt a siklói őrs-parancsnok példás rendszerességgel és kellő időben megtette. Eljárását eredmények igazolják.

A nyomozást mindig több feltevésből kiindulva, több irányban folytassuk. Az egy irányban folytatott nyomozás csak nagyon ritkán vezet eredményre. Akkor ugyanis, ha a nyomozás a helyes feltevésre véletlenül ráhibázott. Helyes volt tehát itt, hogy a nyomozás egyszerre egy időben három irányban is megindult (a hozzátartozók, a gyanúsak látszó napszámos asszony, valamint idegen tettesek bűnösségének feltételezése). Annyi feltevésből kell kiindulnunk, ahány lehetőség elképzelhető. A valóságnak ezek között kell lennie, tehát ilyenkor a nyomozásnak el kell jutni a való igazsághoz.

Az áldozatok és hozzátartozók multját, viszonyait mindig felderítés tárgyává kell tenni. Ez a felderítés rendszerint eredményez olyan adatokat, amelyek a nyomozás további kiinduló pontjává szolgálnak.

Itt a törvénytelen gyermek lehetősége bukkant fel, mely hozzájárult ahhoz, hogy a nyomozás súlya térbelileg helyes irányba, Pécsre terelődjék át.

Nem mindig a helyszíni adatokból tett helyes következtetések, a jó személyleírás stb. alapján kerül a tettes kézre.

Fontos jelentősége van a jó és pontos bűnjelleírásnak is. Igen sokszor a felismert és azonosított bűnjel révén kerül a tettes kézre és ez szolgáltatja egyben a legsúlyosabb tárgyi terhelő bizonyítékokat is. A sértett vagy hozzátartozók igen gyakran nem tudnak használatos bűnjelleírást adni. Ilyenkor azt, amint az itt is igen helyesen történt (órás), más tanuktól kell beszerezni.

A hamis és jóhiszeműen valótlant állító alibi tanu leleplezésére bevált módszer, az igazolandó időnek apró izekere bontása és ezeknek a részleteknek folyamatos firtatása. Ez rendszerint eredményre vezet.

A tettesek a cselekmény egyetlen szemtanúja előtt feltűnően hangoztatták, hogy „okmányokat” keresnek és ezzel akarták félrevezetni a nyomozást, olymódon, hogy ezzel a gyanút a hozzátartozókra igyekeztek hártani. A kihangsúlyozott adatokat kétszeresen vizsgáljuk felül. Gyakran éppen ezekkel akarják a hatóságot félrevezetni.

Ujjnyomot nem lehetett találni. Ez szokásos bűntettes munkájára mutatott. Ezzel is szűkült a kör.

A nyomozás folyamán a nyomozók számtalanszor visszamentek a helyszínre. A leggondosabb helyszínelés sem tudott egyszerre mindent felkutatni, rögzíteni. A második napon finom dohányport találtak a padlórésekben. Megtudták, hogy a tettesek (vagy azok egyike) dohánypor. A harmadik napon egy eddig észre nem vett gumisarok nyoma rajzolódott ki. A negyedik napon a drótkerítésen ruhaszövet rostjait találták. A bizonyítás során mindezeket felhasználták. A helyszín tehát valószínűsíthető kincseshányája az adatoknak.

Ha van gyanúsítottunk, tapadjunk rá. Igazoltatás után ne engedjük teljesen szabadjára. A Szut. 296. pontja értelmében bizonyos helyen tartózkodásra lehet utasítani bárkit a nyomozás érdekében.

Éljünk a jogunkkal.

Súlyos hiba volt, hogy Szakács gyanúsítottat nem várták meg a nyomozók. Ilyen súlyos bűncselekmény esetén nem lehet üzenetet küldeni a gyanúsítottak; ki kell várni, fel kell kutatni és nem abban reménykedni, hogy majd ő keres fel bennünket. Tanuljunk a hibákból.

Az idegenből jövő bűnöző, ha vasúton, hajón, autobuszon utazik, óvatosságból rendszerint nem a helyszín állomásán, hanem a szomszédos állomáson száll le a vonatról stb. és a cselekmény elkövetése után is úgy tesz, ha vonaton, hajón, autobuszon utazik el.

Az olyan sértettől, tanutól, aki megfigyeléseit életveszedelem, nagyfokú izgalom közepette tette, ne várjunk, de nem is várhatunk pontos adatokat sem a személyleírás, sem más tekintetében.

A leírt nyomozás, mely a polgárőrök nyomozók részére is több tanulságot nyújt, — becsületére válék mind a siklói őrs járőreinek, mind a pécsi nyomozó osztály nyomozóinak.

HALOTTAINK

Kiss Sándor szegedi V. kerületbeli szv. tiszthelyettes, március 8-án Kecskeméten meghalt. Nagykörön temették el. 1910. óta szolgált a testületben. Kitüntetései: Háb. eml. érem, I. oszt. leg. kat. szolg. jel., Kat. Jub. kereszt, Erdélyi Emlékérem, 1912/13. évi Emlékkereszt, Osztrák és Bolgár háborús emlék-érem.

Nagy Antal Kolozsvári IX. kerületbeli csendőr február 24-én meghalt. Budapesten temették el. 1937 óta szolgált a testületben. Kitüntetései: Magyar bronz Érdemérem és Erdélyi emlék-érem.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Aczél Fülöp törzsrőrmester (IV. ker.), 1923—1935-ig szolgált,

Csiki Domokos törzsrőrmester (X. ker.), 1902—1921-ig szolgált,

Gaal Péter tiszthelyettes (I. ker.), 1908—1919-ig szolgált,

Horváth Pál őrmester (IV. ker.), 1913—1921-ig szolgált,

Juhász János tiszthelyettes (VI. ker.) 1899—1921-ig szolgált,

Kajsza János tiszthelyettes (IV. ker.) 1891—1913-ig szolgált,

Kovács Buna József tiszthelyettes (V. ker.), 1886—1900-ig szolgált,

Sümei Kálmán tiszthelyettes (IV. ker.), 1901—1922-ig szolgált a testületben.

Kegelettel őrizzük emléüket!

HIREK

Kitüntetések adományozása. Mult évi november 1-i számunkban megemlékeztünk *Medve Sándor* őrmesterről, aki 1941 október 12-én Óbecsén kötelességének hűséges teljesítése közben hősi halált halt. A **Kormányzó Úr Ö Főméltósága** 1942 február 16-án kelt legfelsőbb elhatározásával vitéz és önfeláldozó magatartásáért a hősi halált halt *Medve* őrmesternek adományozni méltóztatott a **Magyar Bronz Érdemkeresztet** a hadiszalagon.

A **Kormányzó Úr Ö Főméltósága** legfelsőbb elhatározásával adományozni méltóztatott a **Magyar Erdemrend lovagkeresztjét**: *Szerencsy Árpád* alezredesnek, *Kontra Kálmán* és *Kiss Aladár* őrnagyoknak; elrendelni méltóztatott, hogy **Dicsérő elismerése tudtul adassék**: vitéz nemes *Hadusfalvy István* alezredesnek, vitéz *Ugray Gábor* őrnagynak, vitéz *Bódy Vilmos*, *Zoltay Pál* és *Körmeny Árpád* g. őrnagyoknak, *Jakabos István*, *Madaçsai Béla* és *Máté Ferenc* századosoknak, továbbá adományozni méltóztatott a **Magyar Ezüst Érdemkeresztet**: *Földvári István* alhadnagynak, a **Magyar Ezüst Érdemérmét**: *Joó János*, *Hegedüs István* I., *Bagi János*, *Kalotai Zsigmond*, *Szabó Mihály* II., *Arkosi Gyula* alhadnagynak, *Kulcsár István* svz. alhadnagynak, *Novák-Kovács Imre*, *Bebesi László* tiszthelyetteseknek, *Bárany Sándor*, *Szigethi Lajos* svz. tiszthelyetteseknek, a **Magyar Bronz Érdemkeresztet**: vitéz *Dósa Gergely*, *Horváth Sándor* III., *Pál Elek*, *Fülöp Lajos* alhadnagynak, *Elek Sándor* svz. alhadnagynak, *Kiss Gábor* I. svz. tiszthelyettesnek, a **Magyar Bronz Érdemérmét**: *Sipőcz Győző*, *Dági Lajos*, *Nagy József* X., *Takács József* II., *Szabó Károly*, *Szabó Miklós*, *Bálint András*, *Fülöp János* I. alhadnagynak, *Józsa Mihály*, *Gaál József*, *Kovács Gábor* I., vitéz *Turi János*, *Fekete Bertalan*, *Németh Pál*, *Rátkai Lajos*, *Csordás József*, *Pintér István*, *Sárvári József*, *Arany István*, *Homolai Sándor*, *Csertő József* tiszthelyetteseknek, *Vass János* I., *Pozsonyi Gábor* svz. tiszthelyetteseknek.

Magyarország Kormányzóhelyettesét megillető megszólítások és tiszteletadások, valamint a közötté és a m. kir. honvédség közötti alá- és fölérendeltségi viszony szabályozása. Magyarország Kormányzóhelyettesét megillető megszólítást, az őt és nejét megillető tiszteletadásokat, valamint közötté és a m. kir. honvédség közötti alá- és fölérendeltségi viszonyt a **Kormányzó Úr Ö Főméltósága** legfelsőbb jóváhagyása alapján a m. kir. honvédelmi miniszter úr az alábbiak szerint szabályozta:

1. Magyarország Kormányzóhelyettesét mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül a m. kir. honvédség részéről írásban a „Főméltóságú Kormányzóhelyettes Úr”, szóban a „Főméltóságod” megszólítás illeti meg. Szóbeli érintkezésnél — kivéve azt az esetet, ha Ö Főméltóságával tényleges katonai szolgálata alatt előljárója érintkezik — az „alázatosan” szót mindig használni kell, amidőn azt a Szolgálati Szabályzat I. Rész előírja.

2. Magyarország Kormányzóhelyettesét az alábbi tiszteletadások illetik meg:

a) Ha az 1942. évi II. t.-c. 7. §-a értelmében az ország Kormányzóját helyettesíti, megilletik mindazok a tiszteletadások, amelyek az ország Kormányzóját megilletik.

b) Egyébként honvéd egyének, csapatok, örök és őrségek részéről megilletik mindazok a tiszteletadások, amelyeket a Szolgálati Szabályzat I. Rész és az E-alap jelzésű szabályzat 1. füzet idegen uralkodók részére előír. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 61. §. szerinti tiszteletadásokat azonban csak akkor kell előtte teljesíteni, ha mint Kormányzóhelyettes e minőségben jelenik meg és megjelenését hivatalosan előre tudtul adják. Magyarország Kormányzóhelyettesét megillető kürt (trombita) jel két egész hívó és díszjel.

c) Ha Magyarország Kormányzóhelyettese tényleges katonai szolgálatot teljesít, akkor őt csak a rendfokozata szerint járó tiszteletadás illeti meg. Ha azonban tényleges katonai szolgálata alatt a Kormányzó Úr Ö Főméltósága őt, mint Kormányzóhelyetteset valamely ténykedéssel bízza meg, megbízatása tartama alatt ilyenkor is a b) pont szerinti tiszteletadást kell előtte teljesíteni.

d) A királyi vár előtti udvarlakai őrség mind a b), mind a c) pontok alatti esetekben az idegen uralkodókat megillető tiszteletadásokat teljesíti.

3. Magyarország Kormányzóhelyettese nem tekintendő katonai előljárónak vagy feljebbvalónak, csak az alábbi esetekben:

a) Ha az 1942. évi II. t.-c. 7. §-a alapján a kormányzói jogokat gyakorolja. Ebben az esetben a m. kir. honvédség valamennyi tagjának előljárója.

b) Ha az 1942. évi II. t.-c. 3. §-a alapján kormányzói hatáskörbe tartozó honvédelmi természetű tennivalókkal bízatik meg. Ebben az esetben előljárói viszonyba lép mindazokkal a honvéd egyénekkal szemben, akikkel tennivalói során szolgálatilag érintkezik, parancsadási joga azonban csak arra a hatáskörre szorítkozik, amelyre törvényes megbízatása kiterjed.

c) Ha egyénileg tényleges katonai szolgálatra vonul be. Ebben az esetben rendfokozatával és az általa betöltött szolgálati állással járó előljárói és feljebbvalói jogok illetik meg.

4. Tekintet nélkül arra, hogy Magyarország Kormányzóhelyettese valamely diszélgen, csapatkivonuláson stb. katonai előljáróként szerepel-e vagy sem, fogadásakor az előírt jelentést mindig neki kell megtenni — kivéve, ha az ország Kormányzójával együtt jelenik meg. (Kivétel a 2/c. alatti eset.)

5. Magyarország Kormányzóhelyettesének feleségét ugyanazok a tiszteletadások illetik meg, mint az ország Kormányzójának feleségét.

Áthelyezések. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértésben áthelyezte: dr. *Mezerényi Jenő* főhadnagyot Felsővisóról Nagyszőlősrre, *Tamácska Endre* főhadnagyot Nyíregyházáról Máramaroszigetre, *Gerendás Ottó* hadnagyot Munkácsról Nyíregyházára.

Nyugállományba helyezés. A **Kormányzó Úr Ö Főméltósága** legfelsőbb elhatározásával vitéz *Thassy-Plávénzsky Ferenc* őrnagy **nyugállományba helyezését** — saját kérelmére — elrendelni méltóztatott.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség felügyelője **okirati dicsérő elismerésben** részesítette *Rada Károly* g. őrnagyot, továbbá a *pécsi IV. kerületben*: *Puskás Lajos* alhadnagyot, *Király Elek*, *Nagy Pál* I., *Gazdag Ferenc*, *Varga József* IV. tiszthelyetteseket, a *szegedi V. kerületben*: *Malomszegi Ferenc* alhadnagyot, *Mónus János*, *Horváth István* III., *Vágó József* tiszthelyetteseket, a *marosvásárhelyi X. kerületben*: *Szabó Ferenc* II. alhadnagyot, *Papp Kálmán*, *Keszthelyi György*, *Bogdány György*, *Várnagy Vendel*, *Mocsári János*, *Fenyvesi János*, *Darvas János*, *Laki István*, *Erdélyi Bálint*, *Nagy Sándor* I., *Horváth György* I., *Rákos János*, *Kővári István*, *Tóth János* tiszthelyetteseket, *Hosszu János*, *Somogyi János*, *Csuka István* törzsőrmestereket, *Pintér Sándor*, *Márton Béla*, *Fülöp János* III. őrmestereket, a *közlekedési és hradó osztálynál*: *Varga Lajos* I. alhadnagyot, *Nagy István* VII., *J. Kiss Sándor* tiszthelyetteseket, *Bernáth János* svz. tiszthelyetteset, *Kecskeméti József* őrmestert.

A m. kir. honvéd vezérkar főnöke **okirati dicsérő elismerésben** részesítette dr. *Bánó György* főhadnagy hadbíró, továbbá a *szegedi V. kerületben*: *Czeglédi Sándor* törzsőrmestert.

Áruk minőségéért, olcsó áráért, stb., elismerő és köszönő levelet ne írjunk, mert egyes cégek az, ilyen leveleket gyűjteményes nyomtatványba foglalva, üzleti reklámnak használják fel, már pedig a m. kir. csendőrség tagjal nem lehetnek reklámcsinálói semmiféle üzletnek!

Az ungvári járőrtársiskolába

látogatott el a mult napokban a rádió, az iskola életéről adott helyszíni közvetítést. **Budinszky Sándor** úr, a helyszíni közvetítések kiváló mestere, a csendőrség őszinte barátja vezette a közvetítést, amely — kifogástalanul sikerült; hűséges képet adott arról az életről, munkáról, amely az iskolában (és minden más iskolánkban is) folyik és amelynek a célja minél nagyobb tudással kibocsátani az újabb nemzedékeket a nehéz, szép közbiztonsági szolgálatba. Jól látta és mondta Budinszky ezúttal épp úgy, mint a március 15-i úvidéki ünnepségek közvetítésénél: „Bátor tekintetű, kemény fiúk ezek a csendőrök, olyanok, mint akik 61 évvel ezelőtt elindultak a magyar életben rendet teremteni, olyanok, mint azóta minden csendőr: becsületesek, hűségesek és amikor kell, vitézek.”

Köszönjük a Rádiónak és Budinszky Sándor úrnak a közvetítést.

Kerületi parancsnoki okirati dícséretet kaptak: dr. lőférczádi **Sándor István** főhadnagy, továbbá a **marosvásárhelyi X. kerületben:** Köteles Zsigmond, Bertalan József, Farkas István I., Horváth Sándor, Márkus József, Lakatos István, Sánta József tiszthelyettesek, Soó Ferenc vizsgázott törzsőrmester, Török József, Tóth Sándor I., Almási Gyula, Kapoli Mihály, Csonka János, Gál Ferenc, Horváth János, Erdész Kálmán, Kiss Lajos II. törzsőrmesterek, Balázs Máté szv. törzsőrmester, vitéz Soós Bertalan őrmester.

Kerületi parancsnoki nyilvános dícséretet kaptak. A pécsi IV. kerületben: Majoros Vilmos csendőr, a **marosvásárhelyi X. kerületben:** Tóth Sándor IV., Csernai András, Vítás József, Papp Péter, Mihály Joachim törzsőrmesterek, Kosaras József őrmester, Horváth Ferenc I., Tóth Károly II., Lámfalusi László, Lehotai Imre, Tóth Sándor VII., Nagy László I., Nagy Jenő, Siklósi János, Lóránt József, Kalas István, Kékesi József, Bálint Károly csendőrök.

Központi nyomozóparancsnoki okirati dícséretet kaptak. A pécsi IV. kerületben: Varga Lajos, Szabados Imre őrmesterek.

Központi nyomozóparancsnoki nyilvános dícséretet kapott a pécsi IV. kerületben: Kosztolányi István őrmester.

Közlekedési és híradó osztályparancsnoki nyilvános dícséretet kaptak: Magyar József III., Batki Gyula, Kamarás József, Somogyi István, Tóth József, Madarasi Papp Sándor tiszthelyettesek, Hári Lajos, Bernáth Lajos törzsőrmesterek, Kosuth Sándor, Kovács Ferenc IV., Bójas István, Takács Mihály I., Szepesi Imre, Bagdi Lajos, Papp Mihály, Keszthelyi Pál, Erdei István, Karacs Gábor őrmesterek, Harmati Károly, Virág István, Győr István, Házi János csendőrök.

Csendőrségi Közlöny. Szabályrendeletek. 10. szám. Fűzőscipők fejeléséhez fejelési egységcsomag rendszeresítése. Irodai-, írószér- és irodavilágítási átalányok újabb szabályozása. **11. szám.** Önvédelmi kiképzés újabb szabályozása. Az I. légoltalmi csoportba sorolt építmények és a II. légoltalmi csoportba sorolt vagyontárgyak (építmények és ipartelek) légoltalma. Méhetetés céljára cukor kiutalása.

Adomány a harctéren küzdő honvéd bajtársal részére. A szurdoki őrs legénysége 1000 darab levente cigarettát-, a tornyiszentmiklósi őrs legénysége pedig — egy füsttelen nap rendezése során összegyűjtött — 19 pengőt küldött be hozzánk, a vöröskereszt bajtársi szolgálat javára. Az adományokat rendelgetési helyükre juttattuk.

Ezúton kérjük bajtársainkat, hogy e nemes célra összegyűjtött adományaikat ne küldjék a Csendőrségi Lapok szerkesztőségébe, hanem adják át a hozzájuk legközelebb eső Vöröskereszt egyesületnek, mert így a harctéren levő bajtársainkhoz hamarabb eljutnak az adományok. Szívesen vesszük, ha az adományozás tényét velünk közlik a Lapunkban való közzététel végett.

A gyakorlati próbaszolgálaton levő tiszték Cs. L. példányait Budapestre történő visszatértükig itt gyűjtjük. Alomáshelyük váltakozása miatt ugyanis a lap utánuk küldés nagy nehézségekbe ütközne.

Őrizetben levő egyén öngyilkossági kísérlete. Az ungvári nyomozó alosztály március 15-én **Perhenezki György** gyanús egyént nyomozás végett Aknazsatináról Szentmiklósról kísérte. Perhenezki a fogolyörző helyiségben a padlóból egy szegét kihúzott és abba belefeküdt. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

Fegyverhasználat. A pályi őrs állományába tartozó **Nagy István II.** őrmester és **Juhász József III.** csendőrből állott járőr március 21-én Németh Balázs kiskörei lakos, betöréses lopással gyanúsított és szökésben levő egyén lakásán annak elfogása végett megjelent. Gyanúsítottat a járőr az istállóban megbujva találta. Nevezett a járőrre pisztolyból egy lövést adott le, mire Juhász csendőr a lövést viszonzotta és gyanúsítottat a bal halántékán találta, aki a helyszínen meghalt. A járőr tagjai nem sérültek meg.

Hivatásos honvéd és csendőrségi tiszthelyettesek utazása gyorsvonaton. A m. kir. honvédelmi miniszter úr által megadott azt a kedvezményt, hogy a 300 km-t meghaladó távolságban utazó hivatásos honvéd és csendőr tiszthelyettesek, amennyiben szabadságolási igazolványuk gyorsvonatra is érvényesítettet, katonamenetjegy váltása mellett gyorsvonaton is utazhassanak a jövőben, a Máv. csak abban az esetben fogja megadni, ha a gyorsvonati záradékkal ellátott szabadságolási igazolvánnyal egyidejűleg a hivatásos tiszthelyettesek e minőségüket igazoló katonai személyazonosság igazolványukat is felmutatják a Máv. pénztáránál.

A csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott jutalékok. **A központi nyomozóparancsnokságnál:** **Budaházi Gyula csendőr 50 P;** a székesfehérvári II. kerületben: Ruzsa János, Vencel Mihály, Válint Mihály, Fehér Lajos csendőrök egyenkint 3 P 24 f., Viola György őrmester, Horváth Antal, Szücs Kálmán csendőrök, Molnár István prb. csendőr egyenkint 2 P 50 f., Bálint Dezső, Bácsi Ferenc csendőrök, Szatmári Jakab, Pirocska Ernő prb. csendőrök egyenkint 3 P 75 f., Tölgyesi Ferenc tiszthelyettes, Jóna Antal csendőr, Hegyi Lajos prb. csendőr egyenkint 7 P 70 f., Jenőfi Mihály csendőr 93 f., Lövei István csendőr 92 f., Majoros István prb. tiszthelyettes, Német Károly törzsőrmester, Kiss Mihály prb. csendőr egyenkint 12 P 11 f., Dévényi Jenő, Kiss András prb. csendőrök egyenkint 2 P 45 f., Harasztos János

Használja a csendőr-levelezőlapokat!

C S E N D Ő R A
SORSJEGYET Kalotay Árpád
sorsjegyarúsító üzletében
Bpest, VIII., József-krt 26
vásárolja.

A legmegbízhatóbb kivitelű
Őskeresztény cég.
A m. kir. Csendőrség tagjai-
nak kedvező feltételek.
KOLOZSVÁR, Horthy Miklós-út

BUTORT
GYÖNE ISTVÁN
lakberendezőnél vásároljunk
14 és 80 sz. ● Telefon: 11-59.

PAPSZT GYULA óras és ékszerész
KOLOZSVÁR,
Wesselényi-utca 2. szám.
Alapítva: 1879. ● Szakszerű javítások.

A világhírű **NIFE** akkumulátorokat
és szározelemeket gyártja:
NIFE akkumulátor és villamossági rt.
Budapest, IX. ker., Vaskapu-utca 20. szám.

csendőr, Horváth János prb. csendőr egyenkint 4 P 62 f., a pécsi IV. kerületben: Bán Gyula, Bakos Miklós törzsör-mesterek, Zengő Károly őrmester és Hetesi József csendőr együtt 47 P 13 f., Dallos János törzsörmester, Korádi Győző csendőr együtt 24 P 82 f., Farkas János I. tiszthelyettes, Nagy József IV. őrmester együtt 8 P 92 f., Vajda Pál törzs-örmester, Horváth Ferenc V. csendőr együtt 16 P 88 f., Zabb István törzsörmester, Csikós Imre csendőr együtt 16 P 98 f.; a szegedi V. kerületben: Szinyai László és Szentesi Lajos csendőrök együtt 14 P 76 f., Kókai János és Kiss Lajos csendőrök együtt 10 P 64 f., Domonkos Kálmán tiszthelyettes 3 P 58 f., Fodor András és Lukács Gyula csendőrök együtt 5 P; a kassai VIII. kerületben: Tokodi János, Krasznavölgyi Miklós csendőrök egyenkint 1 P 66 f., Domb-rádi Sándor, Demeter Elek csendőrök egyenkint 4 P 97 f., Sági Ferenc törzsörmester, Sányi József prb. csendőr egyenkint 28 f., Gál Gyula őrmester, Kádár Sándor prb. csendőr egyenkint 2 P 02 f., Ágoston Géza őrmester, Aradi Ferenc csendőr egyenkint 1 P, Horváth József II. őrmester 6 P 84 f., Bartos János prb. csendőr 6 P 85 f., Vida Sándor, Bati József csendőrök egyenkint 87 f., Danyádi József prb. csendőr 5 P 54 f., Vass Károly törzsörmester, Putiska Mihály prb. csendőr egyenkint 3 P 43 f., Nemes János, Kiss Imre csendőrök egyenkint 2 P 49 f., Gereci Sándor törzs-örmester, Galáth István csendőr egyenkint 4 P 62 f., Taródi István, Györkös János csendőrök egyenkint 3 P 40 f., Tóth Lajos csendőr, Berta Ferenc prb. csendőr egyenkint 2 P 58 f., Kristóf József tiszthelyettes, Gyüre József prb. csendőr egyenkint 2 P 50 f. tettenérői és feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékokat valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alapra. A jutalékokat a m. kir. honvédelmi miniszter úr elfogadta.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Kalotay Árpád osztályosjegyzőfőúrúsitó (Budapest, VIII., József-körtűt 26) mellékletét.

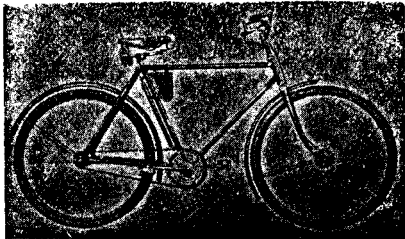
Ki tud róla? Papp József vagy István csendőrt, aki 1941 július 8-án a vereckei hágon a hősök temetőjében az özsze-gyűlt csapatról fényképfelvételt csinált, kéri Fellner József irodatiszt Eger, Ügyvédi Kamara, hogy címét vele közölje.

Szabó István (Zsadány, Bihar m., Jegyző-utca 53.) keresi Tömö Imre ny. thts-t. Aki tudja a címét, közölje Szabó Istvánnal.

Csendőrségi tollforgót köt, javít, árusít Várfai Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV. Ujvidék-köz 5. fszt. 2. és Dél József ny. thts. Rákosszentmihály, József-u. 74.

SZEMÉLYI HÍREK.

Kinevezések. A székesfehérvári II. kerületben: vitéz Kiss István, Dobos Sándor alhadnagy; a marosvásárhelyi X. kerületben: Mészáros Lajos és Benedek Lajos alhad-nagyok **szakasparancsnokká** a székesfehérvári II. kerületben: Mohácsi Lajos, Németh Ferenc I., Gereci Sándor, Tóth József I., Pintér Miklós, Lakis Ferenc, Molnár Pál, Zsengellér József, Farkas Károly, Tósmagai János, Fehér Mihály, Vajda Kálmán, Szabó József IV., Pogrányi József, Szabó Kálmán I., Keresztes Ferenc I., Horváth Lajos V., Fehér József III., Végh József, Kiss József III. v. törzsör-mester, Szabó Pál őrmester; a szombathelyi III. kerületben: Lakatos Mihály, Győri Péter, Nagy Árpád, Mihovics Ferenc, Erdész György, Kálmán Lajos, Kovács Ferenc IV., Tölgyes József, Simon János I., Keresztes István I., Móricz István, Kiss Balázs, Morvai János, Kovács István V., Tóth Lajos I., Kalocsa István, Nagy József II., Kormos András, Zay Károly, Simon Péter, Szecsődi István, Lantai Dávid, Horváth Bertalan, Pintér Ernő, Papp István I., Edvi Gyula, Kristóf János v. törzsörmester **ideiglenes őrsparancsnokká**; a deb-receni VI. kerületben: Kalmár Péter tiszthelyettes **őrsparancsnokká**; a budapesti I. kerületben: Bakonyi Béla, Hor-váth Sándor, Papp Lajos III., Nemes József, Gerendeli Pál, Tólos István tiszthelyettes **alcsoportvezetővé**, Szendi Imre tiszthelyettes **belsőcsoportvezetővé** kinevezettek.

„Csoda” kerékpárok P 200:-
„Favorit” „ P 192:-
„Csepel” „ P 186:-
„Steyr-Waffenrad” „ P 262:-

Ezek az árak teljes felszereléssel értendők.
 (gumik, csengő, pumpa és táskában elhelyezett szerszámokkal)

A m. kir. csendőrség véglegesített tagjainak
 részletre is szállítjuk, havi 3 Pengő többlettel.

A részletfizetés maximális időtartama a Steyr
 Waffenradnál 12, a másik három gépnél 6 hónap.

A női gépek (védőhálóval ellátva) 8 P-vel drágábbak.

Nem tartoznak a felszereléshez, de külön megrendelhetők.

Teljes „Bosch” dynamókészlet fényszórával P 29.-
 Kardtartókészlet ..... P 4.-
 Csomagtartó ..... P 3.-
 Villalakat ..... P 4.-

CSENDŐRBOLT

BUDAPEST, XII., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 19/a. SZÁM.

(Csendőrlaktanya közelében.)

Csendőrség részére

*nyomtatvány, papír és írószer
 beszerezhető*

Hertelendy László
 és Társai-nál

Budapest, XII., Bernáth Géza-u. 14.

A nyomtatványokról előzetes jegyzékünket a csendőrségparancsnokságok címére küldött CSENDŐRSÉGI LAPOK március 16-i számához mellékeljük.

MEGBÍZHATÓI KÉNYELMESI ELŐNYÖSI

„TAKARÉKOSSÁG”

R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

124 fizetésen nyújt vásárlási lehetőséget,
 1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, a
 havonta megújuló továbbvásárlás jogával!

FELVILAGOSÍTÁST, VÁSÁR-
 LÁSI ÚTALVÁNYOKAT KÉSZ-
 SÉGGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U.S.

Előléptetés. A marosvásárhelyi X. kerület állományába tartozó Nagy Jenő csendőr őrmesterré előlépett.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Farkas Ferenc I. törzsrőmester Peheim Teréziával Pilisen; a székesfehérvári II. kerületben: Utasi János őrmester Oross Mária-Teréziával Győrzámolyban, Váradi József tiszthelyettes Rób Eszterrel Nagykálnán, Sólymos Tamás őrmester Komlósi Jolánnal Balkányon, Fejes Antal őrm. Simon Ceciliával Szentmihályfán, Kósa Kálmán csendőr Rohner Mária-Teréziával Alsópélen, Rendes Géza csendőr Szűcs Margittal Imelyen; a pécsi IV. kerületben: Szava János csendőr Markó Jolán-Ilonával Majson, Molnár József III. csendőr Németi Magdolnával Somogyapátin, Kiss Lajos III. csendőr Keszi Ilonával Karádon, Sárga Sándor csendőr Cseloky Máriával Ócsényben, Béres József csendőr Gutai Magdolnával Bölcskén; a debreceni VI. kerületben: Timár Gergely törzsrőmester Julis Gabriellával Endrődön, Horváth Mihály I. őrmester Goldschmiedt Magdolnával Bicskén, Réz István őrmester Kereszturi Margit-Gizellával Kiskunhalason; a miskolci VII. kerületben: R. Papp Károly őrmester Gyöngyösi Irmával Hangácson, Balogh István III. csendőr Ozsvári Margittal Tarnamérán, Tözsér András őrmester Bernát Juliannával Egegen, vitéz Lovászi Márton őrmester Fábrián Erzsébettel Dejtáron; a kassai VIII. kerületben: Sárközi István I. csendőr Bagó Gizellával Nagypaládon, Pintér István tiszthelyettes Sisila Margittal Beregszászon, Tari István őrmester Soltész Erzsébettel Diógyőrben, Erdélyi Ferenc törzsrőmester Rozgonyi Jolánnal Nagyszőlősen, Vass István őrmester Kertész Ilonával Kisvárdán, Erdei Jenő őrmester Kósa Olgával Olcsván, Pozsgai Károly csendőr Nagy-Kálósi Ilonával Kiskunhalason, Ujvári Sándor csendőr Imecs Annával Vácon; a kolozsvári IX. kerületben: Szabó Imre I. őrmester Dudás Zsuzsannával Fóton; a marosvásárhelyi X. kerületben: Horváth János törzsrőmester Zdelar Rozáliával Fonyódon, Horváth Ferenc I. csendőr Szőnyi Arankával Somogyapátin, Temesi János csendőr Varga Erzsébettel Szerencsen.

Született. A Budapesti I. kerületben: Horváth Béla őrmester feleségének Ilona-Mária leánya, Horváth Imre II.

törzsrőmester feleségének Franciska-Jozefa-Marianna leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Cseh János I. tiszthelyettes feleségének Gyula-József fia, Simon Gyula őrmester feleségének Julianna-Sára leánya, Peresztegi Antal tiszthelyettes feleségének Csaba-László fia, Nagy József II. tiszthelyettes feleségének Erzsébet-Julianna leánya, Csizmazia István őrmester feleségének István fia, Németh Mihály őrmester feleségének Imre-Mihály fia, Végh József törzsrőmester feleségének József-Sándor fia, Vas János őrmester feleségének Erzsébet-Mária leánya, Dobos Pál őrmester feleségének Pál-László fia; a pécsi IV. kerületben: Hegyi István törzsrőmester feleségének Zoltán-István fia, Szalinay Lajos őrmester feleségének Lajos-Csaba fia; a debreceni VI. kerületben: Rédei Ferenc őrmester feleségének Magdolna-Mária leánya; a miskolci VII. kerületben: Zám-bori János tiszthelyettes feleségének Ilona-Rozália-Jusztina leánya, Szoboszlai Mihály törzsrőmester feleségének Magdolna-Julianna leánya, Iski János őrmester feleségének János fia, Kis Jenő tiszthelyettes feleségének Béla-Gábor fia, Dávid Sándor törzsrőmester feleségének Károly fia, Haraszi László törzsrőmester feleségének Mária-Julianna leánya, Szabó Péter őrmester feleségének Erzsébet-Ilona leánya, Szakács Sándor törzsrőmester feleségének Ildikó-Éva leánya; a kassai VIII. kerületben: Huszár István I. v. törzsrőmester feleségének Gizella-Karolina leánya, Tóth Ferenc I. őrmester feleségének Ilona leánya, Bana Bálint tiszthelyettes feleségének Károly-András fia, Berényi Lajos törzsrőm. feleségének Hilda-Zsuzsanna leánya, Kővári Lajos II. törzsrőm. feleségének Lajos fia; a kolozsvári IX. kerületben: Litkei Adám tiszthelyettes feleségének László-Adám fia, Szegedi Sándor tiszthelyettes feleségének Julianna-Erzsébet leánya; a marosvásárhelyi X. kerületben: Ujvári Mihály tiszthelyettes feleségének Erzsébet leánya, Tornyi Antal őrmester feleségének Antal-Lajos fia.

Halálozás. Biró Kálmán őrnagy Csaba-Kálmán-József fia Marosvásárhelyen, Szabados Zsigmond tiszthelyettes Magdolna-Margit leánya Budapesten és Fülöp József II. törzsrőmester József fia Székesfehérváron, meghaltak.

A m. kir. osztálysorsjáték

április 9-én

kezdődő húzásaira vegyen sorsjegyet

Töröknél

Egy sorsjeggyel szerencsés esetben nyerhető:

700.000P.

Hivatalos sorsjegyárak:

Egész P 28.-, fél P 14.-, negyed P 7.-, nyolcad P 3.50

Török A. és Társa
bankház r.-t.

Budapest, IV., Szervita-tér 3.

PONTOS szolgálathoz
pontos ÓRÁT! Arany,
ezüst ékszer! Mi

Optika, fotocikkek.

Székesfehérvár

Zita királyné-út 2. sz.

Gede Lajos
ÓRÁS ÉS ÉKSZERESZNÉL
VÁSÁROLUNK

A m. kir. csendőrség állandó szerződéses
szöveggyártója és ruhakészítője

Trunkhahn
Szöveggyártó és ruhakészítő

ELADÁS:
IV. PROHÁSZKA 0.-UTCA 8.
VI. TERÉZ-KÖRÜT 8.
VII. BAROSS-TÉR 13.
AZ ORSZÁG-EGYETLEN ŐSKERESZTÉNY POSZTÓBÚVÁRA
GYÁRTELEP: BUDAPEST, XI., BÓCSKAY-ÚT 117 SZÁM.

özv. Bálint Mihályné

m ű s z a k i k e r e s k e d ő
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET KRT 43.

KERÉKPÁROK

kedvező fizetési
feltételekkel!

AZ IDEÁL és ERIKA IRÓGÉPEK HELYSÉGÉBEN.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok soráról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímezett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények **különnyomatait** a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy útjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk akkor sem, ha a beküldő válaszbellyel mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon“ rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrtisztség részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrtisztség az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok“ 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapon tegyék.

Nyári időszámítás. A Szut. 257. pontjában szabályozott téli és nyári időszak nem csupán a téli órjاراتok portyázásának kezdetét és végét határozza meg, hanem amint az első mondatból kitűnik, „általában“ vonatkozik minden egyéb ténykedésre is, amit a Szut. nyári vagy téli időszak szerint állapít meg, tehát ébresztőre, takarodóra s az egész napi-rendre.

Vitatókzók: Délvidék. A „Nyári időszámítás“ jeligés üzenetünk Önöknek is szól.

G. E., Libánfalva. Címet csak úgy kereshetünk, ha közlik az érdeklődők, hogy milyen célból van rá szükségük. Ismételve meg azzal a kérelmével.

Zöld kereszt. A családvédelem, az egészségügy s így a nemzeterosódás apostolai a zöldkeresztes nővérek, a csendőrök mindig és mindenben jó segítők. Nem szabad mellőzni őket abban a munkában, amelynek célja a község életének állandó figyelemmel kísérése. Tiszteletet, megbecsülést érdemelnek mindenki részéről, a csendőr legyen rajta, hogy ezt mindenki átérezze.

Mit tegyek. Kirtartani hűségesen és becsülettel a leány mellett, aki egyedül és kizárólag az Ön meg gondolatlansága miatt jutott ebbe a szomorú helyzetbe! Ha elhagyja, nemcsak a leány, hanem az Ön becsülete is elveszett. Ön is érzi, hogy a lelkiismeret örökké bánatná, ha szakítana a leánnyal. De ismételjük, ezt becsületes férfi léteére sehogyan sem teheti meg. Arra természetesen nem számíthat, hogy mint csendőr elvehesse a leányt. Meg se kísérelje, mert hiába. A nősülést megelőző kivizsgálásnál feltétlenül napvilágra kerülne a dolog, amit bizonyára Ön sem szeretne. Mire letelik a 6 éves szolgálati kötelezője, a viszonyok biztosan meg fogják már engedni a leszerelését. Igényjogosultsági igazolványt is kaphat, ha jó a minősítése, de másképpen is megkeresheti a kenyeret a polgári életben. Ezt kell tennie, hogy a leányt feleségül vehesse. Addig pedig őrizkedjék minden meg gondolatlanságtól.

Pozsony. Lakása: Budapest, II., Ruszti-utca 10. Legmagasabb kitüntetését nem tudjuk.

Salgótarján. 1. A csóti leszerelő tábor irattárát a H. M. 22. osztálya (Budapest, Honvéd-utca 28) őrzi. 2. Nem állapítható meg. 3. A volt debreceni 3. honvéd gyalogezred irattára Debrecenben van a vármegyei katonai parancsnokságnál.

Igazság. 1. Egyoldalú beállítás alapján nehéz véleményt mondani, ahhoz meg kellene hallgatni a másik felet is. Annyi bizonyos, hogy a szolgálatban álló csendőr, nyilvános helyen nem társaloghat a hozzátartozókkal. Ezt intézze el otthon. A Szut. 91. pontja érthetően megmondja, hogy milyen legyen a csendőr magatartása szolgálatban. Ott olvashatja, hogy *községekben, vagy lakott helyeken való portyázás vagy más szolgálatteljesítés közben, hacsak arra szolgálati ok nincs, a járőr tagjai egymással se beszéljessenek.* Ez nem zárja ki azonban azt, hogy sürgős ügyben ne válthasson szót. 2. Azt sem helyeselhetjük, ha a szabadságon otthon levő csendőr az édesanyjával a zsidárusok körül forogódik. Bízza ezt az édesanyjára s gondoljon megint csak a Szut. felemelően szép tanítására: a csendőr magatartásában és külső megjelenésében legyen katonás és gondosan kerüljön mindent, ami őt ferde megítélés, gúny, vagy tréfa tárgyává tehetné. Ezzel természetesen nem azt akarjuk mondani, hogy a szabadságon levő csendőr ne mutakozzék a szüleivel az emberek előtt, hanem csupán azt, hogy ne feledje el akkor se csendőri mivoltát. 3. Az „Öltözeti táblázat“ ott van az őrsön. A „Kényelmes öltözet“ fejezetben láthatja, hogy a laktanyából, szolgálaton kívül tábortól sapkával is haza mehet. Csendőrkardot azonban csak csendőr rendfokozatú egyén viselhet. 4. A helyi szolgálatban álló járőrök gyakori ellenőrzéséért csak elismerés illetheti az őrsparancsnokot. Amelyik őrsparancsnok így vigyáz a testület tekintélyére, mint az Ön parancsnoka, derék katoná, akit az alárendelteknek is meg kell érteniük és szívvel-lélekkel támogatniuk. A kényelmeskedő, lágy, mindent megértő és elnéző parancsnok lehet kellemes, de nem felel meg a hivatásának.

FÉNYKÉPEZÉSHEZ

KODAK FILM

MINDIG A LEGJOBB ÉS LEGMEGBÍZHATÓBB!

Sok okos. Az előléptetési rendelkezések módosításán most dolgoznak, legyenek türelemmel.

Sz. M., cső., Encs. A jogszabályt azelőtt kell tisztázni és tudni, mielőtt fellépünk és eljárunk. Most pedig mi kérdezzük Öntől valamit. Milyen rendelet írja elő, hogy naptárt csak engedéllyel árusíthat a papíruzet tulajdonosa s hogy az árának is rajta kell lennie, mert mi ilyesmiről nem tudunk.

Földes. A kéreztett címe: Nagykanizsa, 17. gyalogezred. A kéreztett név: vitéz Lédeczy Nándor őrnagy. A Nemzetvédelmi Keresztet már csak abban az esetben kérelmezheti, ha a nagy késedelmet elfogadhatóan indokolni tudja.

Tiszamente. Szót sem érdemel, bár segíthetnének a hozánkforduló bajtársaink — mindig 100%-os eredménnyel. A bizalmat, amellyel bajtársaink felkeresnek, a segítségnyújtással viszonzzuk. Üdvözljük.

Világos. 1. Ezt a kérdést a tábor parancsnokságnak kell tisztázni. 2. Az iparhatóság (főszolgabíró) hatáskörébe tartozó ügy. Forduljanak oda. 3. A borbély nem üzheti iparát a korcsmahelyiségben, ennél fogva nem borotválhat ott. Ezzel megszegi az iparengedélyét. Ezt éppúgy nem nézheti el a korcsmában szolgálaton kívül megjelenő csendőr, mint a hazard kártyajátékot. Ilyenkor a legjobban teszi a csendőr, ha a korcsmában tartózkodók személyét megjegyzi magának, hazamegy és jelentést tesz az őrsön járór kivezénylése céljából. A tapasztalat szerint ugyanis korcsmában ellenszégüléssel számolhat a szolgálaton kívül egymagában fellépő csendőr. Ezért — hacsak közbelépést igénylő sürgős esetről nincs szó — forduljon ilyenkor az őrszhöz a csendőr. 4. A 6 főnyi nőtlen létszámba az őrsre tartósan vezényelt és a közzgazdálkodásban étkező csendőr is beszámít. 5. Érdeklődjék az anyakönyvvezetőnél. 6. A fajvédelemről szóló 1941. évi XV. t.-c. 15. §-a szerint az a zsidó férfi követi el ezt a vétséget, aki magyar honos tisztességes keresztény nővel házasságon kívül nemileg közösül. A talákahely nem esik e törvény tilalma alá. 7. Ha szabályszerű iparengedélyt kapott a zsidó kereskedő állatvásárlásra, nincs alap a közbelépésre. Ha viszont szabálytalan az iparengedély, tudnia kell a teendőjét.

Győzelem. 1. A törvényesítés ügyében az anyakönyvvezető kellő útbaigazítást ad. A családi pótlékot a gyermek után, házasságának megkötésekor már kérheti. Visszamenőleg nem kaphatja meg, csak a kérelmét követő hó elsejétől. Egyébként, amint Ön is tudja, olyan nőt nem vehet el csendőr léte, akitől házasságon kívül gyermeke született. 2. A tűzkereszt odaítélésére nézve a végrehajtási rendelet fogja a részleteket szabályozni. Várja azt meg türelemmel. 3. Ez is korai kérdés. Még nincs intézkedés, de idejében megtudja. 4. Nőtlen csendőregyén áthelyezése esetén 50 kg poggyász szállítást számolhatja el a kincstár terhére.

33.333. (F. S.) 1. A közelmúltban megjelentek a honvéd nevelőintézetekbe szóló felvételi pályázat hirdetései. Közzetettek ezeket a hirdetményeket a H. K.-n kívül a Budapesti Közlönyben is. A jegyzőknél megtekintheti. 2. Aki a Székely Hadosztály kötelékébe tartozott, a Nemzetvédelmi Keresztet igényelheti. A kérvények előterjesztéséhez szükséges nyomtatvány-ürlapot a Vármegyei Vitézi Széknél vagy a Járási Vitézi hadnagyoknál díjmentesen kaphat. A további teendőket megtudja a nyomtatvány-ürlapon levő utasításból és az 1941. évi 11. Cs. K.-ben közzétett 97.039/eln. 20.—1941. sz. H. M. körrendeletből. Megjegyezzük azonban, hogy a kérvényet már csak úgy fogadják el, ha a nagy késedelmet elfogadhatóan indokolni tudja. 3. Első ízben történő áthelyezése alkalmával az átköltözködési átalány abban az esetben is illetékes, ha az átköltözködés nem történt meg. Egy éven belül másodsor, esetleg több ízben is történő áthelyezésnél azonban már csak akkor tarthat igényt az átalányra, ha tényleg át is költözött. 4. Úgy van, ahogyan Ön is értelmezi.

11.111. (L. prbcső.) A Cs—20. Határozványok szerint a próbacsendőr csak az elméleti vizsga letétele után válik a közzgazdálkodás rendes tagjává. Ha Önt már azelőtt rendes tagként kezelték, szabályellenes volt. A fentiekből következik, hogy Önnek azt a vagyonrészt kell befizetnie, amely az elméleti vizsga letétele után volt érvényben.

Dezsővár. A volt 21. honvéd gyalogezred irattára megszállott területen maradt és megsemmisült. Jelentse be az esetet szolgálati uton a H. M. úrnak és kérje onnan a szükséges adatok rendelkezésre bocsátását.

Régi nyugdíjas. Jól esett olvasnunk az öreg bajtárs levetélét s örvendünk, hogy módunkban áll megnyugtatni. Az a bizonyos családi pótlék, amit említ, csupán a tényleges szolgálatban állókat illeti meg, a nyugdíjasokat pedig sem nálunk, sem a honvédségnél, sem máshol nem. A különböző nyugdíjcsoporthoz már 1941-ben megszűntek, az a különbség már nincs meg a nyugdíjasok között. 1942 január hó 1-től kezdve a csendőrségi pótdíjat is be fogják számítani a nyugdíjába. Csak legyen türelemmel, rövidesen megtörténik ez. Üdvözljük.

Alsóság. Az özvegy anyja elhunytával teljesen árván maradt 14 éves gyermek részére — 16. életévének betöltéséig — illetékes a nevelési járulék akkor, ha az özvegy nyugdíj-jogosult volt. Az összeget levele hiányos adataiból nem lehet megállapítani. Forduljon az illetékes osztály gazdasági hivatalhoz.

K. E., Oromhegyes. A szolgálati kötelező lejártát igen egyszerűen kiszámíthatja. A katonai szolgálati időből 3 év beszámítható (Szut. 21. pont), illetve ezen alul anyni, amennyit tényleg szolgált. Ehhez hozzá kell adnia a csendőrségnél tényleg szolgált idejét. A katonai és csendőrségi szolgálat közötti megszakítás időtartama nem jön számításba. Eszerint az Ön kötelezője 1942. IX. 1-én jár le.

A legmegbízhatóbb
minőségű
BUTORT

ezenül **DARIDA PÁL**
butorraktárában vásároljunk.
BÉKÉSCSABA, Munkácsy-u. 2.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezmény.

KERÉKPÁR, fegyver, pisztolyok, lőszer,
sporttáskák megbízható bevásárlási helye

Mihalicsko Károly

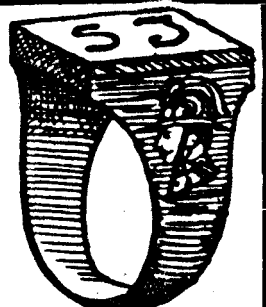
aranyéremmel kitüntetett puskaműves. Kedvező fizetési feltételek. A csendőrség elismert bevásárlási helye. **KAPOSVAR, FŐ-UTCA 22. SZÁM.**

CSENDŐR GYŰRŰK

Ezüstből csendőrfejjel szép kivitelben monogrammal 14 pengőért 3 havi részletre is fizethető.

SASVARI JÓZSEF

Budapest, IV., Régiposta-utca 10. sz.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA

Részvénytársulat

BUDAPEST, V., Zoltán-u. 2. Tel.: 129-560. Sürgőnycm: BRIKETT

Szénbányák: Tatabánya, Tokod, Dorog.	Mésztelepek: Felsőgalla, Hejőcsaba, Beremend.
Brikettgyár: Tatabánya.	Karbidgyár: Felsőgalla.
Portlandcementgyárak: Felsőgalla, Beremend, Nyergesújfalu.	Szénlepárolótelep: Felsőgalla.
Bauxitcementgy.: Felsőgalla.	Ferrósilíciumgyár: Felsőgalla.
	Alumíniumgyár: Felsőgalla.

ÍROGÉP
(új és újjáépített)

RADIO
kellékek, javítás

JUHÁSZ IMRE

SZÉKESFEHÉRVÁR,

RAKÓCZI-U. 2. • A m. kir. csendőrségnek kedvezmény.

Csepel sziget. Miért bajlódnak Önök fiatal csendőr létkre ilyen kérdésekkel? Messze van még hála Istennek a nyugdíjazásuk ideje, addig még nagyon sok munkát és becsületet helytállást vár Önöktől a nemzet és a testület. De ha már mindenképp tudni szeretnék, megmondjuk azt is, hogy a nyugdíjba a felemelten számítható idő is beszámít, úgyszintén a katonai szolgálati idő is.

Arad. 1. Ha állami alkalmazásba, vagy az állammal viszonzásban álló intézmény szolgálatába lép, a csendőrségnél töltött szolgálati idejét — a megszakítás tartamára tekintet nélkül — be fogják annak idején számítani az összegyűjtésébe. 2. Csak az „A” mintájú igényjogosultsági igazolványra tarthat igényt, ha a középiskola (polgári vagy gimnázium) 4. osztályát nem végezte el.

33.333. (Sz. J.) Visszamenőleg nem fizethet a magyar állam olyan nyugdíjat, amit a román kormánynak kellett volna fizetnie. Nagyon sokan vannak úgy, mint Ön. Képzelve el, mi lenne, ha ezek mindegyikét kártalanítaná a magyar állam.

Sapka. Azt kérdezi, hogy ha szolgálaton kívül, társasági sapkában küldik a postára, a sapkát le kell-e vennie ott? Ön ugyanis az E-alap 220. pontját szemelöltő tartva, nem vette le, mert oldalfegyvert — éspedig mint próbacsendőr, szuronyt, — viselt, már pedig az is fegyver. Elmondunk egy esetet, amiből mindjárt helyesen tudja megítélni az E-alap hivatkozott pontját. A közelmúltban, egy mozi előadáson, két honvéd feltett sapkával ült a helyén. Amikor egy feljebbvaló megkérdezte tőlük, hogy miért ülnek a moziban feltett sapkával, azt jelentették, hogy az E-alap így mondja. Hát ebből láthatja, hogy az E-alap-ot hogyan kell érteni, mert nyilvánvaló, hogy így nem. Mit is mond az E-alap. 220. pontja? „Szolgálati jelvényt vagy fegyvert viselő legénységi állományú honvédek tartásák fővegüket szobában is a fejükön és úgy tiszteljenek.” Itt nem magánhelyiségekről, nem is nyilvános helyiségről van szó, hanem a lakótanyáról, a legénységi szobáról, az irodáról, ahová a honvéd (csendőr) szolgálati jelvényt vagy fegyvert belépvé, tiszteleg az ott levő előjáró, feljebbvaló előtt. Más a helyzet, ha a napos csendőr megy a postára. Ez a kalapot nem veszi le, de ha már szolgálaton kívül, sapkában lép be hivatalos-, nyilvános- vagy magánhelyiségbe, éppen úgy viselkedik ott, mint a polgárok, vagyis, ahogyan az illem megkívánja. Mert ha betűszerint venné az E-alap. 220. pontját, akkor a honvéd és csendőr úgyszólván mindenütt feltett sapkával tartózkodnék, kivéve az otthonát. Ezen pedig ugyancsak elcsodálkoznának az emberek. Az is természetes, hogy a járőr, szolgálati ténykedése alatt, sehol sem veszi le a kalapját, sem hivatalos-, sem nyilvános-, sem magánhelyiségben.

Iskola. Csak úgy járhat el, ahogyan az anyakönyvvezető tanácsolta. Fogadja örökbe a gyermeket.

37.961. Az apa jelzett foglalkozása tisztességes, ez nem akadályozná meg, hogy leányát elvegye, úgyszintén az a körülmény sem, hogy a nő — a volt férje hibájából — elvált. Ajánlatos azonban, sőt szükséges, hogy teljesen bizalmas úton utánajárjon és megállapítsa, hogy vajjon mi volt a válás oka, nem az asszony adott-e okot arra. Leveléből úgy látjuk, hogy leginkább az anyagiak okozhatnak nehézséget. A Nősülési szabályzat 5. §-ában megszabott havi 15 pengő jövedelem, illetve ennek megfelelő támogatás biztosítása nélkül az engedélyt nem kapja meg. Ez a támogatás elfogadható egyébként természetben (élelmiszer, zsir, termények) is és nyújthatja valamely hozzátartozó is. Igaz ugyan, hogy a nőnek önálló keresete van, de kérdés, hogy megtarthatja-e ezt férjhezmenése esetén is. Ön sem szolgálhat mindig ott, ahová a nő a keresete köti. Mindezekből megállapíthatja, hogy közeledhetik-e komoly szándékkal a nőhöz. Ami az elvált nővel való egybekelés egyházi részét illeti, arra nézve forduljon tanácsért a lelkipásztorához.

Albarát. A külföldi államfők becsméréseivel az illető az 1914. évi XLI. t.-c. 12. §-ába ütköző rágalalmazást, illetve becsületsértést követett el. Üzenetet talál erre nézve 1941. évi 11. számunk 387. oldalán „Piros rózsá” jelű üzenetünkben.

Psz. 99.999. Bizony nagy baj, ha az őrsfőzönők olyan gyakran váltakoznak az őrsön. Így a közzgazdálkodást súlyos károsodás fogja érni, mert hiszen tudjuk, hogy a vagyon gyarapodás nagyrészt azon fordul meg, hogy a jól bevált gazdasszony sokáig szolgáljon egy helyben. Megmondja ezt a Cs.—20. Határozmányok is. Nem azon kell tehát segíteni, hogy az illetékes havi eltávozáson kívül is kapjanak engedélyt arra, hogy havonként utazgathassanak új őrsfőző keresésére, hanem azon, hogy az őrsfőzők gyakori váltakozásának okát feltétlenül és mielőbb megszüntessék. Ha ennek az oka — amint írja — az igen rossz elhelyezés, jelentse be az őrs az osztályparancsnokságnak és kérjen engedélyt esetleg arra is, hogy az őrsfőző részére a kincstár költségén valamely magánháza bérlessen éjjeli szállást. Elsősorban az őrsparancsnoknak kell igyekeznie, hogy ez az áldatlan állapot megszűnjék, mielőtt még tönkre menne a közzgazdálkodás. Addig is, ha még szükség lenne őrsfőző keresés céljából az igénybevehető eltávozáson kívül is eltávozásra, kérjék a szárnyparancsnokságtól. Nem szabad olyan nehézkesnek lenni, hogy amire nincs paragrafus, ott megálljon a tudomány. Az előjárók minden szükséges és indokolt esetben segítenek.

Most jelent meg!

VILÁGTÉRKÉP

A föld országai egy lapon 77×116 cm.

3 színben. Ára P 3.60.

KÓKAI LAJOS kiadása, Bpest, IV., Kammermayer-u. 3. sz.
Ára előre beküldve — bélyegeken is — bérmentve.

Mi RÁDIÓT — FOTCIKKET villamosági cikkek

Röhlich-nél vásárolunk!

SZÉKESFEHÉRVÁR, Nagy Sándor-u. 5.

Katonai rendjelek — Jelvények — Sportérmek
Szalagok — miniatűrök — Javitások

MORZSÁNYI cégnél

Budapest, IV., Váci-u. 36. Tel.: 182-217.

Alapítási év 1870.

A csendőrség kedvelt bevásárló helye.

FOGÁTÓL FÜGG EGÉSZSÉGE!

Fogat olcsón, szakszertően tartom rendben. Foghúzás, fogtömés, mátfogak készítése. Porcellánfog 3 pengőtől, leher fémfől 8 pengő (vasmentes és nem törik.) Aranyfogak legolcsóbb nappi áron. OTBA- és ORBA-tagoknak ráízetés nélkül — részletre is.

SCHUSTER FERENC

államilag vizsgásott fogász.

Bpest, VIII., LUTHER-U. 1/b. II. 6. (Magyar Divatcsarnokkal szemben.)

"SZILMENT"

autóbiztonsági üveg, lövedékálló üveg, fényvisszaverő üveg. (Macskaszem) Mosz. 1690.
MAGYAR GYÁRTMÁNY! Gyártja:

Ligeti László

üvegtechnikai műintézete. Budapest, VIII.,
József-u. 23. Tel.: 142-856. Alapítva: 1886.
A m. kir. Honvédség szállítója

Világhírű Merinofort nemes-spórás juhsajtot szállít; karikákban, dobozban szeletelten és vajjal passzírozott állapotban. Minden mennyiségben szállítunk 1-rendű Merinójuhtúrót,

Spöttle Testvérek

büdönben és cellophánban adagolva. Merinofort Juhsajtgyára
Továbbá körözött Merinójuhtúrót és keverttúrót rendelést veszünk fel Budafok, Tóth József-u. 21
tetszés-szerinti csomagolásokban. Telefon: 269-705

Gyékényes. A segédoktatóknál rangban idősebb szolgálatvezető előjárója úgy azoknak, mint a hallgatóknak. Beosztása nem alárendeltebb, mint a szakaszparancsnoké.

Gyimes. Tévedés lehet a dologban, ilyen rendelkezés nincs.

Rostás és Loj. Szedő János v. törm. Abodon, Ujvári József tiszthelyettes Vármezőn teljesít szolgálatot.

F. J., Petárda. A szódavizes bornak a tiszta borhoz hasonló árban való árusítása valóban aránytalannak látszik. A főszolgabíróhoz tegyenek jelentést a további intézkedések végett.

Nyugdíjas, Kecel. A keceli őrsön megtalálja 1940. évi 10. számunkat. Annak 346. oldalán „Sz. I. Tamási” jelige alatt üzenetet talál, hogy miképpen kell igazolni a csendőrségi szolgálatot megelőző katonai, illetve háborús szolgálatot.

Kiváncsi. Úgy értesültünk, hogy a „Háborús emlékérem” elnyerése iránt régebben beadott kérvényeket a folyó év tavaszán elintézték. Ha júniusig sem kapná meg, ujítsa meg a kérvényt, mert akkor nem lehetetlen, hogy elkallódott. A bolgár háborús emlékérem már nem igényelhető, ha azonban Ön az igénylési határidő (1938. XII. 31.) lejártá után jött a csendőrséghez és addig nem volt alkalma a kérvény beadására, ezzel az indokkal beadhatja most is a H. M. úrhoz címzett kérvényt, természetesen szolgálati úton. Esetleg még figyelembe veszik. A bolgár háborús emlékérem legcélszerűbben a magyar háborús emlékérem igazolványa alapján igényelhető. Jó lesz tehát, ha megvárja annak kiadását.

1937. Székely András őrmester címe: Nagyvárad, közlekedési őrs.

Mátészalka. A polgári iskola elvégzése magánügy, a kincstár ennek költségeihez nem járulhat hozzá.

Zilah. Olvassa csak el a Szolg. Szab. I. R. 281. és a Cs—20. Határozványok 157. pontját. Ezekből láthatja, hogy a díszbédéken a nős csendőregényeknek is részt kell venniük és ha nem írná elő utasítás, akkor is meg kellene tenniük. Az együvé tartozás kifejezésre juttatása és a bajtársi érzés ápolása megkívánja, hogy évenként néhány sor fehér asztalnál is találkozzanak a bajtársak s erre legalkalmasabbak éppen azok a napok, melyeket nemzeti multunk és nagyjaink emlékezetére szentelünk.

Születés és halál. A családi pótlék ötszöröse akkor is megilleti, ha az újszülött gyermek 2 nap múlva meghalt. Kérje.

Verecke. Az OTI tisztviselője közszolgálati alkalmazott.

Jogosult-e. 1. Korai kérdés még. Üzentünk többször, hogy a Tűzkereszt végrehajtási rendelete nem jelent még meg. 2. A szakasz-, őrs- és különítmény parancsnok részéről rendszeresített koronás dombornyomású gombócskát a végleg vagy ideiglenesen kinevezett parancsnok varrhatja fel (1. legénységi előléptetési szabály 16. pontját). Ennélfogva a parancsnoksággal való ideiglenes megbízás a gomb felvarrására még nem jogosít fel, csak az állományparancsban is tárgyalt kinevezés.

Szekszárdi tanalosztály. A Tudományos Akadémia választását még nem kaptuk meg, de a következő számunkban már bizonyára közölhetjük.

KEZIRATOK. FENYKÉPEK.

Erdély. A kérdés sokkal nagyobb horderejű, az illetékesek ismerik. A küldött néhány sor nem alkalmas arra, hogy előbbre vigye az ügy megoldását. Egyébként a megoldás tervezete kész, a közeljövőben látni fogjuk.

Őrsparancsnok. Sokkal, nagyon sokkal több az őrsparancsnok! Rövid cikkben, általános, közismert kifejezésekkel nem lehet jól jellemezni azt a munkát, amit ők végeznek. Könyvet lehet írni gondjai, kötelességei rengetegéről, de ugyanakkor arról is, amit a nemzet életében ők — jelentenek. Tervezünk egy pályázatot, amelynek az őrsparancsnok hű megírása lesz a célja. Ezt tehát — egyáltalában — nem használhatjuk.

Próba. Fakadjon a vers, a költemény szívből. Ne azért gondolkozzék, hogy rímeket írjon, hanem írjon azért, hogy gondolatait megrögzítse. Legjobb azonban, ha nem tölti idejét ilyesmikkel, higgye el, nem vesz semmit.

Kárpátalja. Piroség. Köszönjük, nagyon jók. Hamarosan viszontlátja.

Sz. L. Hlovva. Március 9-én kaptuk a cikkét, amikor 15-i számunk anyaga már szedve volt. Különbösen is a cikk iskolai dolgozat, közlésre nem megfelelő.

M. J. Maroshévíz. Elhiszük, hogy ez a kis történet megessett Önökkel, elég jól le is írta, mégsem közöljük, mert volt őrsparancsnokának nem szép emléket állítana vele.

B. Gy. Ujfehértó. Ungvár. Cserhát. Jó, átfésülve hozzuk.

Kontár. A vers rímélése elég jó, de erre minden ügyesebb ember képes. Ettől még messze esik a jó vers. Ne kínozza magát vele, próbáljon inkább mást írni, szívesen fogadjuk, ha megfelel, közöljük is.

M. J. Óbecse. A gépe jó, de a felvételek csak emlékeknek valók, közlésre nem.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Györy Aladár igazgató.

HANGSZEREK

világhírű tangóharmonikák, vonós hangszerek, alkatrészek, hurok dús választékban

BAMBACH cégnél,

S Z A B A D K A, KAZINCZY-U. 2. ● Szakszerű pontos javítások.

HANGSZER „MUZSIKÁ”-nál.

Bármely méltányos áron. ● Óskeresztény cég.

UJVIDÉK, II., RAKÓCZI FERENC-UTCA 47. SZÁM.

Harmosika hangolásban specialisták. Magyar kir. csendőrség tagjainak kedvezmény.

Megbízható minőségű elsőrangú kivitelű

BUTORT

vásároljunk

Aztalos-mesterek butorcárnoka
SZENDRENYI GÉZA ÉS TÁRSA
S Z E G E D, Dugonics-tér 11. szám.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező
I z e t é t e l e k

MI **BÚTORT** a leggyorsabbtól a különleges kivitelig
FEKETE VILMOS mûbûtor asztalosmester
bûtorcárnokából vásárolunk
S z é k e s z e h é r v á r, Színház épület
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek
M é l t á n y o s á r a k ! K i v á l ó m u n k a !

HEGEDÛS

író és számológép vállalat

Óskeresztény cég,

BUDAPEST, V., Szabadság-tér 7.

Telefonszám: 12—32—90.

Csendőrijárőr

éjjeli portyázásain csak

Pertrix

elemmel világítson

Minden szaküzletben kapható!